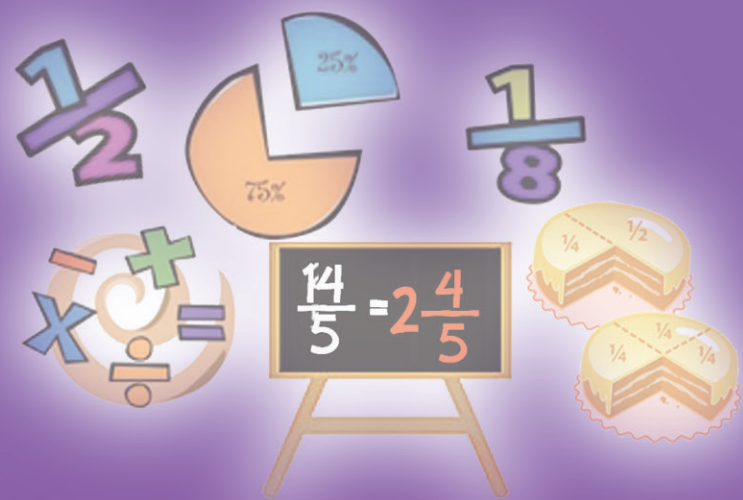

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

๑-๒ คู่มือแบบเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ ฉบับแก้ไขปรับปรุง (สำหรับครูผู้สอน) (โดยผู้จัดทำสื่อ)

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

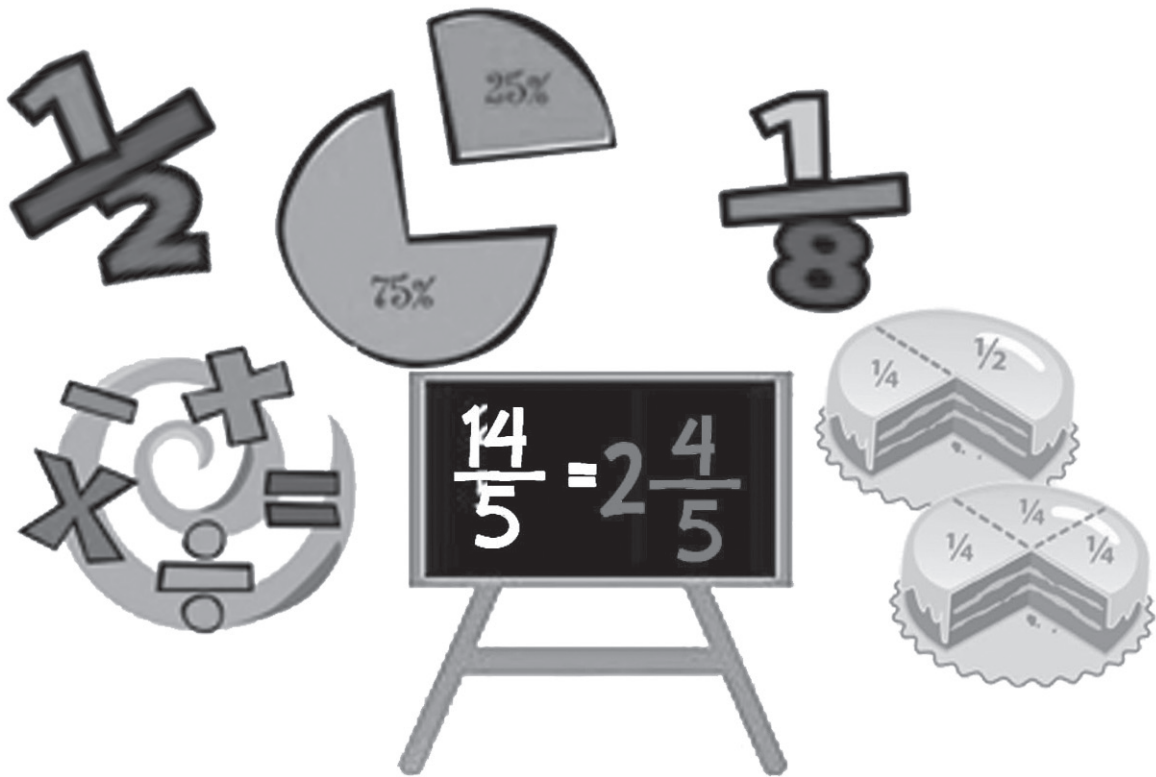
เฉลิมพระเกียรติ โครงการจัดทำสื่อ ๒๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คำนำ

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน)นี้ เป็นเอกสารหนึ่งในชุดการจัดการเรียนรู้ในโครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งชุดการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะประกอบด้วยชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน) ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) มี ๕ ชุดคือ

- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
- ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มบูรณาการ

ในการนำชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) ไปใช้ ครูผู้สอนต้องศึกษา**คำชี้แจง**ที่เขียนไว้ในส่วนหน้าของแต่ละเล่มอย่างละเอียด เพราะในคำชี้แจงจะกล่าวถึงส่วนประกอบของโครงสร้างเนื้อหาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แนวทางการวัดผลประเมินผล สำหรับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ตามธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ซึ่งจะช่วยให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนด

หวังว่าชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น และหากพบว่า มีข้อบกพร่องหรือมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงสื่อนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โปรดส่งไปที่สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงต่อไป

คณะกรรมการดำเนินงานจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

คำชี้แจง

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน เล่มนี้ เป็น ๑ ใน ๑๑ เล่ม ของชุดการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ ๒ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖) สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ซึ่งผ่านการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เมื่อสอนครบทั้ง ๑๑ เล่ม นักเรียนจะได้เรียนรู้ครบถ้วนครอบคลุมทุกตัวชีวิตของหลักสูตร

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน เล่มนี้เป็นเอกสารที่นำเสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ประกอบด้วย

- (๑) คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน
- (๒) โครงสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- (๓) กำหนดเวลาการสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖
- (๔) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน
- (๕) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้ หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน
- (๖) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๑๐ แผน
- (๗) เฉลยแบบฝึกหัดของนักเรียนทั้งสามระดับ
- (๘) แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

ก่อนการสอนเรื่องเศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารเล่มนี้ อย่างละเอียด จะทำให้รู้ว่าต้องสอนแต่ละเนื้อหาอย่างไร และต้องเตรียมสื่อ/อุปกรณ์ประกอบการสอนอะไร อย่างไรบ้าง ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนทั้งสามระดับมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่สอน

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน) หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ เรื่องเศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน	๑
โครงสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	๖
กำหนดเวลาการสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖	๗
โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	๙
มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หาร เศษส่วน	๑๐
แผนการจัดการเรียนรู้	๑๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑	๒๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒	๓๑
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓	๓๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔	๔๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕	๕๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖	๖๑
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗	๖๗
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘	๗๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙	๘๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐	๘๙

ภาคผนวก	๙๙
ภาคผนวก ก เฉลยแบบฝึกหัดระดับพื้นฐาน	๑๐๑
ภาคผนวก ข เฉลยแบบฝึกหัดระดับพัฒนา	๑๒๕
ภาคผนวก ค เฉลยแบบฝึกหัดระดับก้าวหน้า	๑๖๑
ภาคผนวก ง ใบกิจกรรม	๑๙๑
ภาคผนวก จ แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์	๑๙๕

คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน

๑. แนวคิดหลัก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น ใช้วิธีการจัดชั้นเรียนแบบคละชั้น (Multigrade Learning) ซึ่งหมายถึงการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนต่างชั้น ต่างกลุ่มอายุ และต่างระดับความสามารถ นำมาเรียนในห้องเดียวกันโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperation) และการสนับสนุนจากเพื่อนในห้อง (Peer Support)

๒. กระบวนการจัดการเรียนรู้

การนำชุดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ครูควรเตรียมตัวล่วงหน้า ดังนี้

๑. ศึกษาโครงสร้างชุดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าตลอดทั้งปีการศึกษา นักเรียนต้องเรียนรู้ทั้งหมดกี่หน่วย แต่ละหน่วยมีหน่วยย่อยอะไรบ้าง ใช้เวลาสอนกี่ชั่วโมง และมีกี่แผน

๒. ศึกษาโครงสร้างหน่วย ว่าแต่ละหน่วยมีเนื้อหาอะไรบ้าง เนื้อหาละกี่ชั่วโมง ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนมองเห็นภาพรวมของการสอนในหน่วยดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

๓. ศึกษาแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอยู่บนแผนแต่ละแผน เป็นการบอกแนวทางการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนการสอน ทำให้ครูมองเห็นภาพรวมของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับ

๔. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหัวข้อต่อไปนี้

๔.๑ ขอบเขตเนื้อหา เป็นเนื้อหาที่นักเรียนต้องเรียนรู้ในแผนที่กำลังศึกษา

๔.๒ สาระสำคัญ เป็นความคิดรวบยอดหรือหลักการที่นักเรียนควรจะได้หลังจากได้เรียนรู้ตามแผนที่กำหนด

๔.๓ จุดประสงค์การเรียนรู้ แบ่งเป็นด้านความรู้ และด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ แต่ละแผนได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แยกตามระดับความสามารถของนักเรียน (พื้นฐาน พัฒนา และก้าวหน้า) ซึ่งบางแผนได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครบทั้ง ๓ ระดับความสามารถของนักเรียน บางแผนกำหนดจุดประสงค์ไม่ครบทั้ง ๓ ระดับ เนื่องจากในหัวข้อที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่นั้นไม่มีตัวชี้วัดที่ต้องวัด แต่ในแผนได้กำหนดให้นักเรียนมีกิจกรรมทบทวนความรู้หรือกิจกรรมเสริม สำหรับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เป็นการกำหนดจุดประสงค์ในภาพรวมทั้ง ๓ ระดับ หรือถ้ามีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันในแต่ละระดับก็จะมีเขียนแยกไว้ให้ในแผน

๔.๔ กิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งเป็น ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ซึ่งแต่ละขั้นครูผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจอย่างละเอียด นอกจากนี้ครูควรพิจารณาด้วยว่า ในแต่ละขั้นตอนการสอนครูจะต้องศึกษาว่ามีสื่อ/อุปกรณ์อะไรบ้าง

๔.๕ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ เป็นการบอกรายการสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

๔.๖ การประเมิน เป็นการบอกทั้งวิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมิน สำหรับเครื่องมือการประเมินในชุดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ฯ นี้ ได้จัดเตรียมไว้ให้ครูผู้สอนเรียบร้อยแล้ว

๓. สื่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ประกอบด้วย

- ๓.๑ แผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
- ๓.๒ แบบฝึกหัด สำหรับนักเรียนใช้ฝึกทักษะหลังจากทำความเข้าใจบทเรียน แนวคิดและความคิดรวบยอดที่สำคัญในบทเรียนในเรื่องนั้นๆ ไปแล้ว
- ๓.๓ ใบกิจกรรม สำหรับนักเรียนใช้ฝึกทักษะปฏิบัติ หรือสร้างความคิดรวบยอดในบทเรียน

แบบฝึกหัดและใบกิจกรรม ได้มีการกำหนดสัญลักษณ์ ★ และแถบสี แสดงระดับความสามารถของนักเรียน ตัวอักษรแสดงแบบฝึกหัดหรือใบกิจกรรม โดย

- ฝ. หมายถึง แบบฝึกหัด
- ก. หมายถึง ใบกิจกรรม
- ผ. หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้

เช่น

ฝ.๑.๑ / ผ.๑	เป็นแบบฝึกหัดของนักเรียนระดับพื้นฐาน แบบฝึกหัดที่ ๑ แผน ๑
ฝ.๒.๔ / ผ.๓	เป็นแบบฝึกหัดของนักเรียนระดับพัฒนา แบบฝึกหัดที่ ๔ แผน ๓
ฝ.๓.๑๐ / ผ.๕	เป็นแบบฝึกหัดของนักเรียนระดับก้าวหน้า แบบฝึกหัดที่ ๑๐ แผน ๕
ก.๑.๑ / ผ.๑	เป็นใบกิจกรรมที่ ๑.๑ ของแผน ๑ สำหรับนักเรียนระดับพื้นฐาน
ก.๒.๔ / ผ.๓	เป็นใบกิจกรรมที่ ๒.๔ ของแผน ๓ สำหรับนักเรียนระดับพัฒนา
ก.๓.๑๐ / ผ.๕	เป็นใบกิจกรรมที่ ๓.๑๐ ของแผน ๕ สำหรับนักเรียนระดับก้าวหน้า
ก.๑-๒-๓.๑ / ผ.๖	เป็นใบกิจกรรมของนักเรียนทั้ง ๓ ระดับ ใบกิจกรรมที่ ๑ แผน ๖
ก.๑-๓.๒ / ผ.๙	เป็นใบกิจกรรมของนักเรียนระดับพื้นฐานและระดับก้าวหน้า ใบกิจกรรมที่ ๒ แผน ๙
ก.๒-๓.๔ / ผ.๘	เป็นใบกิจกรรมของนักเรียนระดับพัฒนาและระดับก้าวหน้า ใบกิจกรรมที่ ๔ แผน ๘

หมายเหตุ ๑. รหัสสี่และจำนวนดาว หมายถึง ระดับของนักเรียน เช่น

หมายถึง ระดับพื้นฐาน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔)

หมายถึง ระดับพัฒนา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕)

หมายถึง ระดับก้าวหน้า (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖)

๒. ลำดับที่ของแบบฝึกหัดและใบกิจกรรม จะเรียงต่อกันจนครบทุกแผนในแต่ละหน่วย เมื่อขึ้นหน่วยใหม่ ลำดับที่ของแบบฝึกหัดจะเริ่มต้นใหม่

๓. ลำดับที่ของแบบฝึกหัดและใบกิจกรรม ระดับพื้นฐานจะขึ้นต้นด้วย ๑ ระดับพัฒนา ขึ้นต้นด้วย ๒ และระดับก้าวหน้าขึ้นต้นด้วย ๓ เช่น

ผ.๓.๕ / ผ.๕

↑ เป็นแบบฝึกหัดของนักเรียนระดับก้าวหน้า

๔. ลักษณะชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ – ๖

ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ จัดทำเป็น หน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) โดยผ่านการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นำผลวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

ภาคเรียนที่ ๑ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ ๕ หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ ๑ จำนวนนับ และการบวก ลบ คูณ ทหาร

หน่วยย่อยที่ ๑.๑ จำนวนนับ และการประมาณ

หน่วยย่อยที่ ๑.๒ การบวก การลบ การคูณ การหาร

หน่วยย่อยที่ ๑.๓ ห.ร.ม. ค.ร.น.

หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ ทหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๒ การบวก ลบเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๓ การคูณ ทหารเศษส่วน

หน่วยที่ ๓ ทศนิยม และการบวก ลบ คูณ หารทศนิยม

- หน่วยย่อยที่ ๓.๑ ทศนิยม
- หน่วยย่อยที่ ๓.๒ การบวก ลบทศนิยม
- หน่วยย่อยที่ ๓.๓ การคูณ หารทศนิยม
- หน่วยย่อยที่ ๓.๔ การบวก ลบ คูณ หารทศนิยมระคน

หน่วยที่ ๔ การวัด

- หน่วยย่อยที่ ๔.๑ การวัดความยาว ทิศ แขนง และแผนที่
- หน่วยย่อยที่ ๔.๒ น้ำหนัก
- หน่วยย่อยที่ ๔.๓ ปริมาตรหรือความจุ
- หน่วยย่อยที่ ๔.๔ การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนัก และปริมาตรหรือความจุ
- หน่วยย่อยที่ ๔.๕ เวลา
- หน่วยย่อยที่ ๔.๖ เงิน

หน่วยที่ ๑๐ กิจกรรมบูรณาการ

- หน่วยย่อยที่ ๑๐.๑ กินอยู่คือ

ภาคเรียนที่ ๒ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ ๖ หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ ๕ สมการ และแบบรูป

หน่วยที่ ๖ ร้อยละ

หน่วยที่ ๗ เรขาคณิต

- หน่วยย่อยที่ ๗.๑ พื้นฐานเรขาคณิต
- หน่วยย่อยที่ ๗.๒ รูปสี่เหลี่ยม
- หน่วยย่อยที่ ๗.๓ รูปสามเหลี่ยม
- หน่วยย่อยที่ ๗.๔ รูปวงกลม
- หน่วยย่อยที่ ๗.๕ เรขาคณิตสร้างสรรค์

หน่วยที่ ๘ รูปเรขาคณิตสามมิติ และปริมาตร

หน่วยที่ ๙ สถิติ และความน่าจะเป็น

หน่วยที่ ๑๐ กิจกรรมบูรณาการ

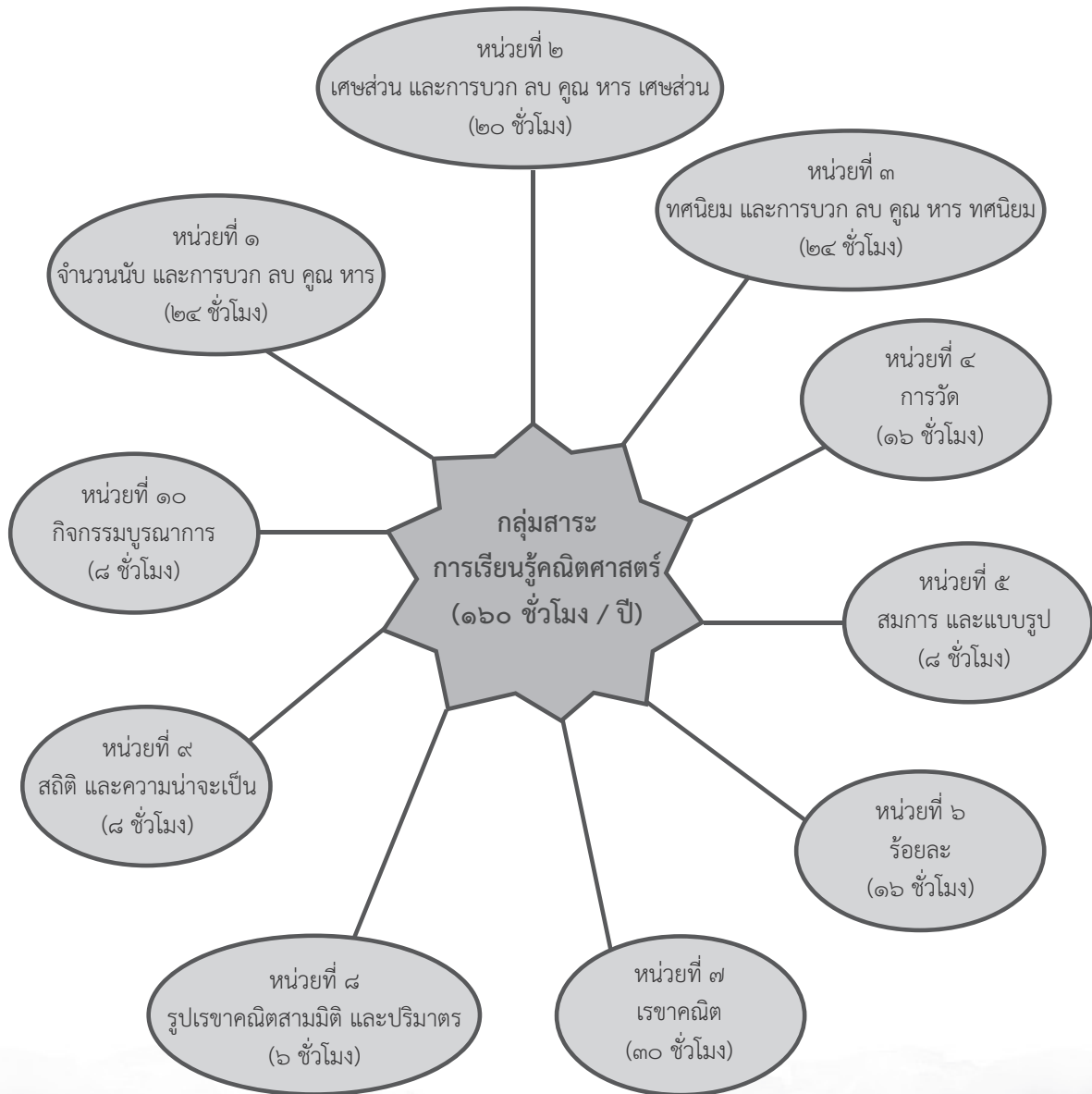
- หน่วยย่อยที่ ๑๐.๒ ปลูกผักกับนักสถิติน้อย

๕. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ กำหนดให้ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้หลายแผน แผนละ ๒ ชั่วโมง โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้คือ ขอบเขตเนื้อหา สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการประเมิน ในการสอนแต่ละครั้ง เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ราย ๒ ชั่วโมง เนื่องจากเนื้อหาสาระคณิตศาสตร์มีความแตกต่างกันระหว่างชั้นเรียนมาก จึงต้องใช้ช่วงเวลาที่ยาวต่อเนื่องกันเพื่อที่จะสามารถสอนได้ครบทั้งสามระดับชั้นเรียน แต่ทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถปรับใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

โครงสร้างชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ ๒ (ชั้น ป.๔ - ๖)

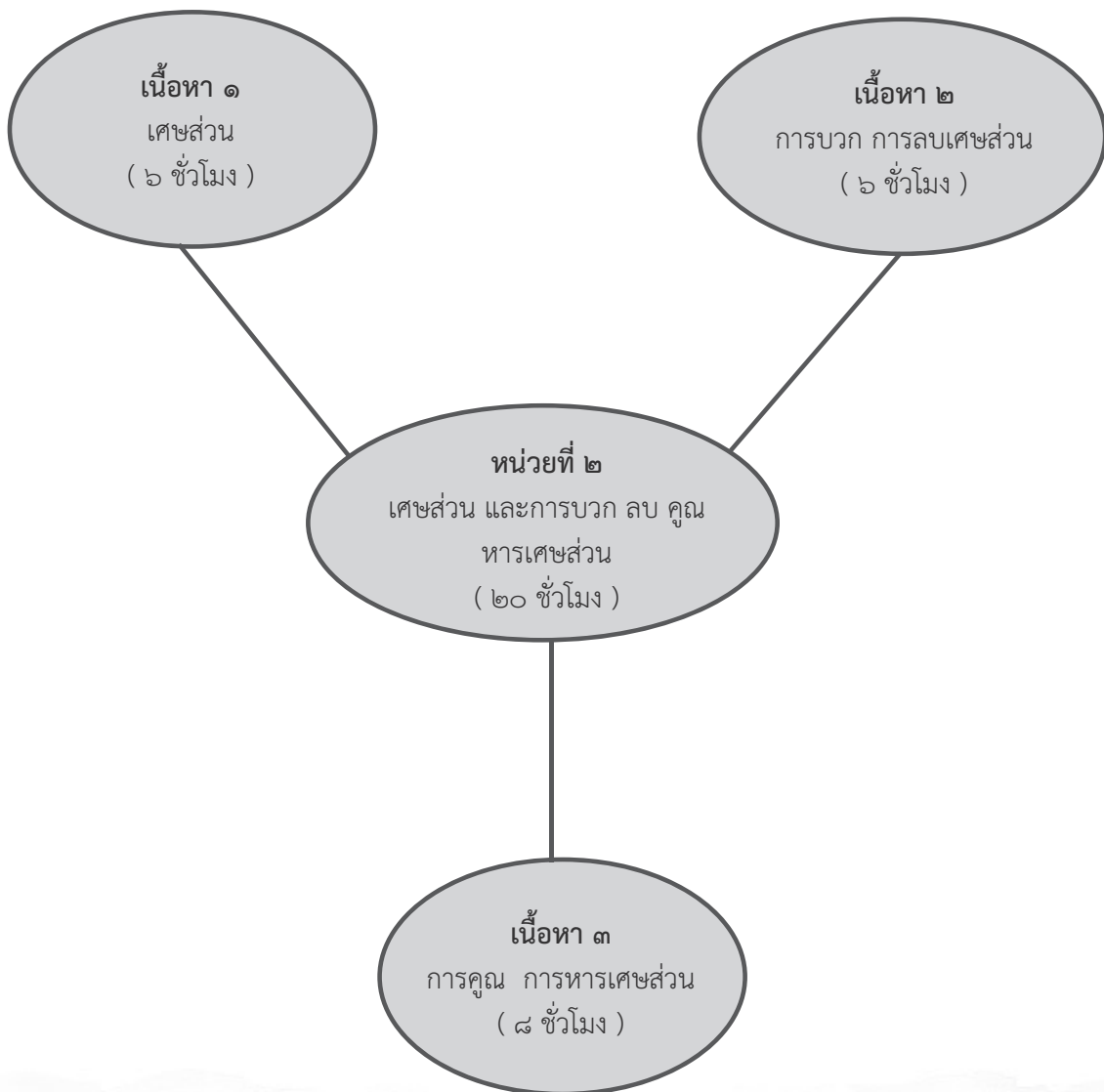
กำหนดเวลาการสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

ภาคเรียนที่ ๑		ภาคเรียนที่ ๒	
หน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	หน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยที่ ๑ จำนวนนับ และการบวก ลบ คูณ หาร		หน่วยที่ ๕ สมการ และแบบรูป	๘
หน่วยย่อยที่ ๑.๑ จำนวนนับ และการประมาณ	๖	หน่วยที่ ๖ ร้อยละ	๑๖
หน่วยย่อยที่ ๑.๒ การบวก การลบ การคูณ การหาร	๑๒	หน่วยที่ ๗ เรขาคณิต	
หน่วยย่อยที่ ๑.๓ ท.ร.ม. ค.ร.น.	๖	หน่วยย่อยที่ ๗.๑ พื้นฐานเรขาคณิต	๖
		หน่วยย่อยที่ ๗.๒ รูปสี่เหลี่ยม	๑๐
		หน่วยย่อยที่ ๗.๓ รูปสามเหลี่ยม	๖
หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน		หน่วยย่อยที่ ๗.๔ รูปวงกลม	๖
หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เศษส่วน	๖	หน่วยย่อยที่ ๗.๕ เรขาคณิตสร้างสรรค์	๒
หน่วยย่อยที่ ๒.๒ การบวก ลบเศษส่วน	๖	หน่วยที่ ๘ รูปเรขาคณิตสามมิติ และปริมาตร	๖
หน่วยย่อยที่ ๒.๓ การคูณ หารเศษส่วน	๘	หน่วยที่ ๙ สถิติ และความน่าจะเป็น	๘
หน่วยที่ ๓ ทศนิยม และการบวก ลบ คูณ หารทศนิยม		หน่วยที่ ๑๐ กิจกรรมบูรณาการ	
หน่วยย่อยที่ ๓.๑ ทศนิยม	๘	หน่วยย่อยที่ ๑๐.๒ ปลูกผักกับนักสถิติน้อย	๔
หน่วยย่อยที่ ๓.๒ การบวก ลบทศนิยม	๔		
หน่วยย่อยที่ ๓.๓ การคูณ หารทศนิยม	๘		
หน่วยย่อยที่ ๓.๔ การบวก ลบ คูณ หาร ทศนิยมระคน	๔		

ภาคเรียนที่ ๑		ภาคเรียนที่ ๒	
หน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	หน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยที่ ๔ การวัด			
หน่วยย่อยที่ ๔.๑ การวัดความยาว ทิศ แผนผัง และแผนที่	๖		
หน่วยย่อยที่ ๔.๒ น้ำหนัก	๒		
หน่วยย่อยที่ ๔.๓ ปริมาตรหรือความจุ	๒		
หน่วยย่อยที่ ๔.๔ การแก้โจทย์ปัญหา เกี่ยวกับน้ำหนัก และ ปริมาตรหรือความจุ	๒		
หน่วยย่อยที่ ๔.๕ เวลา	๒		
หน่วยย่อยที่ ๔.๖ เงิน	๒		
หน่วยที่ ๑๐ กิจกรรมบูรณาการ			
หน่วยย่อยที่ ๑๐.๑ กินอยู่คือ	๔		

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ ๒ (ชั้น ป.๔ - ๖)

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หน่วยที่ ๒ เศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน (๒๐ ชั่วโมง)

สาระที่ ๑ จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค ๑.๑ เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด

- ค ๑.๑ ป.๔/๑ เขียนและอ่านเศษส่วน
- ค ๑.๑ ป.๔/๒ เปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วน
- ค ๑.๑ ป.๕/๑ เขียนและอ่านเศษส่วน จำนวนคละ
- ค ๑.๑ ป.๕/๒ เปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วน
- ค ๑.๑ ป.๖/๒ เปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วน

มาตรฐาน ค ๑.๒ เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหา

ตัวชี้วัด

- ค ๑.๒ ป.๔/๓ บวกและลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน
- ค ๑.๒ ป.๕/๑ บวก ลบ คูณ หาร และบวก ลบ คูณ หารคนของเศษส่วน พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ
- ค ๑.๒ ป.๕/๓ วิเคราะห์และแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาและโจทย์ปัญหาระคนเศษส่วน พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ
- ค ๑.๒ ป.๖/๑ บวก ลบ คูณ หาร และบวก ลบ คูณ หารคนของเศษส่วน จำนวนคละ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ
- ค ๑.๒ ป.๖/๒ วิเคราะห์และแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาและโจทย์ปัญหาระคนของเศษส่วน จำนวนคละ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ

สาระที่ ๖ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค ๖.๑ มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด

- ค ๖.๑ ป.๔ - ๖/๑ ใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหา
- ค ๖.๑ ป.๔ - ๖/๓ ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม
- ค ๖.๑ ป.๔ - ๖/๔ ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมาย และการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
- ค ๖.๑ ป.๔ - ๖/๕ เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ ๒ เศษส่วนและการบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ระดับ	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้น	กิจกรรมรวมชั้น		
ขั้นนำ	กิจกรรมพี่ภระตษา A4		
ขั้นสอน	ความหมาย การอ่าน และการเขียนเศษส่วน จากบัตรภาพ	แบบฝึกหัด 2.1	แบบฝึกหัด 3.1
	แบบฝึกหัดที่ 1.1	- เฉลยแบบฝึกหัด 2.1 - เศษส่วนที่เท่ากับจำนวนนับ - เศษส่วนแท้ เศษเกิน จำนวนคละ	- เฉลยแบบฝึกหัด 3.1 - แบบฝึกหัด 3.2
ขั้นสรุป	กิจกรรมรวมชั้น		
	ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป - ความหมาย การอ่าน และการเขียนเศษส่วน - เศษส่วนที่เท่ากับจำนวนนับ - เศษส่วนแท้ เศษเกิน จำนวนคละ		
การวัดและประเมินผล	ประเมินจากแบบฝึกหัด 1.1	ประเมินจากแบบฝึกหัด 2.2	-
	ประเมินจากการให้เหตุผล สื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และนำเสนอ - ประเมินจากการตอบคำถาม		

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

1. ความหมาย การอ่าน และการเขียน เศษส่วน
2. เศษส่วนที่เท่ากับจำนวนนับ
3. เศษส่วนแท้ เศษเกิน จำนวนคละ

สาระสำคัญ

1. เศษส่วนเป็นสัญลักษณ์ใช้แสดง จำนวน เช่น $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$
2. สัญลักษณ์ที่เขียนแสดงเศษส่วน ประกอบด้วยตัวเลข แสดงจำนวน ส่วนที่กล่าวถึง ซึ่งจะเขียนไว้ ด้านบน **ตัวส่วน** แสดงจำนวนส่วนแบ่งของหน่วยที่แบ่งเป็นส่วนเท่า ๆ กัน ซึ่งจะเขียนไว้ด้านล่าง และมีเส้นคั่นระหว่างตัวเลขและตัวส่วน เช่น $\frac{1}{2}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสอง $\frac{1}{3}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสาม
3. เศษส่วนที่ตัวเลขและตัวส่วนเป็นจำนวนนับที่เท่ากันเป็นเศษส่วนที่

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูแจกกระดาษ A4 ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่นแล้วครูตั้งคำถาม จะพับแบ่งครึ่งกระดาษ A4 ได้อย่างไร ให้นักเรียนทำกิจกรรมเมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ซึ่งอาจพับกระดาษได้หลายแบบและติดกระดาษที่นักเรียนพับบนกระดาน เช่น

ครูให้นักเรียนสังเกตกระดาษที่พับครึ่งในแต่ละแบบแล้วใช้การถามตอบ เพื่อให้นักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า กระดาษ 1 แผ่น เมื่อพับครึ่งจะแบ่งกระดาษออกเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กัน

2. ครูตั้งคำถาม กระดาษเมื่อพับครึ่งแล้ว ส่วนที่พับครึ่งจะเขียนแสดงจำนวนได้อย่างไร ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแล้วออกมาเขียนจำนวนดังกล่าวบนกระดาน ครูตรวจสอบความถูกต้องพร้อม กับแนะนำความหมายของส่วนที่พับครึ่งในชั้นสอน

ขั้นสอน

3. ให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.1 และให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.1 จากนั้นครูให้นักเรียนระดับพื้นฐานสังเกตกระดาษที่พับครึ่งและแนะนำความหมายส่วนที่พับครึ่งจากการพับกระดาษ 1 แผ่นดังนี้
กระดาษรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก 1 แผ่น เมื่อพับครึ่งกระดาษจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนเท่ากัน แต่ละส่วนเป็น $\frac{1}{2}$ ของกระดาษหนึ่งแผ่น
 $\frac{1}{2}$ ใน 2 เขียนแทนด้วย $\frac{1}{2}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสอง
ตัวเลขตัวบน คือ 1 เรียกว่า ตัวเศษ แสดงจำนวนส่วนแบ่งที่กล่าวถึง

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. กระดาษ A4
2. บัตรภาพ
3. แถบกระดาษ
4. แถบแสดงเศษส่วน
5. แบบฝึกหัด 1.1
6. แบบฝึกหัด 2.1
7. แบบฝึกหัด 2.2
8. แบบฝึกหัด 3.1
9. แบบฝึกหัด 3.2

การประเมิน

1. วิธีการ
  - 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
  - 1.2 ตรวจแบบฝึกหัด
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบฝึกหัด 1.1
  - 2.2 แบบฝึกหัด 2.2
  - 2.3 แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

เท่ากับ 1

4. เศษส่วนที่ตัวเลขเศษและตัวส่วนเป็นจำนวนนับโดยตัวส่วนหารตัวเลขได้ลงตัว เศษส่วนนั้นสามารถเขียนให้อยู่ในรูปจำนวนนับได้
5. เศษส่วนที่ตัวเศษน้อยกว่าตัวส่วนเรียกว่า เศษส่วนแท้
6. เศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากับหรือมากกว่าตัวส่วน เรียกว่า เศษเกิน
7. จำนวนคละเป็นจำนวนที่เขียนในรูปของจำนวนนับกับเศษส่วนแท้
8. เศษเกินสามารถเขียนในรูปจำนวนคละและจำนวนคละสามารถเขียนในรูปเศษเกินได้
9. การเขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละ อาจทำได้โดยนำตัวส่วนไปหารตัวเศษผลหารที่ได้จะเป็นจำนวนนับ เศษที่เหลือเป็นตัวเศษ โดยมีตัวส่วนคงเดิม
10. การเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินทำได้โดยนำตัวส่วนไปคูณจำนวนนับแล้วบวกกับตัวเศษ ผลลัพธ์ที่ได้

4. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อโดยการพับกระดาษจากกระดาษที่พับครึ่งแล้ว หดถึงจากนั้นคลี่กระดาษออกมาแล้วแรเงาแสดง 1 ใน 4 เช่น

ครูใช้คำถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า ส่วนที่แรเงาแสดง 1 ใน 4 ของกระดาษหนึ่งแผ่น

1 ใน 4 เขียนแทนด้วย $\frac{1}{4}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสี่

5. ครูนำบัตรภาพที่แรเงาแสดง $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ และ $\frac{1}{4}$ หลาย ๆ ภาพมาติดบนกระดาน แล้วให้นักเรียนออกมาเขียนเศษส่วนแสดงส่วนที่แรเงาของแต่ละรูปพร้อมทั้งคำอ่าน เช่น

$\frac{1}{2}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสอง

$\frac{1}{3}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสาม

$\frac{1}{4}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสี่

จะเป็นตัวเศษของเศษเกิน โดยมี
ตัวส่วนคงเดิม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

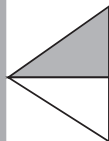
ระดับพื้นฐาน

เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียน
เศษส่วนแสดงส่วนที่ระบอบายสีหรือแรเงา
และอ่านเศษส่วนจากรูปภาพซึ่ง
แบ่งเป็นส่วน ๆ ที่เท่ากันพร้อมทั้ง
ระบอบายสีหรือแรเงาส่วนที่ต้องการให้

ระดับพัฒนา

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

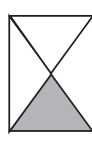
- 1.บอกได้ว่าเศษส่วนใดเป็นเศษส่วนแท้ เศษเกิน หรือจำนวนคละ
- 2.เขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละ และเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกิน

$\frac{1}{2}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสอง

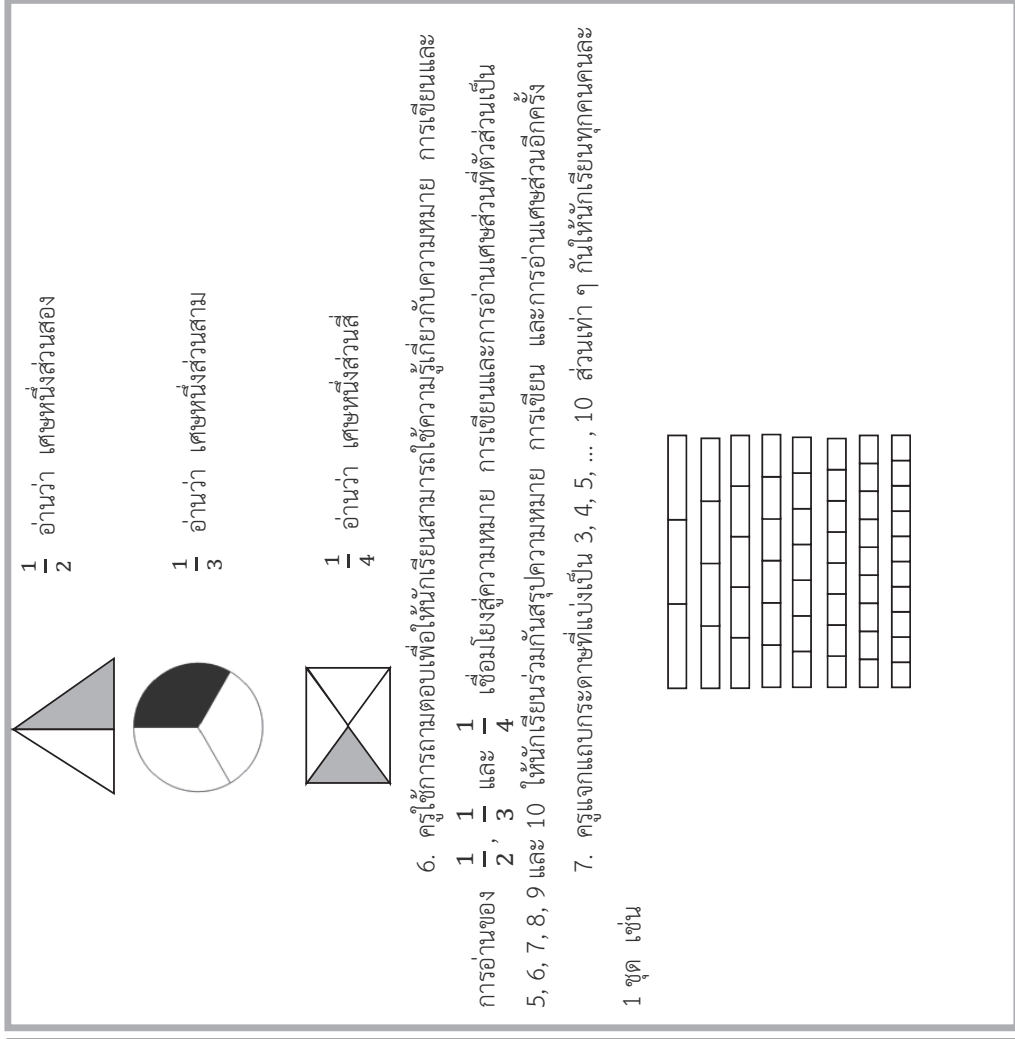
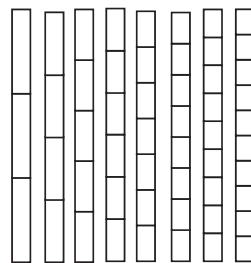
$\frac{1}{3}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสาม

$\frac{1}{4}$ อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสี่

6. ครูใช้การถามตอบเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับความหมาย การเขียนและการอ่านของ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ และ $\frac{1}{4}$ เชื่อมโยงสู่ความหมาย การเขียนและการอ่านเศษส่วนที่ตัวส่วนเป็น 5, 6, 7, 8, 9 และ 10 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความหมาย การเขียน และการอ่านเศษส่วนอีกครั้ง

7. ครูแจกแถบกระดาษที่แบ่งเป็น 3, 4, 5, ..., 10 ส่วนเท่า ๆ กันให้นักเรียนทุกคนคนละ 1 ชุด เช่น

ด้านทักษะและกระบวนการทาง

คณิตศาสตร์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. ใ้เหตุผล
2. สื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และนำเสนอ

ครูแนะนำให้นักเรียนระบายสีหรือแรเงา เพื่อแสดงเศษส่วนที่ตัวเศษมากกว่า 1 พร้อมทั้งเขียนเศษส่วนและคำอ่าน แล้วสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอผลงาน จากนั้นให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.1

8. ครูสุ่มนักเรียนระดับก้าวหน้าเพื่อเฉลยแบบฝึกหัด 3.1 เสร็จแล้วให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.2 หลังจากนั้นก็เรียนระดับพัฒนาเพื่อเฉลยแบบฝึกหัด 2.1 จากนั้นให้นักเรียนระดับพัฒนาพิจารณาแถบกระดาษที่แรเงาเต็ม 1 แถบ ที่ครูติดบนกระดานครูใช้คำถามตอบจนนักเรียนบอกได้ว่า ส่วนที่แรเงาแสดง 1

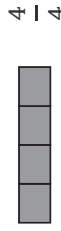

ครูยกตัวอย่างแถบกระดาษที่แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังรูป

ให้นักเรียนตอบว่ากระดาษ 1 แผ่น แบ่งออกเป็นกี่ส่วนเท่า ๆ กัน (4 ส่วน)

ครูพลิกแถบกระดาษดังกล่าว ใช้คำถามตอบจนนักเรียนบอกได้ว่าส่วนที่แรเงาแสดง $\frac{4}{4}$

ครูให้นักเรียนสังเกตแถบกระดาษทั้ง 2 ด้านแล้วใช้คำถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุป

ได้ว่า $\frac{4}{4} = 1$ ครูสรุปความถูกต้องอีกครั้ง

9. ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันนี้อีก 2 ตัวอย่าง โดยใช้แถบกระดาษที่แสดง $\frac{5}{5}$ และ $\frac{6}{6}$

แล้วใช้คำถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า $\frac{4}{4} = \frac{5}{5} = \frac{6}{6} = 1$ หลังจากนั้นให้นักเรียนยกตัวอย่างเศษส่วนอื่นๆ ที่เท่ากับ 1 เพิ่มเติม โดยครูตรวจสอบความถูกต้อง

10. ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เศษส่วนที่พิเศษและตัวส่วนเป็นจำนวนนับที่เท่ากันเป็นเศษส่วนที่เท่ากับ 1

11. ครูทบทวนการบวกเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากันบนกระดาน ให้นักเรียนช่วยกันหาผลบวก

$$\text{เช่น } 1) \frac{2}{3} + \frac{2}{3} + \frac{2}{3} = \frac{2+2+2}{3}$$

$$= \frac{6}{3}$$

$$= \frac{3}{3+3+3}$$

$$2) \frac{3}{4} + \frac{3}{4} + \frac{3}{4} = \frac{3+3+3}{4}$$

$$= \frac{9}{4}$$

ครูสรุปความถูกต้องอีกครั้ง

12. ครูติดแถบกระดาษแสดงจำนวน หนึ่งใน 4 แถบ แล้วใช้การถามตอบจนนักเรียนสรุปได้

ว่า ส่วนที่แรเงาบนแถบกระดาษทั้งหมดแสดงจำนวน 4 เช่น

ครูติดแถบกระดาษที่แรเงาเต็มแถบและแบ่งออกเป็น 2 ส่วนเท่าๆ กัน แล้วใช้

การถามตอบ จนนักเรียนบอกได้ว่า ส่วนที่แรเงาในแต่ละแถบกระดาษแสดง $\frac{2}{2}$ เช่น

$$\frac{2}{2} + \frac{2}{2} + \frac{2}{2} + \frac{2}{2} = \frac{2+2+2+2}{2}$$

ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า

$$\frac{2}{2} + \frac{2}{2} + \frac{2}{2} + \frac{2}{2} = \frac{2+2+2+2}{2} = \frac{8}{2}$$

ครูให้นักเรียนสังเกตแถบกระดาษที่ติดบนกระดาน แล้วใช้คำถามตอบจนนักเรียนสรุป และให้เหตุผลได้ว่า ส่วนที่แรงแถบกระดาษดังกล่าวเท่ากัน ดังนั้น $\frac{8}{2} = 4$ จากนั้นให้นักเรียนสังเกต ตัวเศษ ตัวส่วน และจำนวนนับ สัมพันธ์กันอย่างไร (ตัวส่วนหารตัวเศษได้ผลหารเท่ากับจำนวนนับ) ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันนี้ โดยยกตัวอย่างเศษส่วนและให้นักเรียนบอกจำนวนนับที่เท่ากับเศษส่วนดังกล่าว เช่น

$$\frac{6}{3} = 2 \quad \frac{9}{3} = 3 \quad \frac{12}{3} = 4$$

$$\frac{8}{4} = 2 \quad \frac{12}{4} = 3 \quad \frac{16}{4} = 4$$

$$\frac{10}{5} = 2 \quad \frac{15}{5} = 3 \quad \frac{20}{5} = 4$$

จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันสรุปให้ได้ว่า เศษส่วนที่ตัวเศษและตัวส่วนเป็นจำนวนนับ โดยตัวส่วนหารตัวเศษได้ลงตัว เศษส่วนนั้นสามารถเขียนให้อยู่ในรูปจำนวนนับได้

13. ครูติดแถบแสดงเศษส่วน และแนะนำเศษเกินโดยเชื่อมโยงความรู้กับสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว

เช่น $\frac{4}{4}$ กับ $\frac{3}{4}$ ซึ่ง $\frac{4}{4} + \frac{3}{4} = \frac{4+3}{4} = \frac{7}{4}$

จะได้ $\frac{7}{4}$ กับ $\frac{4}{4} + \frac{3}{4} = \frac{7}{4}$ ดังนั้น $\frac{4}{4} + \frac{3}{4} = \frac{7}{4}$

ให้นักเรียนสังเกตว่า ตัวเศษ 7 มากกว่าตัวส่วน 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูให้นักเรียนสังเกตตัวเลขและตัวเลขของเศษส่วนต่อไปนี้ $\frac{1}{3}$, $\frac{3}{5}$, $\frac{3}{2}$, $\frac{5}{3}$, $\frac{7}{7}$ และตอบคำถามว่า มีเศษส่วนใดที่ตัวเศษน้อยกว่าตัวส่วน ครูแนะนำว่า เศษส่วนที่ตัวเศษน้อยกว่าตัวส่วนเรียกว่า เศษส่วนแท้ เศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากับหรือมากกว่าตัวส่วนเรียกว่า เศษเกิน

14. ครูยกตัวอย่างเศษส่วนบนกระดาน เช่น $\frac{7}{8}$, $\frac{5}{5}$, $\frac{7}{5}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{6}{6}$, $\frac{10}{6}$, $\frac{6}{10}$, $\frac{10}{10}$ ให้นักเรียนบอกว่าเศษส่วนที่ครูเขียนเศษส่วนใดเป็นเศษส่วนแท้ เศษส่วนใดเป็นเศษเกิน และให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างเศษส่วนแท้และเศษเกินอีกหลาย ๆ ตัวอย่าง โดยครูตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

15. ครูแนะนำจำนวนคละโดยติดแถบแสดงเศษส่วน เช่น

ครูแนะนำว่า ส่วนที่แรงในแถบกระดาษ คือ 1 กับ $\frac{3}{4}$

1 กับ $\frac{3}{4}$ เขียนแสดงในรูปการบวก คือ $1 + \frac{3}{4}$

$1 + \frac{3}{4}$ เขียนได้อีกแบบหนึ่ง คือ $1\frac{3}{4}$

ซึ่ง $1\frac{3}{4}$ มีทั้งจำนวนนับและเศษส่วนแท้ เรียก $1\frac{3}{4}$ ว่า จำนวนคละ

อ่านว่าหนึ่งเศษสามส่วนสี่

ครูยกตัวอย่างจำนวนคละอีก 2 - 3 จำนวน โดยอาจใช้แถบกระดาษหรือบัตรภาพ จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า จำนวนคละเป็นจำนวนที่เขียนในรูปของจำนวนนับกับเศษส่วนแท้

16. ครูอธิบายแนะนำการเขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละโดยติดแถบแสดงเศษส่วน

ให้นักเรียนเขียนจำนวนแสดงส่วนที่แรงในแถบกระดาษในรูปเศษเกิน และจำนวนคละ

ซึ่งจะได้ $3\frac{2}{4}$ และ $3\frac{1}{2}$ ตามลำดับ

ดังนั้น $\frac{7}{4} = 1\frac{3}{4}$

ครูแนะนำการเขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละดังนี้

$\frac{7}{4}$ คิดได้จาก $7 \div 4$ ได้ 1 เศษ 3

ดังนั้น $\frac{7}{4} = 1\frac{3}{4}$ ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันนี้ 2 - 3 ตัวอย่าง เช่น $\frac{8}{3}, \frac{10}{6}, \frac{13}{4}$

จากนั้นให้นักเรียนสังเกตจำนวนคละที่ได้ในแต่ละตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า การเขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละ ทำได้โดยนำตัวส่วนไปหารตัวเศษ ผลหารที่ได้จะเป็นจำนวนนับเศษส่วนที่เหลือเป็นตัวเศษ โดยมีตัวส่วนคงเดิม

17. ครูแนะนำการเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินโดยติดแถบแสดงเศษส่วน เช่น

ครูใช้คำถามตอบจนนักเรียนตอบได้ว่าส่วนที่แรเงาในแถบกระดาษแสดงจำนวนคละ $2\frac{3}{4}$ ซึ่งได้จาก 2 กับอีก $\frac{3}{4}$

ครูแนะนำการเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินทำได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \frac{3}{2} &= 2 + \frac{3}{4} \\ &= 1 + 1 + \frac{3}{4} \\ &= \frac{4}{4} + \frac{4}{4} + \frac{3}{4} \\ &= \frac{4+4+3}{4} \end{aligned}$$

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

$$= \frac{(2 \times 4) + 3}{4}$$

$$= \frac{11}{4}$$

ครูให้นักเรียนสังเกต $2\frac{3}{4} = \frac{(2 \times 4) + 3}{4}$ คิดได้จากการนำตัวส่วน คือ 4 ไปคูณกับจำนวนนับ 2 ได้ $2 \times 4 = 8$ แล้วไปบวกกับตัวเศษ คือ 3 ได้ $8 + 3 = 11$ โดยตัวส่วนคงเดิม

ดังนั้น $2\frac{3}{4} = \frac{11}{4}$

ครูยกตัวอย่างเพิ่มเติมการเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกิน 2 - 3 ตัวอย่าง เช่น

$$3\frac{4}{7} = \frac{(3 \times 7) + 4}{7} = \frac{25}{7}$$

$$4\frac{2}{9} = \frac{(4 \times 9) + 2}{9} = \frac{38}{9}$$

ครูให้นักเรียนสังเกตการเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินจากตัวอย่างแล้วให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า การเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินทำได้โดยนำตัวส่วนคูณกับจำนวนนับแล้วบวกกับตัวเศษ ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นตัวเศษของเศษเกิน โดยตัวส่วนคงเดิม

จากนั้นให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.2

ขั้นสรุป

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า

- เศษส่วนเป็นสัญลักษณ์ใช้แสดงจำนวน เช่น $\frac{1}{2}, \frac{3}{4}$
- **ตัวเศษ** แสดงจำนวนส่วนที่กล่าวถึง ซึ่งจะเขียนไว้ด้านบน **ตัวส่วน** แสดงจำนวนส่วนแบ่งของหน่วยที่แบ่งเป็นส่วนเท่า ๆ กัน ซึ่งจะเขียนไว้ด้านล่างและมีเส้นคั่นระหว่างตัวเศษกับตัวส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

รายวิชาคณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

- เศษส่วนที่ตัวเศษและตัวส่วนเป็นจำนวนนับที่เท่ากันเป็นเศษส่วนที่เท่ากับ 1 เช่น $\frac{5}{5}$
- เศษส่วนที่ตัวเศษและตัวส่วนเป็นจำนวนนับและตัวส่วนหารตัวเศษได้ลงตัว เศษส่วนนั้นสามารถเขียนในรูปจำนวนนับได้
- เศษส่วนที่ตัวเศษน้อยกว่าตัวส่วน เรียกว่า เศษส่วนแท้ เช่น $\frac{5}{6}$
- เศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากับหรือมากกว่าตัวส่วน เรียกว่า เศษเกิน เช่น $\frac{6}{6}$, $\frac{7}{6}$
- จำนวนคละเป็นจำนวนที่เขียนในรูปของจำนวนนับกับเศษส่วนแท้ เช่น $1\frac{3}{5}$
- การเขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละ อาจทำได้โดยนำตัวส่วนไปหารตัวเศษ ผลหารที่ได้จะเป็นจำนวนนับ เศษที่เหลือเป็นตัวเศษ โดยมีตัวส่วนคงเดิม
- การเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกิน ทำได้โดยนำตัวส่วนไปคูณจำนวนนับ แล้วบวกกับตัวเศษผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นตัวเศษของเศษเกิน โดยมีตัวส่วนคงเดิม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้น	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้นนำ	กิจกรรมรวมชั้น	กิจกรรมรวมชั้น ทบทวนความหมายของเศษส่วน	
ขั้นสอน	แบบฝึกหัด 1.2	กิจกรรมรวมชั้น เศษส่วนที่เท่ากัน	ใบกิจกรรม 3.1 เรื่อง - เศษส่วนที่เท่ากัน - เศษส่วนอย่างต่ำ
	กิจกรรมรวมชั้น เศษส่วนอย่างต่ำ	แบบฝึกหัด 2.3	
	แบบฝึกหัด 1.3	แบบฝึกหัด 2.4	
	กิจกรรมรวมชั้น	กิจกรรมรวมชั้น	
ขั้นสรุป		ใช้การถามตอบเพื่อร่วมกันสรุป เศษส่วนที่เท่ากัน และ เศษส่วนอย่างต่ำ	
การวัดและประเมินผล	-	ประเมินจากแบบฝึกหัด 2.3 และ 2.4	-
		- ประเมินจากการตอบคำถาม - ประเมินจากการให้เหตุผล และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และนำเสนอ	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

1. เศษส่วนที่เท่ากัน
2. เศษส่วนอย่างต่ำ

สาระสำคัญ

1. เศษส่วนใด ๆ เมื่อนำจำนวนนับที่เท่ากันมาคูณทั้งตัวเศษและตัวส่วน หรือหารทั้งตัวเศษและตัวส่วน เศษส่วนใหม่ที่ได้จะเท่ากับเศษส่วนเดิม
2. เศษส่วนที่ไม่มีจำนวนนับใดที่มากกว่า 1 หารทั้งตัวเศษและตัวส่วนได้ลงตัว เศษส่วนนั้นเป็นเศษส่วนอย่างต่ำ

จุดประสงค์การเรียนรู้

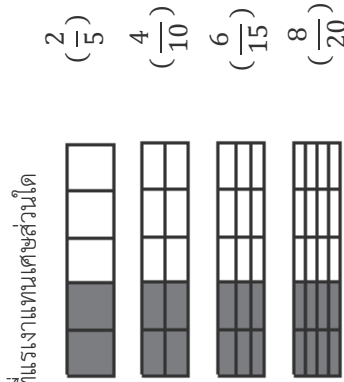
- ด้านความรู้**
ระดับพัฒนา
- เพื่อให้นักเรียนสามารถ
1. เขียนเศษส่วนให้เท่ากับเศษส่วนเดิมโดยมีตัวส่วนตามที่กำหนดได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูทบทวนความหมายของเศษส่วนโดยติดแถบแสดงเศษส่วนบนกระดานแล้วให้นักเรียนเขียนเศษส่วนแสดงจำนวนส่วนที่แรงงา เช่น

ส่วนที่แรงงาแทนเศษส่วนใด

ขั้นสอน

2. ให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำใบกิจกรรม 3.1 เรื่องเศษส่วนที่เท่ากันและเศษส่วนอย่างต่ำ

จากนั้นครูให้นักเรียนระดับพื้นฐานและนักเรียนระดับพัฒนาพิจารณาโจทย์ที่เขียนแสดงส่วนที่แรงงาจากแถบแสดงเศษส่วน แล้วใช้การถามตอบจนนักเรียนสรุปได้ว่า

$$\frac{2}{5} = \frac{4}{10} = \frac{6}{15} = \frac{8}{20}$$

ครูให้นักเรียนพิจารณาแถบแสดงเศษส่วนที่แสดงส่วนที่แรงงา $\frac{2}{5}$ กับ $\frac{4}{10}$ ใช้การถามตอบ

และให้นักเรียนให้เหตุผลจนได้ว่า $\frac{2}{5} = \frac{2 \times 2}{5 \times 2} = \frac{4}{10}$

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แถบแสดงเศษส่วน
2. ใบกิจกรรม 3.1
3. แบบฝึกหัด 1.2
4. แบบฝึกหัด 1.3
5. แบบฝึกหัด 2.3
6. แบบฝึกหัด 2.4

การประเมิน

1. วิธีการ
  - 1.1 สังเกตการตอบคำถาม
  - 1.2 สังเกตการทำกิจกรรม
  - 1.3 ตรวจแบบฝึกหัด
  - 1.4 ตรวจใบกิจกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบฝึกหัด 2.3
  - 2.2 แบบฝึกหัด 2.4
  - 2.3 แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

2. ทาเศษส่วนอย่างต่ำจาก
เศษส่วนที่กำหนดให้
ด้านทักษะและกระบวนการทาง
คณิตศาสตร์
เพื่อให้ นักเรียนสามารถ
1. ให้เหตุผล
2. สื่อสาร สื่อความหมายทาง
คณิตศาสตร์ และนำเสนอ

ในการทำงานเดียวกันให้นักเรียนสังเกตแถบเศษส่วนที่แสดง $\frac{6}{15}$ และ $\frac{8}{20}$ แล้วใช้การถามตอบ และนักเรียนให้เหตุผลจนได้ว่า

$$\frac{2}{5} = \frac{2 \times 3}{5 \times 3} = \frac{6}{15}$$

$$\frac{2}{5} = \frac{2 \times 4}{5 \times 4} = \frac{8}{20}$$

ดังนั้น $\frac{2}{5} = \frac{4}{10} = \frac{6}{15} = \frac{8}{20}$

3. ครูจัดกิจกรรมทำงานเองเดี่ยวกันอีก 2 - 3 ตัวอย่าง จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า การหาเศษส่วนที่เท่ากับเศษส่วนที่กำหนดให้ ทำได้โดยนำจำนวนที่เท่ากันมาคูณทั้งตัวเศษและตัวส่วน

4. ครูเขียนโจทย์การหาเศษส่วนที่เท่ากันโดยการคูณตัวเศษและตัวส่วนด้วยจำนวนนับเดียวกัน ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงวิธีทำดังนี้

เติมจำนวนใน ให้ถูกต้อง

1) $\frac{3}{7} = \frac{3 \times \square}{7 \times \square} = \frac{3 \times \square}{7 \times \square}$	$\frac{3 \times \square}{7 \times \square} = \frac{3 \times \square}{7 \times \square}$	$\frac{3 \times \square}{7 \times \square} = \frac{3 \times \square}{7 \times \square}$
$\frac{3}{7} = \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$	$\frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$	$\frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$
2) $\frac{4}{9} = \frac{4 \times \square}{9 \times \square} = \frac{4 \times \square}{9 \times \square}$	$\frac{4 \times \square}{9 \times \square} = \frac{4 \times \square}{9 \times \square}$	$\frac{4 \times \square}{9 \times \square} = \frac{4 \times \square}{9 \times \square}$
$\frac{4}{9} = \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$	$\frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$	$\frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$

3. เกณฑ์
3.1 ผลงานมีความถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
3.2 คะแนนรวมด้านทักษะและ กระบวนการทางคณิตศาสตร์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

(3) $\frac{7}{10} = \frac{\square}{20} = \frac{28}{\square} = \frac{\square}{60} = \frac{\square}{60}$

5. ครูกำหนดเศษส่วน $\frac{3}{4}$ ให้นักเรียนเขียนแสดงวิธีหาเศษส่วนที่เท่ากับ $\frac{3}{4}$ โดยให้มีตัวส่วนเป็น 60 ซึ่งนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

$$\frac{3}{4} = \frac{3 \times 5}{4 \times 5} = \frac{15}{20} = \frac{15 \times 3}{20 \times 3} = \frac{45}{60}$$

หรือ $\frac{3}{4} = \frac{3 \times 15}{4 \times 15} = \frac{45}{60}$

6. ครูนำแถบแสดงเศษส่วนติดบนกระดาน ให้นักเรียนบอกว่าส่วนที่แรงแสดงเศษส่วนใด จากนั้นครูถามนักเรียนว่า ถ้าลบเส้นที่แบ่งในแนวนอนออกส่วนที่แรงจะแสดงด้วยเศษส่วนใด โดยครูพลิกแถบกระดาษเพื่อแสดงเศษส่วนประกอบ แล้วให้นักเรียนบอกเศษส่วน เช่น

$\frac{4}{8} = \frac{2}{4}$

ครูให้นักเรียนสังเกตแถบเศษส่วนและร่วมกันสรุปว่า $\frac{4}{8} = \frac{2}{4}$ เพราะส่วนที่แรงเท่ากัน

ครูให้นักเรียนพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวเศษและตัวส่วนของเศษส่วนทั้งสอง

จนอธิบายได้ว่า $\frac{4}{8} = \frac{4 \div 2}{8 \div 2} = \frac{2}{4}$ ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันอีก 2 - 3 ตัวอย่าง จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าการหาเศษส่วนที่เท่ากับเศษส่วนที่กำหนดให้ อีกวิธีหนึ่งทำได้โดยนำจำนวนนับที่เท่ากันมาหารทั้งตัวเศษและตัวส่วน โดยจำนวนนับที่นำมาหารนั้นต้องหารทั้งตัวเศษและตัวส่วนได้ลงตัว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

7. ให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.2 และนักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.3 เสร็จแล้วครูใช้การถามตอบเพื่อเฉลยแบบฝึกหัด 1.2 และ 2.3 โดยครูตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

8. ครูยกตัวอย่าง $\frac{4}{8}$ แล้วให้นักเรียนออกมาแสดงวิธีทำเพื่อหาเศษส่วนที่เท่ากัน เช่น

$$\frac{4}{8} = \frac{4 \div 2}{8 \div 2} = \frac{2}{4} \quad \text{หรือ} \quad \frac{4}{8} = \frac{4 \div 4}{8 \div 4} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{4}{8} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}$$

ครูแนะนำว่า $\frac{1}{2}$ เป็นเศษส่วนอย่างต่ำ เพราะไม่มีจำนวนนับที่มากกว่า 1 ไปหาร ทั้งตัวเศษและตัวส่วนได้ลงตัว

9. ครูยกตัวอย่าง $\frac{15}{45}$ ให้นักเรียนช่วยกันแสดงวิธีทำให้เป็นเศษส่วนอย่างต่ำ เช่น

$$\frac{15}{45} = \frac{15 \div 5}{45 \div 5}$$

$$= \frac{3}{9}$$

$$= \frac{3 \div 3}{9 \div 3}$$

$$= \frac{1}{3}$$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

หรือ ครูแนะนำการหาเศษส่วนอย่างต่ำได้อีกแบบนี้

$$\begin{array}{r} 15 \\ \hline 45 \end{array} \begin{array}{l} \text{นำ } 5 \text{ ไปหาร } 15 \text{ ได้ } 3 \\ \text{นำ } 5 \text{ ไปหาร } 45 \text{ ได้ } 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ \hline 45 \end{array} \begin{array}{l} \text{นำ } 3 \text{ ไปหาร } 15 \text{ ได้ } 5 \\ \text{นำ } 3 \text{ ไปหาร } 45 \text{ ได้ } 15 \end{array}$$

10. ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันอีก 2 - 3 ตัวอย่าง แล้วใช้คำถามต่อนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า เศษส่วนที่ไม่มีจำนวนนับใดที่มากกว่า 1 หารทั้งตัวเศษและตัวส่วนลงตัว เศษส่วนนั้นเป็นเศษส่วนอย่างต่ำ

จากนั้นครูให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.3 และให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.4

ขั้นสรุป

12. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า

- เศษส่วนใด ๆ เมื่อนำจำนวนนับที่เท่ากันมากคูณทั้งตัวเศษและตัวส่วนหรือหารทั้งตัวเศษและตัวส่วนได้ลงตัว เศษส่วนใหม่ที่ได้จะเท่ากับเศษส่วนเดิม
- เศษส่วนที่ไม่มีจำนวนนับใดที่มากกว่า 1 หารทั้งตัวเศษและตัวส่วนได้ลงตัว เศษส่วนนั้นเป็นเศษส่วนอย่างต่ำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ระดับ	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้น		กิจกรรมรวมชั้น ทบทวนเศษส่วนที่เท่ากัน	
ขั้นนำ		กิจกรรมรวมชั้น เปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน	
ขั้นสอน		กิจกรรมรวมชั้น เปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน	กิจกรรมรวมชั้น
	แบบฝึกหัด 1.4	เปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน กิจกรรมรวมชั้น	เปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วน ไม่เท่ากัน
ขั้นสรุป		กิจกรรมรวมชั้น ใช้การถามตอบเพื่อร่วมกันสรุป การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน และการเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน	
	แบบฝึกหัด 1.4	กิจกรรมรวมชั้น ประเมินจากแบบฝึกหัด 2.5	ประเมินจากแบบฝึกหัด 3.3
การวัดและประเมินผล		ประเมินจากการตอบคำถาม	
		- ประเมินจากการให้เหตุผลและการสื่อสาร - ประเมินจากการให้เหตุผลและการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และนำเสนอ	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

1. การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน
2. การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนต่างเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง
3. การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน (รวมจำนวนคละ)

สาระสำคัญ

1. เศษส่วนสองจำนวนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันจะเท่ากัน มากกว่ากัน หรือน้อยกว่ากัน อย่างไรก็ตามหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
2. การเปรียบเทียบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน ใช้วิธีนำตัวเศษมาเปรียบเทียบกัน ตัวเศษของเศษส่วนใดมากกว่า เศษส่วนนั้นจะมากกว่า

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูใช้การถามตอบเพื่อทบทวนเรื่องเศษส่วนที่เท่ากันจากตัวอย่างบนกระดาน โดยให้นักเรียนเติมจำนวนใน ให้ถูกต้อง

$$(1) \frac{2}{5} = \frac{2 \times \boxed{}}{5 \times 3} = \frac{2 \times 4}{5 \times \boxed{}} = \frac{2 \times 5}{5 \times \boxed{}}$$

$$\frac{2}{5} = \frac{\boxed{}}{10} = \frac{\boxed{}}{15} = \frac{8}{\boxed{}} = \frac{10}{\boxed{}}$$

$$(2) \frac{6}{18} = \frac{6 \div \boxed{}}{18 \div 2} = \frac{6 \div \boxed{}}{18 \div 3} = \frac{6 \div \boxed{}}{18 \div 6}$$

$$\frac{6}{18} = \frac{\boxed{}}{9} = \frac{\boxed{}}{6} = \frac{\boxed{}}{3}$$

จากนั้นครูใช้การถามตอบเพื่อเฉลยความถูกต้องแล้วร่วมกันสรุปการหาเศษส่วนที่เท่ากัน

ขั้นสอน

2. ครูคิดแถบแสดงเศษส่วนบนกระดาน ให้นักเรียนบอกจำนวนแสดงส่วนที่แรเงา

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แถบแสดงเศษส่วน
2. แบบฝึกหัด 1.4
3. แบบฝึกหัด 2.5
4. แบบฝึกหัด 3.3

การประเมิน

1. วิธีการ
  - 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
  - 1.2 ตรวจแบบฝึกหัด
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบฝึกหัด 1.4
  - 2.2 แบบฝึกหัด 2.5
  - 2.3 แบบฝึกหัด 3.3
  - 2.4 แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

3. การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน ใช้วิธีทำเศษส่วนให้ตัวส่วนเท่ากันก่อน แล้วจึงเปรียบเทียบกัน โดยพิจารณาตัวเศษ เศษส่วนใดที่ตัวเศษมากกว่า เศษส่วนนั้นจะมากกว่า

4. การทำเศษส่วนให้มีส่วนเท่ากัน อาจทำได้โดยนำจำนวนที่เท่ากันซึ่งไม่ใช่ศูนย์มาคูณทั้งตัวเศษและตัวส่วนหรือหารทั้งตัวเศษและตัวส่วน หรืออาจทำได้ โดยหา ค.ร.น. ของตัวส่วนทั้งหมดแล้วทำเศษส่วนทุกจำนวนให้มีตัวส่วนเท่ากับ ค.ร.น. นั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

ระดับพื้นฐาน

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. เปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากันและใช้เครื่องหมายแสดงการเปรียบเทียบ

ครูใช้การถามตอบเพื่อเปรียบเทียบ $\frac{1}{5}$ กับ $\frac{2}{5}$ โดยให้นักเรียนสังเกตจากแถบแสดงเศษส่วน

จนนักเรียนร่วมกันให้เหตุผลได้ว่า

- $\frac{1}{5}$ น้อยกว่า $\frac{2}{5}$ เพราะส่วนที่แรงแสดง $\frac{1}{5}$ น้อยกว่า $\frac{2}{5}$
- หรือ $\frac{2}{5}$ มากกว่า $\frac{1}{5}$ เพราะส่วนที่แรงแสดง $\frac{2}{5}$ มากกว่า $\frac{1}{5}$

แล้วให้นักเรียนออกมาเขียนแสดงการเปรียบเทียบได้ดังนี้

$$\frac{1}{5} < \frac{2}{5} \quad \text{หรือ} \quad \frac{2}{5} > \frac{1}{5}$$

3. ครูยกตัวอย่างการเปรียบเทียบเศษส่วนอีก 2 ตัวอย่าง จากแถบแสดงเศษส่วน แล้วให้นักเรียนร่วมกันให้เหตุผลเพื่อแสดงการเปรียบเทียบ เช่น

$$\frac{3}{5} = \frac{3}{5} \quad \text{เพราะทั้งสองรูปมีส่วนที่แรงเท่ากัน}$$

3. เกณฑ์
  - ผลงานมีความถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
  - คะแนนรวมด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

2. เรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน 3 ถึง 5 จำนวน

ระดับพัฒนา

เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถ

1. เปรียบเทียบเศษส่วนสอง

จำนวนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง

2. เรียงลำดับเศษส่วนที่ตัว

ส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนตัวอื่นๆ ที่เหลือ 3 ถึง 5 จำนวน

ระดับก้าวหน้า

เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถ

1. เปรียบเทียบเศษส่วนสอง

จำนวน

2. เรียงลำดับเศษส่วน

ด้านทักษะและกระบวนการทาง

คณิตศาสตร์

เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถ

1. ให้เหตุผล

2. สื่อสาร สื่อความหมายทาง

คณิตศาสตร์ และนำเสนอ

$$\frac{4}{5} > \frac{2}{5}$$

$$\frac{4}{5} > \frac{2}{5}$$

เพราะส่วนที่แรงแสดง $\frac{4}{5}$ มากกว่า $\frac{2}{5}$

ครูให้นักเรียนสังเกตผลจากการเปรียบเทียบเศษส่วนและร่วมกันสรุปว่า

- เศษส่วนสองจำนวนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันจะเท่ากัน มากกว่ากัน หรือน้อยกว่ากัน อย่างใดอย่างหนึ่ง

- การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน ใช้วิธีนำตัวเศษมาเปรียบเทียบกัน ตัวเศษของเศษส่วนใดมากกว่า เศษส่วนนั้นจะมากกว่า

4. ครูยกตัวเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากันอีกหลายๆ คู่ ให้นักเรียนเปรียบเทียบ เช่น

1) $\frac{4 \times 3}{9 \times 3} \square \frac{12}{27}$

2) $\frac{6}{12} \square \frac{6 \times 1}{6 \times 2}$

3) $\frac{7}{8} \square \frac{4}{8}$

4) $\frac{5}{7} \square \frac{7}{2}$

5) $\frac{9}{9} \square \frac{5}{9}$

6) $\frac{9}{10} \square \frac{8}{10}$

7) $\frac{15}{19} \square \frac{13}{19}$

8) $\frac{17}{21} \square \frac{19}{21}$

5. ครูนำแถบแสดงเศษส่วนมาให้ให้นักเรียนทำกิจกรรมเรียงลำดับเศษส่วน เช่น $\frac{4}{9}$, $\frac{7}{9}$

6 $\frac{6}{9}$ ให้นักเรียนใช้ความรู้การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากันที่ละคู่ไปเรียงลำดับเศษส่วนที่กำหนดให้จากน้อยไปมาก และจากมากไปน้อย ดังนี้

$$\frac{4}{9}, \frac{6}{9}, \frac{7}{9}$$

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เรียงลำดับจากมากไปน้อย $\frac{7}{9}$, $\frac{6}{9}$, $\frac{4}{9}$

ครูจัดกิจกรรมทำงานเองเดียวกันอีก 2-3 ตัวอย่าง อาจเพิ่มบัตรเศษส่วนเป็น 4 บัตร และ 5 บัตร ตามความเหมาะสม

จากนั้นครูให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.4

6. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้า โดยยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง เช่น $\frac{9}{21}$ และ $\frac{4}{7}$ ให้นักเรียนสังเกตว่าเศษส่วนทั้งสองจำนวนมีตัวส่วนไม่เท่ากัน ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนบอกได้ว่า ต้องทำตัวส่วนของเศษส่วนทั้งสองให้เท่ากันก่อนแล้วจึงเปรียบเทียบ โดยพิจารณาตัวเศษ เศษส่วนใดที่ ตัวเศษมากกว่าเศษส่วนนั้นจะมากกว่า และเขียนแสดงการเปรียบเทียบได้ ดังนี้

$$\frac{9}{21} \square \frac{4}{7}$$

เนื่องจาก $\frac{4}{7} = \frac{4 \times 3}{7 \times 3} = \frac{12}{21}$ และ $\frac{9}{21} < \frac{12}{21}$

ดังนั้น $\frac{9}{21} < \frac{4}{7}$

หรืออาจทำได้ดังนี้

$$\frac{9}{21} = \frac{9 \div 3}{21 \div 3} = \frac{3}{7} \text{ และ } \frac{3}{7} < \frac{4}{7}$$

ดังนั้น $\frac{9}{21} < \frac{4}{7}$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันนี้อีก 2 - 3 ตัวอย่าง แล้วใช้การถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันต้องทำให้ตัวส่วนเท่ากันก่อนแล้วจึงเปรียบเทียบโดยพิจารณาตัวเศษเศษส่วนใดที่ตัวเศษมากกว่าเศษส่วนนั้นจะมากกว่า

7. ครูยกตัวอย่างเศษส่วนให้นักเรียนทำกิจกรรมเรียงลำดับเศษส่วน เช่น $\frac{5}{7}$, $\frac{6}{21}$, $\frac{8}{14}$ และ

$\frac{18}{42}$ โดยใช้ความรู้เรื่อง การเปรียบเทียบเศษส่วนโดยทำให้ตัวส่วนให้เท่ากันแล้วเปรียบเทียบทีละคู่ ดังนี้

$$\frac{5}{7} = \frac{5 \times 6}{7 \times 6} = \frac{30}{42}$$

$$\frac{6}{21} = \frac{6 \times 2}{21 \times 2} = \frac{12}{42}$$

$$\frac{8}{14} = \frac{8 \times 3}{14 \times 3} = \frac{24}{42}$$

$$\frac{18}{42}$$

เนื่องจาก $\frac{12}{42} < \frac{18}{42}$ และ $\frac{18}{42} < \frac{24}{42}$ และ $\frac{24}{42} < \frac{30}{42}$

ดังนั้น เรียงลำดับจากน้อยไปมาก $\frac{6}{21}$, $\frac{8}{14}$, $\frac{5}{7}$

เรียงลำดับจากมากไปน้อย $\frac{5}{7}$, $\frac{8}{14}$, $\frac{18}{42}$, $\frac{6}{21}$

จากนั้นครูให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

8. ให้นักเรียนระดับก้าวหน้าหาพิพจน์การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน เช่น $\frac{11}{12}$ กับ $\frac{18}{20}$ ครูใช้คำถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า ต้องทำเศษส่วนทั้งสองจำนวนให้เป็นเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากันก่อน ซึ่งอาจใช้วิธีนำตัวส่วนของเศษส่วนจำนวนหนึ่ง คูณตัวส่วนของเศษส่วนอีกจำนวนหนึ่ง ดังนี้

$$\frac{11}{12} \text{ กับ } \frac{18}{20}$$

$$\text{จะได้ว่า } \frac{11}{12} = \frac{11 \times 20}{12 \times 20} = \frac{220}{240}$$

$$\text{และ } \frac{18}{20} = \frac{18 \times 12}{20 \times 12} = \frac{216}{240}$$

$$\text{เนื่องจาก } \frac{220}{240} > \frac{216}{240}$$

$$\text{ดังนั้น } \frac{11}{12} > \frac{18}{20}$$

ครูให้นักเรียนสังเกตและร่วมกันอภิปรายให้ได้ว่า ตัวส่วน 12 และ 20 มีตัวประกอบร่วม ดังนั้น ตัวส่วนใหม่อาจเป็นจำนวนอื่นที่น้อยกว่า 240 ได้ โดยตัวส่วนใหม่ที่น้อยที่สุด คือ ค.ร.น. ของตัวส่วน ดังนั้นในการเปรียบเทียบ $\frac{11}{12}$ กับ $\frac{18}{20}$ อาจทำตัวส่วนของเศษส่วนทั้งสองให้เท่ากับ ค.ร.น. ของ 12 และ 20 ครูอาจพบพานการหา ค.ร.น. ของ 12 และ 20 ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

$$4 \overline{) 12 \ 20}$$

$$\underline{\quad 3 \ 5}$$

ค.ร.น. ของ 12 และ 20 คือ $4 \times 3 \times 5 = 60$
 แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงการเปรียบเทียบ ดังนี้

ค.ร.น. ของ 12 และ 20 คือ 60

จะได้ว่า $\frac{11}{12} = \frac{11 \times 5}{12 \times 5} = \frac{55}{60}$

$\frac{18}{20} = \frac{18 \times 3}{20 \times 3} = \frac{54}{60}$

เนื่องจาก $\frac{55}{60} > \frac{54}{60}$

ดังนั้น $\frac{11}{12} > \frac{18}{20}$

จากนั้นครูใช้การถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันใช้วิธีทำเศษส่วนให้ตัวส่วนเท่ากันก่อน ซึ่งอาจทำให้เท่ากับ ค.ร.น. ของตัวส่วนที่กำหนดให้ แล้วจึงเปรียบเทียบ

9. ครูแนะนำการเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันโดยวิธีคูณไขว้ ซึ่งอาศัยความรู้จากการทำเศษส่วนให้ตัวส่วนเท่ากัน ดังนี้

$\frac{11}{12}$ กับ $\frac{18}{20}$
 $\frac{11}{12} = \frac{11 \times 20}{12 \times 20}$ และ $\frac{18}{20} = \frac{18 \times 12}{20 \times 12}$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

พิจารณาตัวเลขของเศษส่วนทั้งสอง ซึ่ง $12 \times 20 = 20 \times 12 = 240$ ดังนั้นจึงเปรียบเทียบ
ที่ตัวเลข ระหว่าง 11×20 และ 18×12

พิจารณาการคูณไขว้ของ $\frac{11}{12}$ และ $\frac{18}{20}$ จะได้ $11 \times 20 = 220$ และ $18 \times 12 = 216$
ซึ่งเป็นตัวเลขของเศษส่วนที่มีตัวส่วนเป็น 240 เท่ากัน

เนื่องจาก $220 > 216$

$$\text{ดังนั้น } \frac{11}{12} > \frac{18}{20}$$

ครูใช้คำถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน
อาจใช้วิธีคูณไขว้ระหว่างตัวเลขและตัวส่วนแล้วเปรียบเทียบผลคูณ

10. ครูยกตัวอย่างเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันอีกหลาย ๆ คู่ ให้นักเรียนเปรียบเทียบโดยครู
แนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง เช่น

1) $\frac{3}{8}$ $\frac{4}{5}$

2) $\frac{5}{7}$ $\frac{20}{28}$

3) $\frac{5}{6}$ $\frac{8}{9}$

4) $\frac{12}{16}$ $\frac{6}{8}$

5) $\frac{7}{10}$ $\frac{9}{13}$

6) $\frac{3}{14}$ $\frac{3}{16}$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๑ เรื่อง เศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

11. ครูยกตัวอย่างเศษส่วนให้นักเรียนทำกิจกรรมเรียงลำดับเศษส่วน เช่น $\frac{5}{8}$, $\frac{2}{5}$, $\frac{7}{10}$ และ $\frac{3}{4}$ ครูใช้การถามตอบเพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน เพื่อสรุปการเรียงลำดับเศษส่วนจากน้อยไปมากและจากมากไปน้อย ซึ่งจะได้อดังนี้

$$\text{เรียงลำดับจากน้อยไปมาก} \quad \frac{2}{5} < \frac{5}{8} < \frac{7}{10} < \frac{3}{4}$$

$$\text{เรียงลำดับจากมากไปน้อย} \quad \frac{3}{4} > \frac{7}{10} > \frac{5}{8} > \frac{2}{5}$$

แล้วครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.3

ขั้นสรุป

12. ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า

- เศษส่วนสองจำนวนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน จะเท่ากัน มากกว่ากัน หรือน้อยกว่ากัน อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

- การเปรียบเทียบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน ใช้วิธีนำตัวเศษมาเปรียบเทียบกัน ตัวเศษของเศษส่วนใดมากกว่า เศษส่วนนั้นจะมากกว่า

- การเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน ใช้วิธีทำเศษส่วนให้ตัวส่วนเท่ากันก่อน

แล้วจึงเปรียบเทียบกันโดยใช้หลักการเดียวกันกับการเปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน

- การทำเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันให้มีตัวส่วนเท่ากันอาจทำได้โดยนำจำนวนที่เท่ากันซึ่ง

ไม่ใช่ศูนย์มาคูณทั้งตัวเศษและตัวส่วน หรือ การทำทั้งตัวเศษและตัวส่วน หรือ อาจทำได้โดยหา คร.น.

ของตัวส่วนทั้งหมด แล้วทำเศษส่วนทุกจำนวนให้มีตัวส่วนเท่ากับ คร.น. นั้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้น	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้นนำ	กิจกรรมรวมชั้น ทบทวนความหมายของเศษส่วน	กิจกรรมรวมชั้น	กิจกรรมรวมชั้น
ขั้นสอน	แบบฝึกหัด 1.5	การบวกหรือการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนเหมือนกัน กิจกรรมรวมชั้น การบวกหรือการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง แบบฝึกหัด 2.6 การบวกหรือการลบเศษส่วนและจำนวนคละที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน	กิจกรรมรวมชั้น การบวกหรือการลบเศษส่วนและจำนวนคละที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน แบบฝึกหัด 3.4
ขั้นสรุป		กิจกรรมรวมชั้น ใช้การถามตอบเพื่อร่วมกันสรุป การบวกหรือการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน การบวกหรือการลบเศษส่วนและจำนวนคละที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน	
การวัดและประเมินผล	ประเมินจากแบบฝึกหัด 1.5 - ประเมินจากให้เหตุผล และการสื่อสาร	ประเมินจากแบบฝึกหัด 2.6 - ประเมินจากการตอบคำถาม	ประเมินจากแบบฝึกหัด 3.4 - ประเมินจากทางคณิตศาสตร์ และนำเสนอ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

1. การบวกและการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน
2. การบวกและการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง
3. การบวกและการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน

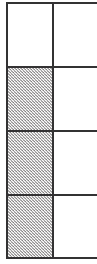
สาระสำคัญ

1. การบวกหรือการลบเศษส่วนสองจำนวนที่มีตัวส่วนเท่ากันทำได้โดยนำตัวเศษมาบวกหรือลบกันโดยตัวส่วนคงเดิม
2. การบวกหรือการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันจะต้องทำตัวส่วนให้เท่ากันก่อนแล้วจึงหาผลบวกหรือผลลบ
3. การบวกหรือการลบจำนวนคละอาจเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินก่อน แล้วจึงหาผลบวกหรือผลลบ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

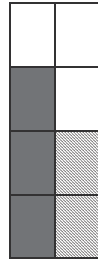
1. ครูทบทวนความหมายโดยแจกกระดาษขนาดกว้าง 4 นิ้ว ยาว 8 นิ้ว ให้นักเรียนทุกคนแล้วพับแถบกระดาษเป็น 8 ส่วนเท่าๆ กัน ชิดเส้นตามรอยพับแล้วให้นักเรียนระบายสีแดง 3 ส่วน เช่น

ครูใช้คำถามตอบจนนักเรียนตอบได้ว่า เศษส่วนแสดงส่วนที่ระบายสี คือ $\frac{3}{8}$

ขั้นสอน

2. ครูใช้กระดาษขนาดเท่าเดิมให้นักเรียนอีกคนละ 1 แผ่น แล้วพับแถบกระดาษเป็น 8 ส่วนเท่าๆ กัน แล้วระบายสีแดงแสดง $\frac{3}{8}$ และระบายสีเขียวระบายสีทั้งหมดแสดงด้วยเศษส่วนใด $\left(\frac{5}{8}\right)$

ครูให้นักเรียนหาผลบวกโดยสังเกตจากส่วนที่ระบายสี แสดง $\frac{5}{8}$ ให้นักเรียนพิจารณาความสัมพันธ์ของ $\frac{3}{8}$ และ $\frac{5}{8}$ บนแถบกระดาษ โดยเขียนประโยคแสดงการบวก ดังนี้

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. กระดาษขนาดกว้าง 4 นิ้ว ยาว 8 นิ้ว จำนวน 20 แผ่น
2. แถบแสดงเศษส่วน
3. แบบฝึกหัด 1.5
4. แบบฝึกหัด 2.6
5. แบบฝึกหัด 3.4

การประเมิน

1. วิธีการ

- 1.1 สังเกตการตอบคำถาม
- 1.2 สังเกตการทำกิจกรรม
- 1.3 ตรวจสอบแบบฝึกหัด

2. เครื่องมือ

- 2.1 แบบฝึกหัด 1.5
- 2.2 แบบฝึกหัด 2.6
- 2.3 แบบฝึกหัด 3.4
- 2.4 แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

ระดับพื้นฐาน

เพื่อให้นักเรียนสามารถหาผลบวกหรือผลลบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน

ระดับพัฒนา

เพื่อให้นักเรียนสามารถหาผลบวกหรือผลลบเศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

ระดับก้าวหน้า

เพื่อให้นักเรียนสามารถหาผลบวกหรือผลลบเศษส่วนและจำนวนคละพร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

ด้านทักษะและกระบวนการทาง

คณิตศาสตร์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. ใ้เหตุผล
2. สื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และนำเสนอ

$$\frac{3}{8} + \frac{2}{8} = \frac{5}{8}$$

3. ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันนี้ 2 - 3 ตัวอย่าง แล้วใช้การถามตอบ จนนักเรียนสรุปได้ว่า การหาผลบวกของเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน ทำได้โดยนำตัวเศษของแต่ละส่วนมาบวกกันโดยตัวส่วนคงเดิม

ครูยกตัวอย่างบนกระดานใช้การถามตอบให้นักเรียนช่วยกันหาผลบวก ดังนี้

$$1) \frac{1}{8} + \frac{4}{8} = \frac{1+4}{8} = \frac{5}{8}$$

$$2) \frac{4}{7} + \frac{2}{7} = \frac{4+2}{7} = \frac{6}{7}$$

$$3) \frac{3}{11} + \frac{2}{11} + \frac{5}{11} = \frac{3+2+5}{11} = \frac{10}{11}$$

4. ครูยกตัวอย่าง $\frac{5}{8} - \frac{2}{8}$ จากแถบกระดาษที่แบ่งเป็น 8 ส่วนเท่าๆ กัน ดังนี้

$$\frac{5}{8}$$

3. เกณฑ์

3.1 ผลงานมีความถูกต้อง

ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3.2 คะแนนรวมด้าน

ทักษะและกระบวนการทาง

คณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 60

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

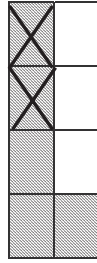
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูให้นักเรียนออกมาเขียนเครื่องหมายกากบาทแสดงการเอาออกด้วย $\frac{2}{8}$ ดังนี้

$$\frac{5}{8} - \frac{2}{8}$$

ครูให้นักเรียนพิจารณาจากแถบกระดาษแล้วใช้การถาดลบจนนักเรียนสรุปได้ว่า

$$\frac{5}{8} - \frac{2}{8} = \frac{3}{8}$$

5. ครูจัดกิจกรรมทำนองเดียวกันอีก 2 - 3 ตัวอย่าง แล้วใช้การถาดลบจนนักเรียนสรุปได้ว่า การหาผลลบของเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากันทำได้โดยนำตัวเลขของเศษส่วนทั้งสองมาลบกัน โดยตัวส่วนคงเดิม ครูยกตัวอย่างบนกระดานให้นักเรียนช่วยกันหาผลลบ ดังนี้

$$1) \frac{5}{6} - \frac{2}{6} = \frac{5-2}{6} = \frac{3}{6}$$

$$2) \frac{3}{4} - \frac{1}{4} = \frac{3-1}{4} = \frac{2}{4}$$

$$3) \left(\frac{6}{7} - \frac{2}{7}\right) - \frac{1}{7} = \frac{(6-2)-1}{7} = \frac{3}{7}$$

ครูให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.5

6. ครูให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาตัวอย่างการบวกและการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง เช่น $\frac{2}{7} + \frac{6}{14} = \square$

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายการหาคำตอบจนนักเรียนบอกได้ว่า การบวกเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน จะต้องทำเศษส่วนเหล่านั้นให้ตัวส่วนเท่ากัน จึงหาผลบวก จากนั้นครูใช้คำถามตอบและแนะนำการเขียนแสดงวิธีหาผลบวก ดังนี้

$$\frac{2}{7} + \frac{6}{14} = \square$$

$$\frac{2}{7} + \frac{6}{14} = \frac{2 \times 2}{7 \times 2} + \frac{6}{14} = \frac{2}{7} + \frac{6 \div 2}{14 \div 2}$$

$$= \frac{4}{14} + \frac{6}{14} = \frac{4+6}{14} = \frac{2}{7} + \frac{3}{7}$$

$$= \frac{10}{14} = \frac{2+3}{7}$$

$$= \frac{5}{7}$$

ครูแนะนำการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

$$\frac{5}{7} \text{ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เนื่องจาก } \frac{6}{14} \text{ น้อยกว่า } \frac{1}{2} \text{ และ } \frac{2}{7} \text{ น้อยกว่า } \frac{1}{2}$$

$$\text{ดังนั้น } \frac{2}{7} + \frac{6}{14} \text{ น้อยกว่า } \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$$

7. ครูยกตัวอย่างทำงานเองเดี๋ยวก่อนอีก $2 - 3$ ตัวอย่าง เช่น $\frac{2}{5} + \frac{12}{15}$, $\frac{7}{16} + \frac{3}{8}$ ให้นักเรียนช่วยกันแสดงวิธีหาผลบวก และอธิบายให้เหตุผลเพื่อตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ และการคูณ การหารเศษส่วน

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูใช้การถามตอบและครูแนะนำจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า การบวกเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน จะต้องทำเศษส่วนเหล่านั้นให้ตัวส่วนเท่ากันก่อน แล้วจึงหาผลบวก การทำเศษส่วนสองจำนวนให้ตัวส่วนเท่ากันอาจนำจำนวนนับที่เท่ากันมาคูณทั้งตัวเศษและตัวส่วนหรือหารทั้งตัวเศษและตัวส่วนตามความเหมาะสม และครูควรแนะนำว่า ผลบวกที่ได้จากการบวกเศษส่วนควรทำให้เป็นรูปอย่างง่ายซึ่งอาจอยู่ในรูปเศษส่วนอย่างต่ำ จำนวนคละ จำนวนนับหรือศูนย์

ครูยกตัวอย่างบนกระดานใช้การถามตอบให้นักเรียนช่วยกันหาผลบวก ดังนี้

$$1) \frac{10}{15} + \frac{4}{5} = \square$$

$$2) \frac{1}{3} + \frac{4}{6} + \frac{5}{12} = \square$$

$$8. \text{ ครูยกตัวอย่าง } \frac{14}{16} - \frac{1}{8} = \square \text{ ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายการหาคำตอบจน}$$

นักเรียนบอกได้ว่า การลบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันจะต้องทำเศษส่วนเหล่านั้นให้ตัวส่วนเท่ากันก่อน จึงหาผลบวก จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันแสดงวิธีหาผลบวก ดังนี้

$$\begin{aligned} \frac{14}{16} - \frac{1}{8} &= \frac{14}{16} - \frac{1 \times 2}{8 \times 2} && \frac{14}{16} - \frac{1}{8} &= \frac{14 \div 2}{16 \div 2} - \frac{1}{8} \\ &= \frac{14}{16} - \frac{2}{16} && &= \frac{7}{8} - \frac{1}{8} \\ &= \frac{14-2}{16} && &= \frac{7-1}{8} \\ &= \frac{12}{16} && &= \frac{6}{8} \\ &= \frac{3}{4} && &= \frac{3}{4} \end{aligned}$$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

	ครูแนะนำการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้ $\frac{3}{4}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ $\frac{14}{16}$ น้อยกว่า 1 เล็กน้อย และ $\frac{1}{8}$ ใกล้เคียง 0 ดังนั้น $\frac{14}{16} - \frac{1}{8}$ ใกล้เคียง $1 - 0 = 1$ ครูยกตัวอย่างอีก $1 - 2$ ตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปว่าการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน จะต้องทำเศษส่วนเหล่านั้นให้ตัวส่วนเท่ากันแล้วจึงหาผลลบ จากนั้นครูให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.6 9. ครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาตัวอย่าง $\frac{5}{21} + \frac{3}{14} = \square$ ให้นักเรียนสังเกตว่า ไม่มีจำนวนนับใดคูณ 14 แล้วได้ 21 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจนได้ว่า ต้องทำตัวส่วนของเศษส่วนให้เท่ากัน โดยทำให้เท่ากับ คร.น. ของตัวส่วนที่กำหนดให้ ครูและนักเรียนช่วยกันเขียนแสดงวิธีหาผลบวก ดังนี้ $\begin{aligned} \frac{5}{21} + \frac{3}{14} &= \frac{5 \times 2}{21 \times 2} + \frac{3 \times 3}{14 \times 3} \\ &= \frac{10}{42} + \frac{9}{42} \\ &= \frac{10+9}{42} \\ &= \frac{19}{42} \end{aligned}$ คร.น. ของ 21 และ 14 คือ 42 หาผลบวกได้ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ให้นักเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

$$\frac{19}{42} \text{ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ } \frac{5}{21} \text{ น้อยกว่า } \frac{1}{2} \text{ และ } \frac{3}{14} \text{ น้อยกว่า } \frac{1}{2}$$

ดังนั้น $\frac{5}{21} + \frac{3}{14}$ ต้องน้อยกว่า 1

10. ครูยกตัวอย่าง $\frac{8}{9} - \frac{1}{6} = \square$ และใช้การถามตอบเพื่อให้นักเรียนทำตัวส่วนของเศษส่วนให้เท่ากันโดยทำให้เท่ากับ ค.ร.น. ของตัวส่วนที่กำหนดให้ จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันแสดงวิธีหาคำตอบ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค.ร.น. ของ } 9 \text{ และ } 6 \text{ คือ } 18 \text{ หาคลับได้ดังนี้} \\ \frac{8}{9} - \frac{1}{6} &= \frac{8 \times 2}{9 \times 2} - \frac{1 \times 3}{6 \times 3} \\ &= \frac{16}{18} - \frac{3}{18} \\ &= \frac{16-3}{18} \\ &= \frac{13}{18} \end{aligned}$$

ให้นักเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

$$\frac{13}{18} \text{ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เนื่องจาก } \frac{8}{9} \text{ ใกล้เคียง } 1 - \frac{1}{6} = \frac{5}{6} \text{ ซึ่งเท่ากับ } \frac{15}{18}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้คือ $\frac{15}{18}$

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

11. ครูยกตัวอย่าง $4\frac{1}{2} + \frac{2}{5} = \square$ ใช้การถามตอบและครูแนะนำจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า การบวกและการลบจำนวนควรทำจำนวนคละให้เป็นเศษเกินก่อนแล้วจึงหาผลลัพธ์ ทั้งนี้ครูควรทบทวนเกี่ยวกับการเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกิน และการเขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละก่อน จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันเขียนแสดงวิธีหาคะลอก ดังนี้

$$\begin{aligned} 4\frac{1}{2} + \frac{2}{5} &= \frac{9}{2} + \frac{2}{5} \\ &= \frac{9 \times 5}{2 \times 5} + \frac{2 \times 2}{5 \times 2} \\ &= \frac{45}{10} + \frac{4}{10} \\ &= \frac{49}{10} \\ &= 4\frac{9}{10} \end{aligned}$$

ให้นักเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} 4\frac{9}{10} &\text{ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ } \frac{2}{5} \text{ น้อยกว่า } \frac{2}{4} = \frac{1}{2} \\ \text{และ } 4\frac{1}{2} + \frac{1}{2} &= 5 \text{ ดังนั้น } 4\frac{1}{2} + \frac{2}{5} \text{ น้อยกว่า } 5 \text{ เล็กน้อย} \end{aligned}$$

12. ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า การบวกหรือการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน ต้องทำตัวส่วนของเศษส่วนให้เท่ากัน โดยอาจทำให้ตัวส่วนของแต่ละจำนวนเท่ากับ คร.น. ของตัวส่วนทั้งหมด แล้วจึงหาผลบวกหรือผลลบ ถ้าเป็นการบวกหรือการลบจำนวนคละต้องทำจำนวนคละให้เป็นเศษเกินก่อนแล้วจึงหาผลบวกหรือผลลบ จากนั้นให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขั้นสรุป

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า

- การบวกหรือการลบเศษส่วนสองจำนวนที่มีตัวส่วนเท่ากัน ทำได้โดยนำตัวเศษมาบวกหรือลบกันโดยยึดตัวส่วนคงเดิม
- การบวกหรือการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากัน จะต้องทำตัวส่วนให้เท่ากันก่อน แล้วจึงหาผลบวกหรือผลลบ
- การบวกหรือการลบจำนวนคละอาจเขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินก่อน แล้วจึงหาผลบวกหรือผลลบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ระดับ	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้น			
ขั้นนำ	กิจกรรมรวมชั้น - ทบทวนการบวก การลบเศษส่วน - ทบทวนการบวก การลบเศษส่วนที่ตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง - ทบกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้นตอน		
ขั้นสอน	กิจกรรมรวมชั้น วิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบเกี่ยวกับการบวก การลบเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน	กิจกรรมรวมชั้น วิเคราะห์โจทย์ปัญหา หาคำตอบโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการบวก การลบเศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง	
ขั้นสรุป	แบบฝึกหัด 1.6 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา	แบบฝึกหัด 2.7 วิเคราะห์โจทย์ปัญหาการบวก การลบเศษส่วนที่ตัวส่วนไม่เท่ากันและจำนวนคละ	แบบฝึกหัด 3.5
การวัดและประเมินผล		ประเมินจากแบบฝึกหัด 2.7 - ประเมินจากการตอบคำถาม - ประเมินจากการแก้โจทย์ปัญหา การให้เหตุผล และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และนำเสนอ	ประเมินจากแบบฝึกหัด 3.5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

ขอบเขตเนื้อหา

1. โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ เศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน
2. โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ เศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็น พหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง
3. โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ เศษส่วนและจำนวนคละ

สาระสำคัญ

การแก้โจทย์ปัญหาเริ่มจากการทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผนและตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้
ระดับพัฒนา
เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ โจทย์ปัญหา หากคำตอบโจทย์ปัญหา เกี่ยวกับการบวกหรือการลบเศษส่วน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูทบทวนการบวก การลบ เศษส่วนโดยยกตัวอย่างโจทย์การบวกและการลบเศษส่วน แล้วให้นักเรียนแสดงวิธีทำ เช่น

$$1) \frac{3}{9} + \frac{4}{9} = \square \qquad 2) \frac{8}{11} - \frac{5}{11} = \square$$

$$3) \frac{2}{3} - \frac{5}{9} = \square \qquad 4) \frac{7}{8} + \frac{1}{4} = \square$$

$$5) \frac{5}{6} + \frac{1}{8} = \square \qquad 6) 2\frac{5}{9} - \frac{7}{12} = \square$$

ให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำโจทย์ข้อ 1) และ 2)

นักเรียนระดับพัฒนาทำโจทย์ข้อ 3) และ 4)

นักเรียนระดับก้าวหน้าทำโจทย์ข้อ 5) และ 6)

จากนั้นสุ่มนักเรียนแต่ละระดับออกมาแสดงวิธีทำหน้าชั้นเรียน โดยครูตรวจสอบความถูกต้อง

ถูกต้อง

2. ครูใช้การถามตอบเพื่อทบทวนกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา อ่านโจทย์ปัญหาและวิเคราะห์ให้ได้ว่า โจทย์ถามอะไรและ โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง

ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 ดำเนินการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แบบฝึกหัด 1.6
2. แบบฝึกหัด 2.7
3. แบบฝึกหัด 3.5

การประเมิน

1. วิธีการ
  - 1.1 สังเกตการตอบคำถาม
  - 1.2 สังเกตการทำกิจกรรม
  - 1.3 ตรวจแบบฝึกหัด
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบฝึกหัด 2.7
  - 2.2 แบบฝึกหัด 3.5
  - 2.3 แบบประเมินทักษะและ

กระบวนการทาง

คณิตศาสตร์

3. เกณฑ์

3.1 ผลงานมีความถูกต้อง
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

ชั้น ป. ๔ - ๖
เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

ที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วน
อีกตัวหนึ่ง พร้อมทั้งตรงหน้าถึงความ
สมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

ระดับก้าวหน้า
เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์
โจทย์ปัญหา หากคำตอบโจทย์ปัญหา
เกี่ยวกับการบวกหรือการลบเศษส่วน
และจำนวนคละ พร้อมทั้งตรงหน้าถึง
ความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

ด้านทักษะและกระบวนการทาง

คณิตศาสตร์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. แก้ปัญหา
2. ให้เหตุผล
3. สื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และนำเสนอ

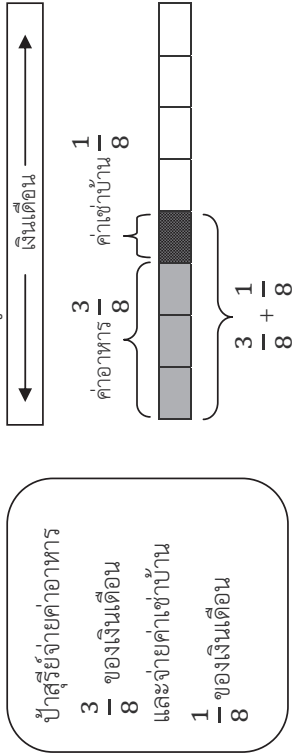
ขั้นตอน

3. ครูเขียนโจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วน ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และหาคำตอบ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 ในแต่ละเดือนป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหาร $\frac{3}{8}$ ของเงินเดือน จ่ายค่าเช่าบ้าน $\frac{1}{8}$ ของเงินเดือน ป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหารและค่าเช่าบ้านคิดเป็นเศษส่วนเท่าไรของเงินเดือน ครูให้นักเรียนอ่านโจทย์เพื่อทำความเข้าใจปัญหา แล้วครูตั้งคำถามเพื่อฝึกการวิเคราะห์

- โจทย์ ดังนี้
- 1) โจทย์ถามอะไร (ป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหารและค่าเช่าบ้านคิดเป็นเศษส่วนเท่าไรของเงินเดือน)
  - 2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง (ป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหาร $\frac{3}{8}$ ของเงินเดือน จ่ายค่าเช่าบ้าน $\frac{1}{8}$ ของเงินเดือน)

- ครูใช้การถามตอบและแนะนำเพื่อฝึกนักเรียนรู้จักวางแผนแก้ปัญหา
- 3) หากคำตอบได้อย่างไร ครูเขียนแผนภาพในการหาคำตอบ ดังนี้

ดังนั้น ป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหารและค่าเช่าบ้าน $\frac{3}{8} + \frac{1}{8}$ ของเงินเดือน

3.2 คะแนนรวมด้าน

ทักษะและกระบวนการทาง
คณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 60

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

4) ได้คำตอบเท่าใดและสรุปคำตอบได้อย่างไร ($\frac{4}{8}$ ป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหารและค่าเช่าบ้าน

$\frac{4}{8}$ ของเงินเดือน)

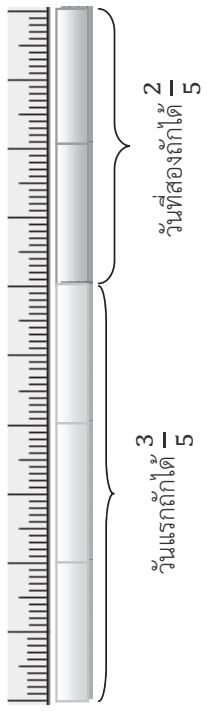
5) ตรวจสอบคำตอบ

ป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหาร 3 ส่วนใน 8 ส่วน และจ่ายค่าเช่าบ้าน 1 ส่วนใน 8 ส่วน ดังนั้น ป้าสุรีย์จ่ายค่าอาหารและค่าเช่าบ้าน $3 + 1 = 4$ ส่วนใน 8 ส่วน หรือ $\frac{4}{8}$ ของเงินเดือน

4. ครูยกตัวอย่างที่ 2 วันแรกพลอยถักผ้าพันคอได้ $\frac{3}{5}$ เมตร วันที่สองถักได้อีก $\frac{2}{5}$ เมตร วันแรกพลอยถักผ้าพันคอได้มากกว่าวันที่สองกี่เมตร

ครูใช้คำถามตอบเพื่อฝึกการวิเคราะห์โจทย์ ดังนี้

- 1) โจทย์ถามอะไร (วันแรกพลอยถักผ้าพันคอได้มากกว่าวันที่สองกี่เมตร)
- 2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง (วันแรกถักผ้าพันคอได้ $\frac{3}{5}$ เมตร วันที่สองถักได้ $\frac{2}{5}$ เมตร)
- 3) หาคำตอบได้อย่างไร ครูเขียนแผนภาพในการหาคำตอบได้ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

	จากแผนภาพวันแรกถัดได้มากกว่าวันที่สอง $\frac{3}{5} - \frac{2}{5}$ เมตร 4) ได้คำตอบเท่าใดและสรุปคำตอบได้อย่างไร ($\frac{1}{5}$ เมตร, วันแรก พอลอยถักผ้าพันคอได้มากกว่าวันที่สอง $\frac{1}{5}$ เมตร) 5) ตรวจสอบคำตอบ วันที่สองถักได้ $\frac{2}{5}$ เมตร วันแรกถักได้มากกว่าวันที่สอง $\frac{1}{5}$ เมตร ดังนั้น วันแรกถักได้ $\frac{2}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5}$ เมตร ครูใช้การถามตอบเพื่อให้ให้นักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.6 5. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้า โดยคุยยกตัวอย่างโจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง มาให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบ เช่น ตัวอย่างที่ 3 พริกชี้หูถุงหนึ่งหนัก $\frac{1}{4}$ กิโลกรัม พริกชี้หูอีกถุงหนึ่งหนัก $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม เมื่อชั่งรวมกันจะหนักกี่กิโลกรัม 1) โจทย์ถามอะไร (ซึ่งนำหนักพริกชี้หูสองถุงรวมกันจะหนักกี่กิโลกรัม)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

- 2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง (มีพริกชี้หนู 2 ถูง หนัก $\frac{1}{4}$ กิโลกรัม และ $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม)
- 3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด (หาผลบวกของ $\frac{1}{4}$ กับ $\frac{1}{2}$ เพราะเมื่อ
ซึ่งนำหนัก 2 ถูงรวมกัน น้ำหนักพริกชี้หนูจะมากขึ้น)

- 4) ได้คำตอบเท่าใดและสรุปคำตอบได้อย่างไร ($\frac{3}{4}$ กิโลกรัม, พริกชี้หนูสองถูงหนัก

รวมกัน $\frac{3}{4}$ กิโลกรัม)

- 5) คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่ เพราะเหตุใด

$$\frac{3}{4} \text{ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ } \frac{1}{4} < \frac{1}{2} \text{ และ } \frac{1}{2} + \frac{1}{4} = 1$$

ดังนั้น $\frac{1}{4} + \frac{1}{2}$ ต้องมากกว่า $\frac{1}{2}$ และน้อยกว่า 1

6. ครูยกตัวอย่างที่ 4 ไม่ท่อนหนึ่งยาว $\frac{7}{10}$ เมตร อีกท่อนหนึ่งยาว $\frac{2}{5}$ เมตร ไม้ทั้งสอง

ท่อนยาวต่างกันเท่าใด

ครูตั้งคำถามเพื่อฝึกการวิเคราะห์โจทย์ดังนี้

- 1) โจทย์ถามอะไร (ไม้ทั้งสองท่อนยาวต่างกันเท่าใด)
- 2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง (ไม้ท่อนหนึ่งยาว $\frac{7}{10}$ เมตร อีกท่อนหนึ่งยาว $\frac{2}{5}$ เมตร)
- 3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด (หาผลต่างของ $\frac{7}{10}$ กับ $\frac{2}{5}$ เพราะต้องกรงการหาส่วนที่ $\frac{7}{10}$ มากกว่า $\frac{2}{5}$)
- 4) ได้คำตอบเท่าใดและสรุปคำตอบได้อย่างไร ($\frac{3}{10}$ เมตร, ไม้สองท่อนยาวต่างกัน $\frac{3}{10}$ เมตร)
- 5) ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

ชั้น ป. ๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

$\frac{3}{10}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ $\frac{7}{10} < 1$ และ $\frac{2}{5} < \frac{1}{2}$

ซึ่ง $1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$ ดังนั้น $\frac{7}{10} - \frac{2}{5} < \frac{1}{2}$

จากนั้นครูให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.7

7. ครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาตัวอย่างบนกระดาน เช่น

ตัวอย่างที่ 5 ลุงมีเนื้อยาว $4\frac{3}{10}$ เมตร ตัดเนื้อออกไปใช้ เหลือเนื้อ $2\frac{3}{4}$ เมตร ลุงตัดเนื้อไปใช้กี่เมตร

ครูตั้งคำถามเพื่อฝึกการวิเคราะห์โจทย์ดังนี้

1) โจทย์ถามอะไร (ลุงตัดเนื้อไปใช้กี่เมตร)

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง (ลุงมีเนื้อยาว $4\frac{3}{10}$ เมตร ตัดเนื้อออกไปใช้เหลือเนื้อ $2\frac{3}{4}$

เมตร)

3) หากคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด ($4\frac{3}{10}$ ลบด้วย $2\frac{3}{4}$ เพราะต้องการหาความยาว

ของเนื้อที่ตัดออกไปใช้)

4) ได้คำตอบเท่าใดและสรุปคำตอบได้อย่างไร ($1\frac{11}{20}$ เมตร ลุงตัดเนื้อไปใช้ $1\frac{11}{20}$ เมตร)

5) ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

$\frac{11}{20}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ $4\frac{3}{10}$ มากกว่า 4 และ $2\frac{3}{4}$ น้อยกว่า 3
ดังนั้น $4\frac{3}{10} - 2\frac{3}{4}$ มากกว่า 1 จากนั้นให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.5

ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วน
ดังนี้

การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนใช้หลักการเดียวกับการแก้โจทย์ปัญหจำนวนนับโดยเริ่มจาก
ทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผนเพื่อหาคำตอบและตรวจสอบความ
สมเหตุสมผลของคำตอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

1. โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ เศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน
2. โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ เศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็น พหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่ง
3. โจทย์ปัญหาการบวก การลบ เศษส่วนและจำนวนคละ

สาระสำคัญ

การแก้โจทย์ปัญหาเริ่มจากการทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผนและตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้
ระดับพัฒนา
เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ โจทย์ปัญหาและแสดงวิธีทำ โจทย์ ปัญหาเกี่ยวกับ การบวกหรือการลบ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูใช้การถามตอบถึงขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการบวกการลบเศษส่วน แล้วครูอธิบายสรุปอีกครั้ง และครูใช้การถามตอบถึงหลักการบวก การลบเศษส่วน แล้วครูอธิบายสรุป

ขั้นสอน

2. ครูยกตัวอย่างที่ 1 แสมมีรับเงินสี่บาท $\frac{1}{4}$ เมตร มีรับเงินสี่บาท $\frac{3}{4}$ เมตร แสมมีรับเงินสี่บาทน้อยกว่ารับเงินสี่บาทเท่าใด

ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์และครูแนะนำการเขียนแสดงวิธีทำดังนี้

วิธีทำ แสมมีรับเงินสี่บาท

$$\frac{3}{4} - \frac{1}{4} = \frac{3-1}{4} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}$$

เมตร

เมตร

เมตร

ตอบ แสมมีรับเงินสี่บาทน้อยกว่าสี่บาท $\frac{2}{4}$ เมตร

3. ครูยกตัวอย่างที่ 2 วันแรกป่าไม้ใช้หน้าตาลทรายไป $\frac{4}{10}$ กิโลกรัม วันที่สองใช้หน้าตาลทรายไปอีก $\frac{3}{10}$ กิโลกรัม รวมสองวันป่าไม้ใช้หน้าตาลทรายไปกี่กิโลกรัม

ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์และครูแนะนำการเขียนแสดงวิธีทำได้ ดังนี้

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แบบฝึกหัด 1.7
2. แบบฝึกหัด 2.8
3. แบบฝึกหัด 3.6

การประเมิน

1. วิธีการ
  - 1.1 สังเกตการตอบคำถาม
  - 1.2 สังเกตการทำกิจกรรม
  - 1.3 ตรวจแบบฝึกหัด
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบฝึกหัด 2.8
  - 2.2 แบบฝึกหัด 3.6
  - 2.3 แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์
3. เกณฑ์
  - 3.1 ผลงานมีความถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

เศษส่วนที่ตัวส่วนตัวหนึ่งเป็นพหุคูณของตัวส่วนอีกตัวหนึ่งพร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

ระดับก้าวหน้า

เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและแสดงวิธีทำโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการบวกหรือการลบ เศษส่วนและจำนวนคละ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

วิธีทำ วันแรกไปใช้น้ำตาลทรายไป $\frac{4}{10}$ กิโลกรัม

วันที่สองไปใช้น้ำตาลทรายไปอีก $\frac{3}{10}$ กิโลกรัม

รวมสองวันไปใช้น้ำตาลทราย $\frac{4}{10} + \frac{3}{10} = \frac{4+3}{10} = \frac{7}{10}$ กิโลกรัม

ตอบ รวมสองวันไปใช้น้ำตาลทราย $\frac{7}{10}$ กิโลกรัม

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา แล้วให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.7

4. ครูให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาตัวอย่างที่ 3 บนกระดาน โดยใช้การถามตอบและครูแนะนำการแสดงวิธีทำ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3 เชือกเส้นที่หนึ่งยาว $\frac{7}{8}$ เมตร เชือกเส้นที่สองยาวมากกว่าเส้นที่หนึ่ง $\frac{1}{4}$ เมตร

เชือกเส้นที่สองยาวกี่เมตร

วิธีทำ เชือกเส้นที่หนึ่งยาว $\frac{7}{8}$ เมตร

เชือกเส้นที่สองยาวมากกว่าเส้นที่หนึ่ง $\frac{1}{4}$ เมตร

เชือกเส้นที่สองยาว $\frac{7}{8} + \frac{1}{4} = \frac{7}{8} + \left(\frac{1 \times 2}{4 \times 2}\right) = \frac{7}{8} + \frac{2}{8} = \frac{9}{8}$ เมตร

3.2 คะแนนรวมด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

	$\frac{9}{8} = \frac{1}{8} + \frac{1}{8}$ เมตร
	$\frac{1}{8} = \frac{1}{8}$ เมตร
ตอบ เชือกเส้นที่สองยาว $1\frac{1}{8}$ เมตร ครูใช้การถามตอบเพื่อให้นักเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ดังนี้ $1\frac{1}{8}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ $\frac{7}{8} + \frac{1}{8} = 1$ จะได้ว่า เชือกเส้นที่หนึ่งยาวน้อยกว่า 1 เมตร อยู่ $\frac{1}{8}$ เมตร เชือกเส้นที่สองยาวมากกว่าเส้นที่หนึ่ง $\frac{1}{4}$ หรือ $\frac{2}{8}$ เมตร ดังนั้น เชือกเส้นที่สองจึงยาวมากกว่า 1 เมตร 5. ครูยกตัวอย่างที่ 4 แล้วใช้การถามตอบและแนะนำการแสดงวิธีทำ ดังนี้ ตัวอย่างที่ 4 ถ้านำผักชีและต้นหอมมาซึ่งรวมกันจะหนัก $\frac{7}{10}$ กิโลกรัม ซึ่งผักชีอย่างเดียวหนัก $\frac{2}{5}$ กิโลกรัม ต้นหอมหนักกี่กิโลกรัม วิธีทำ ผักชีและต้นหอมซึ่งรวมกันหนัก $\frac{7}{10}$ กิโลกรัม ผักชีหนัก $\frac{2}{5}$ กิโลกรัม ต้นหอมหนัก $\frac{7}{10} - \frac{2}{5} = \frac{7}{10} - \frac{4}{10} = \frac{3}{10}$ กิโลกรัม	

ตอบ ต้นหอมหนัก $\frac{3}{10}$ กิโลกรัม

ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย พิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ และให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.8

6. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนระดับก้าวหน้า โดยยกตัวอย่างที่ 5 แล้วใช้การถามตอบและแนะนำการแสดงวิธีทำดังนี้

ตัวอย่างที่ 5 ป้าม้าอยู่ $4\frac{2}{5}$ เมตร ใช้ตัดเสื่อไป $1\frac{9}{10}$ เมตร เหลือผ้ายาวกี่เมตร

วิธีทำ ป้าม้าอยู่ $4\frac{2}{5} = \frac{22}{5}$ เมตร

ใช้ตัดเสื่อไป $1\frac{9}{10} = \frac{19}{10}$ เมตร

เหลือผ้ายาว $\frac{22}{5} - \frac{19}{10} = \frac{(22 \times 2)}{5 \times 2} - \frac{19}{10}$ เมตร

$= \frac{44}{10} - \frac{19}{10}$ เมตร

$= \frac{44 - 19}{10}$ เมตร

$= \frac{25}{10}$ เมตร

$= \frac{5}{2}$ เมตร

$= 2\frac{1}{2}$ เมตร

ตอบ เหลือผ้ายาว $2\frac{1}{2}$ เมตร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป. ๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหาร เศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒๒ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูใช้การถามตอบเพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

$\frac{1}{2}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะมีฝ่ายมากกว่า 4 เมตร ใช้ตัดเสื่อไปไม่ถึง 2 เมตร ดังนั้นต้องเหลือผ้ามากกว่า 2 เมตร

จากนั้นครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและครูอธิบายสรุป จากให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.6

ขั้นสรุป

6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วน ดังนี้

การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนใช้หลักการเดียวกับการแก้โจทย์ปัญหาจำนวนนับ โดยเริ่มจากทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผนเพื่อแสดงวิธีทำ แล้วตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗
แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้น	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้นนำ		กิจกรรมรวมชั้น ทบทวนความหมายของการคูณจำนวนนับ	
ขั้นสอน		กิจกรรมรวมชั้น การคูณเศษส่วนกับจำนวนนับ	
	แบบฝึกหัด 1.8	การคูณจำนวนนับกับเศษส่วน และการคูณเศษส่วนกับเศษส่วน กิจกรรมรวมชั้น	การคูณเศษส่วนกับจำนวนคละ และการคูณจำนวนคละกับจำนวนคละ แบบฝึกหัด 3.7
ขั้นสรุป		กิจกรรมรวมชั้น ใช้การถามตอบเพื่อร่วมกันสรุป	
		การคูณเศษส่วนกับจำนวนนับ การคูณเศษส่วนกับเศษส่วน และการคูณจำนวนคละ	
การวัดและประเมินผล	-	ประเมินจากแบบฝึกหัด 2.9	ประเมินจากแบบฝึกหัด 3.7
		- ประเมินจากการให้เหตุผล และการสื่อสารสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และนำเสนอ	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

1. การคูณเศษส่วนกับจำนวนนับ
2. การคูณเศษส่วนกับเศษส่วน
3. การคูณเศษส่วนกับจำนวนคละ

สาระสำคัญ

1. การคูณเศษส่วนกับจำนวนนับ

ใช้วิธีนำจำนวนนับคูณกับตัวเศษโดยตัวส่วนคงเดิม

2. การคูณเศษส่วนกับเศษส่วนใช้

วิธีนำตัวเศษคูณกับตัวเศษและตัวส่วน

คูณกับตัวส่วนหรือถ้าตัวเศษและ

ตัวส่วนมีตัวประกอบร่วมให้นำตัว

ประกอบร่วมมาหารทั้งตัวเศษและ

ตัวส่วนก่อน แล้วจึงหาผลคูณ

3. การคูณจำนวนคละให้เขียน

จำนวนคละในรูปเศษเกินก่อนแล้วจึง

หาผลคูณ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูทบทวนความหมายของการคูณจำนวนนับโดยยกตัวอย่างพร้อมใช้การถามตอบแล้วให้นักเรียนออกมาเขียนแสดงวิธีหาคำตอบ ดังนี้

$$2 \times 5 = 5 + 5 = 10$$

$$3 \times 9 = 9 + 9 + 9 = 27$$

$$5 \times 8 = 8 + 8 + 8 + 8 = 40$$

ครูให้นักเรียนช่วยตรวจสอบความถูกต้อง โดยครูอธิบายสรุปอีกครั้ง

ขั้นสอน

2. ครูยกตัวอย่างการคูณเศษส่วนด้วยจำนวนนับ $3 \times \frac{1}{5} = \square$ ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิธีหาผลคูณโดยเชื่อมโยงกับความหมายของการคูณจำนวนนับดังนี้

$$3 \times \frac{1}{5} = \frac{1}{5} + \frac{1}{5} + \frac{1}{5}$$

$$= \frac{1+1+1}{5}$$

$$= \frac{3 \times 1}{5}$$

$$= \frac{3}{5}$$

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แผนภาพเศษส่วน
2. แถบแสดงเศษส่วน
2. แบบฝึกหัด 1.8
3. แบบฝึกหัด 2.9
4. แบบฝึกหัด 3.7

การประเมิน

1. วิธีการ

- 1.1 สังเกตการตอบคำถาม
  - 1.2 สังเกตการทำกิจกรรม
  - 1.3 ตรวจใบกิจกรรม
  - 1.4 ตรวจแบบฝึกหัด
- #### 2. เครื่องมือ
- 2.1 แบบฝึกหัด 2.9
  - 2.3 แบบฝึกหัด 3.7
  - 2.2 แบบประเมินทักษะและ

กระบวนการทาง

คณิตศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

ระดับพัฒนา

เพื่อให้นักเรียนสามารถ หาผลคูณของเศษส่วนกับจำนวนนับ หาผลคูณของเศษส่วนกับเศษส่วนและแสดงวิธีทำ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

ระดับก้าวหน้า

เพื่อให้นักเรียนสามารถ หาผลคูณของเศษส่วนกับจำนวนคละและแสดงวิธีทำ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

ด้านทักษะและกระบวนการทาง

คณิตศาสตร์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. ให้เหตุผล
2. สื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ

ครูยกตัวอย่าง $4 \times \frac{3}{7} = \square$ แล้วใช้การถามตอบและให้นักเรียนออกมาเขียนแสดงวิธีทำ

ดังนี้

$$4 \times \frac{3}{7} = \frac{3}{7} + \frac{3}{7} + \frac{3}{7} + \frac{3}{7}$$

$$= \frac{3+3+3+3}{7}$$

$$= \frac{4 \times 3}{7}$$

$$= \frac{12}{7}$$

ครูให้นักเรียนสังเกต $4 \times \frac{3}{7} = \frac{4 \times 3}{7}$ และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปว่า การคูณเศษส่วนด้วยจำนวนนับ หาผลคูณได้โดยนำจำนวนนับคูณกับตัวเศษตัวส่วนคงเดิม

3. ครูแนะนำว่า ในการหาผลคูณถ้าสามารถทำผลคูณเป็นเศษส่วนอย่างต่ำได้ก็ควรทำ และถ้าสามารถทำเป็นจำนวนคละได้ก็ควรทำเช่นกัน เช่น

$$10 \times \frac{3}{4} = \square$$

$$10 \times \frac{3}{4} = \frac{10 \times 3}{4}$$

$$= \frac{30}{4}$$

$$= \frac{15}{2}$$

$$= 7\frac{1}{2}$$

วิธีทำ

3. เกณฑ์

- 3.1 ผลงานมีความถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 3.2 คะแนนรวมด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

4. ครูยกตัวอย่าง $\frac{2}{3} \times 6 = \square$ ใช้คำถามตอบและอธิบายแนวนำตามขั้นตอน ดังนี้

เริ่มการสอนให้นักเรียนรู้จักความหมายของคำว่า “ของ” โดยใช้แผนภาพแสดงเศษส่วน เช่น

ให้นักเรียนตอบถาม

- จากภาพมีแก้วแดงทั้งหมดกี่เม็ด และแบ่งใส่จานทั้งหมดกี่จาน (6 เม็ด และ 3 จาน)
- มีแก้วแดงอยู่ในภาตสีฟ้ากี่จาน (2 จาน)
- จานใส่แก้วแดงที่อยู่ในภาตสีฟ้าเป็นเศษส่วนเท่าใดของจานทั้งหมด ($\frac{2}{3}$ ของทั้งหมด)
- แก้วแดงที่อยู่ในจานบนภาตสีฟ้ามีกี่เม็ด (4 เม็ด)
- แก้วแดงในจาน 2 ใบที่อยู่บนภาตจากทั้งหมด 3 ใบ คิดเป็นเศษส่วนเท่าใดของแก้วแดงทั้งหมด

($\frac{2}{3}$ ของ 6)

ครูสรุปว่า $\frac{2}{3}$ ของ 6 คือ 4 และแนะนำว่า $\frac{2}{3}$ ของ 6 เขียนแทนด้วย $\frac{2}{3} \times 6$

ดังนั้น $\frac{2}{3} \times 6 = 4$

ครูยกตัวอย่างทำงานเองเดียวกันนี้อีก 2 - 3 ตัวอย่าง ให้นักเรียนเห็นว่าผลคูณเท่ากัน เพื่อสรุปว่า การคูณจำนวนนั้นกับเศษส่วนสามารถสลับที่ได้ ดังนั้น การคูณจำนวนนับด้วยเศษส่วนหาผลคูณได้โดยใช้วิธีเดียวกับการคูณเศษส่วนด้วยจำนวนนับ คือ นำจำนวนนับมาคูณกับตัวเศษโดยตัวส่วนคงเดิม ให้นักเรียนออกมาเขียนแสดงวิธีทำบนกระดานแล้วให้เพื่อนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

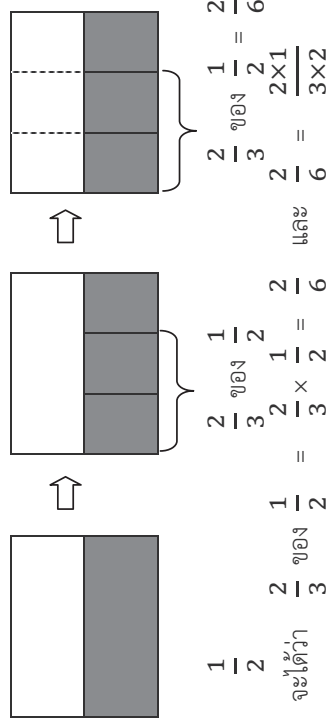
หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.8

5. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้าเกี่ยวกับการคูณเศษส่วนกับเศษส่วน โดยยกตัวอย่าง $\frac{2}{3} \times \frac{1}{2} = \square$ ใช้การถามตอบและอธิบายแนวทางการหาผลคูณดังนี้

$$\frac{2}{3} \times \frac{1}{2} \text{ หมายถึง } \frac{2}{3} \text{ ของ } \frac{1}{2}$$

จากรูป จะได้ว่า $\frac{2}{3}$ ของ $\frac{1}{2}$ = $\frac{2 \times 1}{3 \times 2} = \frac{2}{6}$ และ $\frac{1}{3}$ ของ $\frac{1}{2}$ = $\frac{1 \times 1}{3 \times 2} = \frac{1}{6}$

ครูยกตัวอย่างการคูณเศษส่วนกับเศษส่วนในทำนองเดียวกันอีก 2 - 3 ตัวอย่าง ใช้การถามตอบให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า การคูณเศษส่วนกับเศษส่วน ใช้วิธีนำตัวเศษคูณกับตัวเศษและตัวส่วนคูณกับตัวส่วน

ครูแนะนำว่าผลคูณที่ได้จากการคูณเศษส่วนควรทำเป็นรูปอย่างง่าย ซึ่งอาจอยู่ในรูปเศษส่วนอย่างต่ำ จำนวนคละ หรือจำนวนนับ ในการหาผลคูณควรฝึกให้เห็นกับเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของการคูณ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

6. ครูยกตัวอย่าง $\frac{1}{3} \times \frac{3}{5} = \square$ ให้นักเรียนช่วยกันแสดงวิธีทำดังนี้

วิธีทำ $\frac{1}{3} \times \frac{3}{5} = \frac{1 \times 3}{3 \times 5}$ หรือ $\frac{1}{3} \times \frac{3}{5} = \frac{1 \times \cancel{3}}{\cancel{3} \times 5}$

$= \frac{\cancel{3}^1}{15^5}$ $= \frac{1}{5}$

$= \frac{1}{5}$

ตอบ $\frac{๑}{๕}$

ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของผลคูณที่ได้ ดังนี้

$\frac{1}{5}$ เป็นผลคูณที่สมเหตุสมผลเพราะ $\frac{3}{5}$ น้อยกว่า 1 และ $\frac{1}{3} \times 1 = \frac{1}{3}$ ดังนั้น $\frac{1}{3} \times \frac{3}{5}$ น้อยกว่า $\frac{1}{3}$ จากนั้นให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.9

7. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาการคูณเศษส่วนกับจำนวนคละ ดังนี้

$\frac{1}{4} \times 2\frac{6}{7} = \square$ ครูใช้การถามตอบและอธิบายแนะนำให้นักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า การคูณจำนวนคละให้เขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินก่อนแล้วจึงหาผลคูณและให้นักเรียนร่วมกันแสดงวิธีหาผลคูณ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

$$\frac{1}{4} \times \frac{6}{7} = \frac{1 \times 6}{4 \times 7} = \frac{6}{28} = \frac{3}{14}$$

$$\frac{1}{4} \times \frac{20}{7} = \frac{1 \times 20}{4 \times 7} = \frac{20}{28} = \frac{5}{7}$$

ครูให้นักเรียนสังเกตว่าถ้า นำ 4 ไปหารทั้งตัวเศษและตัวส่วนก่อนจะทำให้หาผลลัพธ์ได้สะดวก
ดังนั้น อาจแสดงวิธีหาผลคูณได้ดังนี้

$$\frac{1}{4} \times \frac{6}{7} = \frac{1}{4} \times \frac{6}{7} = \frac{1 \times 6}{4 \times 7} = \frac{6}{28} = \frac{3}{14}$$

$$\frac{1}{4} \times \frac{20}{7} = \frac{1}{4} \times \frac{20}{7} = \frac{1 \times 20}{4 \times 7} = \frac{20}{28} = \frac{5}{7}$$

ตอบ $\frac{3}{14}$

ครูใช้คำถามตอบให้เห็นนักเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ดังนี้

$$\frac{5}{7} \text{ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ } 2\frac{6}{7} \text{ เกือบเต็ม } 3$$

$$\text{ซึ่ง } \frac{1}{4} \times 3 = \frac{3}{4} \text{ และ } \frac{3}{4} \text{ เกือบเต็ม } 1$$

ดังนั้น $\frac{5}{7}$ ควรใกล้เคียง 1

8. ครูเขียนโจทย์บนกระดานแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและเขียนแสดงวิธีทำ ดังนี้

$$3\frac{1}{5} \times 4\frac{1}{6} \times \frac{4}{15} = \square$$

$$\text{วิธีทำ } 3\frac{1}{5} \times 4\frac{1}{6} \times \frac{4}{15} = \frac{16}{5} \times \frac{25}{6} \times \frac{4}{15}$$

$$= \frac{16 \times \overset{1}{\cancel{25}} \times \cancel{4}}{1 \times 3 \times 3}$$

$$= \frac{16 \times 1 \times 2}{1 \times 3 \times 3}$$

$$= \frac{32}{9}$$

$$= 3\frac{5}{9}$$

ตอบ $3\frac{5}{9}$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน้าที่ ๒๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูใช้การถามตอบเพื่อให้นักเรียนพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

$\frac{5}{9}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ $3\frac{1}{5}$ ใกล้เคียง 3 และ $4\frac{1}{6}$ ใกล้เคียง 4

ดังนั้น $3\frac{1}{5} \times 4\frac{1}{6}$ ใกล้เคียง $3 \times 4 = 12$

$\frac{4}{15}$ มากกว่า $\frac{4}{16}$ เล็กน้อย และ $\frac{4}{16} = \frac{1}{4}$ เนื่องจาก $12 \times \frac{1}{4} = 3$

ดังนั้น $3\frac{1}{5} \times 4\frac{1}{6} > \frac{4}{15}$ มากกว่า 3

ครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.7

ขั้นสรุป

9. ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า

- การคูณเศษส่วนกับจำนวนนับ ใช้วิธีนำจำนวนนับคูณกับตัวเศษโดยตัวส่วนคงเดิม
- การคูณเศษส่วนกับเศษส่วน ใช้วิธีนำตัวเศษคูณกับตัวเศษและตัวส่วนคูณกับตัวส่วน หรือถ้าตัวเศษและตัวส่วนมีตัวประกอบร่วมให้นำตัวประกอบร่วมมาหารทั้งตัวเศษและตัวส่วนก่อนแล้วจึงหาผลคูณ
- การคูณจำนวนคละให้เขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินก่อนแล้วจึงหาผลคูณ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘
แนวการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ระดับ	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้น		กิจกรรมรวมชั้น	
ขั้นนำ	ทบทวนการคูณเศษส่วนและความสัมพันธ์ของการคูณและการหารจำนวนนับ		
ขั้นสอน	แบบฝึกหัด 1.9	กิจกรรมรวมชั้น ส่วนกลับของเศษส่วน และการหารเศษส่วน	
		แบบฝึกหัด 2.10	การหารจำนวนคละ แบบฝึกหัด 3.8
ขั้นสรุป		กิจกรรมรวมชั้น ใช้การถามตอบเพื่อร่วมกันสรุป	
		ส่วนกลับของเศษส่วน การหารเศษส่วน และการหารจำนวนคละ	
		แบบฝึกหัด 2.10	ประเมินจากแบบฝึกหัด 3.8
การวัดและประเมินผล			
		- ประเมินจากการตอบคำถาม	
		- ประเมินจากการให้เหตุผล และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และนำเสนอ	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

1. ส่วนกลับของเศษส่วน
2. การหารเศษส่วน
3. การหารจำนวนคละ

สาระสำคัญ

1. เศษส่วนสองจำนวนที่คูณกันได้ผลคูณเป็น 1 เรียกเศษส่วนทั้งสองว่าเป็นส่วนกลับของกันและกัน
2. การหารเศษส่วนด้วยเศษส่วน
หาผลหารได้จากการคูณเศษส่วนที่เป็นตัวตั้งกับส่วนกลับของตัวหาร
3. การหารจำนวนคละให้เขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินแล้วจึงหาผลหาร

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้
ระดับพัฒนา
เพื่อให้นักเรียนสามารถ หาคำตอบของการหารเศษส่วนและแสดงวิธีทำ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูทบทวนความรู้เรื่องการคูณเศษส่วน โดยยกตัวอย่างโจทย์ให้แต่ละกลุ่มแสดงวิธีทำ

เช่น

$$1) 4 \times \frac{5}{8} = \square \quad 2) \frac{3}{25} \times \frac{10}{9} = \square$$

$$3) \frac{10}{9} \times \frac{3}{25} = \square \quad 4) 1\frac{3}{5} \times 1\frac{7}{8} = \square$$

โดยให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำโจทย์ข้อ 1) นักเรียนระดับพัฒนาทำโจทย์ข้อ 2) และ 3) และนักเรียนระดับก้าวหน้าทำโจทย์ข้อ 3) และ 4) แล้วให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มออกมาแสดงวิธีทำหน้าชั้นเรียน โดยครูตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

2. ครูทบทวนความสัมพันธ์ของการคูณและการหาร โดยให้นักเรียนเติมจำนวนใน จากโจทย์ที่ครูกำหนดบนกระดาน ดังนี้

$$1) 12 \div 4 = 3 \quad \text{ดังนั้น} \quad 3 \times \square = 12$$

$$2) 35 \div 5 = 7 \quad \text{ดังนั้น} \quad 7 \times \square = 35$$

$$3) 108 \div 9 = 12 \quad \text{ดังนั้น} \quad 12 \times \square = 108$$

จากนั้นครูให้นักเรียนออกมาเฉลย โดยครูตรวจสอบความถูกต้อง ครูให้นักเรียนสังเกตความสัมพันธ์จากตัวอย่างแล้วร่วมกันสรุปว่า

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แบบฝึกหัด 1.9
2. แบบฝึกหัด 2.10
3. แบบฝึกหัด 3.8

การประเมิน

1. วิธีการ
  - 1.1 สังเกตการตอบคำถาม
  - 1.2 สังเกตการทำกิจกรรม
  - 1.3 ตรวจแบบฝึกหัด
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบฝึกหัด 2.10
  - 2.2 แบบฝึกหัด 3.8
  - 2.3 แบบประเมินทักษะและ

กระบวนการทาง
คณิตศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

พร้อมทั้งตระหนักถึงความเมตตาของผล
ของคำตอบที่ได้

ระดับก้าวหน้า

เพื่อให้นักเรียนสามารถ หาคำตอบ
ของการหารเศษส่วนและการหา
จำนวนคละ และแสดงวิธีทำพร้อมทั้ง
ตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของ
คำตอบที่ได้

ด้านทักษะและกระบวนการทาง
คณิตศาสตร์

เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. ให้เหตุผล
2. สื่อสาร สื่อความหมายทาง

คณิตศาสตร์และการนำเสนอ

ตัวตั้ง ÷ ตัวหาร = ผลหาร

ดังนั้น ผลหาร × ตัวหาร = ตัวตั้ง

ขั้นตอน

3. ครูให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.9 จากนั้นครูเขียนโจทย์การคูณเศษส่วนให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้าร่วมกันหาผลคูณและร่วมกันเรียนออกมาแสดงวิธีหาผลคูณบนกระดานดังนี้

$$1) \frac{2}{3} \times \frac{3}{2} = \frac{6}{6} = 1$$

$$2) \frac{7}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{35}{35} = 1$$

$$3) 4 \times \frac{1}{4} = \frac{4}{4} = 1$$

$$4) \frac{1}{8} \times 8 = \frac{8}{8} = 1$$

ครูให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นครูให้นักเรียนสังเกตตัวตั้ง ตัวคูณและผลคูณแล้วอธิบายแนะนำว่า เศษส่วนสองจำนวนที่คูณกันแล้วได้ผลคูณเท่ากับ 1 จะเรียกเศษส่วนทั้งสองว่าเป็นส่วนกลับซึ่งกันและกัน ดังนั้นจากตัวอย่างจึงสรุปได้ว่า

$$\frac{3}{2} \text{ เป็นส่วนกลับของ } \frac{2}{3} \text{ และ } \frac{2}{3} \text{ เป็นส่วนกลับของ } \frac{3}{2}$$

$$\frac{7}{5} \text{ เป็นส่วนกลับของ } \frac{5}{7} \text{ และ } \frac{5}{7} \text{ เป็นส่วนกลับของ } \frac{7}{5}$$

3. เกณฑ์

3.1 ผลงานมีความถูกต้อง

ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3.2 คะแนนรวมด้าน

ทักษะและกระบวนการทาง

คณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 60

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

4. เป็นส่วนกลับของ $\frac{1}{4}$ และ $\frac{1}{4}$ เป็นส่วนกลับของ 4

$\frac{1}{8}$ เป็นส่วนกลับของ 8 และ 8 เป็นส่วนกลับของ $\frac{1}{8}$

ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนสรุปได้ว่า เศษส่วนใดคูณกับส่วนกลับของเศษส่วนนั้นผลคูณจะเท่ากับ 1 เสมอ

4. ครูยกตัวอย่างโจทย์บนกระดาน เช่น

$$1) \frac{7}{10} \times \boxed{} = 1 \quad 2) \boxed{} \times \frac{2}{5} = 1$$

$$3) \frac{1}{9} \times \boxed{} = 1 \quad 4) \boxed{} \times 15 = 1$$

เติมเศษส่วนหรือจำนวนนับลงใน $\boxed{}$ ให้ถูกต้อง แล้วครูให้นักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง

5. ครูยกตัวอย่างโจทย์ $\frac{3}{4} \div \frac{2}{3} = \boxed{}$ บนกระดาน ให้นักเรียนบอกตัวตั้ง ตัวหาร และผลหาร ดังนี้

$$\text{ตัวตั้ง คือ } \frac{3}{4} \quad \text{ตัวหาร คือ } \frac{2}{3} \quad \text{ผลหารคือ } \boxed{}$$

ครูใช้การถามตอบและแนะนำวิธีการหาผลหาร โดยใช้ความสัมพันธ์ของการคูณและการหาร ดังนี้

$$\frac{3}{4} \div \frac{2}{3} = \boxed{}$$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

	จะได้ $\frac{3}{4} = \frac{\square}{\square} \times \frac{2}{3}$ เนื่องจาก $\frac{3}{4} = \frac{3}{4} \times 1$ และ $1 = \frac{3}{2} \times \frac{2}{3}$ ดังนั้น $\frac{3}{4} = \frac{3}{4} \times \left(\frac{3}{2} \times \frac{2}{3}\right)$ $= \left(\frac{3}{4} \times \frac{3}{2}\right) \times \frac{2}{3}$ จาก $\frac{3}{4} = \frac{\square}{\square} \times \frac{2}{3}$ และ $\frac{3}{4} = \left(\frac{3}{4} \times \frac{3}{2}\right) \times \frac{2}{3}$ ดังนั้น $\square = \frac{3}{4} \times \frac{3}{2}$ ครูแสดงวิธีการหาร ดังนี้ $\frac{3}{4} \div \frac{2}{3} = \frac{3}{4} \times \frac{3}{2}$ $= \frac{3 \times 3}{4 \times 2}$ $= \frac{9}{8}$ $= 1\frac{1}{8}$	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบโดยใช้ความสัมพันธ์ของการคูณและการหาร ที่ว่า

$$\text{ผลหาร} \times \text{ตัวหาร} = \text{ตัวตั้ง}$$

$$\frac{1}{8} \times \frac{2}{3} = \frac{2}{24} = \frac{1}{12}$$

$$\frac{3 \times 1}{4 \times 1} = \frac{3}{4}$$

ดังนั้น $\frac{3}{4} \div \frac{2}{3} = \frac{1}{8}$ ถูกต้อง

จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า การหารเศษส่วนด้วยเศษส่วนคิดได้จากการคูณเศษส่วนที่เป็นตัวตั้งกับส่วนกลับของตัวหาร

6. ครูยกตัวอย่างโจทย์การหารจำนวนนับด้วยเศษส่วน และการหารเศษส่วนด้วยจำนวนนับ เช่น

เติมเศษส่วนหรือจำนวนนับลงใน

1) $2 \div \frac{2}{3} = \text{ } \quad 2) \quad 5 \div \frac{4}{7} = \text{ } \quad 3) \quad \frac{2}{3} \div 2 = \text{ } \quad 4) \quad \frac{4}{7} \div 5 = \text{ }$

ให้นักเรียนช่วยกันหาผลหารโดยใช้ข้อสรุปการหารเศษส่วนด้วยเศษส่วน แล้วครูให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องโดยครูให้ตรวจสอบคำตอบโดยใช้ความสัมพันธ์อีกครั้ง จากนั้นให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

7. ครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาโจทย์การหารจำนวนคละบนกระดาน ดังนี้

$$1\frac{2}{15} \div \frac{2}{5} = \square$$

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิธีการหาคำตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า เขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินก่อน แล้วจึงหาผลหาร จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงวิธีหาผลหารจะได้ ดังนี้

วิธีทำ

$$1\frac{2}{15} \div \frac{2}{5} = \frac{17}{15} \div \frac{2}{5}$$

$$= \frac{17}{15} \times \frac{5}{2}$$

$$= \frac{17 \times \cancel{5}}{\cancel{15} \times 2}$$

$$= \frac{17}{6}$$

$$= 2\frac{5}{6}$$

ตอบ $2\frac{5}{6}$

ครูให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบโดยใช้ความสัมพันธ์ของการคูณและการหาร แล้วให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.8

ขั้นสรุป

8. ครูใช้การถามตอบจนนักเรียนระดับพัฒนาและระดับก้าวหน้าร่วมกันสรุปได้ว่า

- เศษส่วนสองจำนวนที่คูณกันได้ผลคูณเป็น 1 เรียกเศษส่วนทั้งสองว่าเป็นส่วนกลับซึ่งกันและกัน
- การหารจำนวนใด ๆ ด้วยเศษส่วน อาจทำได้โดยนำจำนวนนั้นคูณกับส่วนกลับของเศษส่วนที่เป็นตัวหาร
- การหารจำนวนคละให้เขียนจำนวนคละในรูปเศษเกินแล้วจึงหาผลหาร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙
แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ระดับ	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้น		กิจกรรมรวมชั้น	
ขั้นนำ		ทบทวนการคูณและการหารเศษส่วน	
ขั้นสอน		กิจกรรมรวมชั้น	
	แบบฝึกหัด 1.10	จุดปัญหาการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา	
		จุดปัญหาการคูณและการหารเศษส่วน	
		แบบฝึกหัด 2.11	โจทย์ปัญหาการคูณ การหาร จำนวนคละ
		แบบฝึกหัด 3.9	
ขั้นสรุป		กิจกรรมรวมชั้น	
		ใช้การถามตอบเพื่อร่วมกันสรุป	
		จุดปัญหาการคูณ และการหารเศษส่วน และจุดปัญหาการคูณ และการหารจำนวนคละ	
		แบบฝึกหัด 2.11	ประเมินจากแบบฝึกหัด 3.9
การวัดและประเมินผล		ประเมินจากคำตอบคำถาม	
		- ประเมินจากการแก้ปัญหา การให้เหตุผล	
		และการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และนำเสนอ	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

ขอบเขตเนื้อหา

1. โจทย์ปัญหาการคูณ การหาร เศษส่วน
2. โจทย์ปัญหาการคูณ การหาร เศษส่วนและโจทย์ปัญหาการคูณ การหารจำนวนคละ

สาระสำคัญ

การแก้โจทย์ปัญหาเริ่มจาก การทำความเข้าใจปัญหา วาดแผนแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผน และตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้
ระดับพัฒนา

เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ โจทย์ปัญหา ทาคำตอบและแสดงวิธีทำ โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการคูณ การหาร เศษส่วน พร้อมทั้งตระหนักถึงความ สมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูทบทวนการคูณ การหารเศษส่วนโดยการเขียนโจทย์บนกระดาน เช่น

$$1) 5 \times \frac{3}{10} = \square \quad 2) \frac{7}{16} \times \frac{12}{14} = \square$$

$$3) \frac{8}{9} \div \frac{2}{3} = \square \quad 4) \frac{4}{15} \div \frac{3}{20} = \square$$

ให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำโจทย์ข้อ 1) นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้า ทำโจทย์ข้อ 1) – 4) แล้วสุ่มนักเรียนออกมาแสดงวิธีทำหน้าชั้นเรียน โดยครูตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

ขั้นสอน

2. ครูทบทวนขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาโดยให้นักเรียนทั้ง 3 ระดับ ร่วมกันอภิปราย และให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.10

จากนั้นให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาตัวอย่างบนกระดาน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 น้าดื่ม 6 ขวด แต่ละขวดมีน้ำ $\frac{3}{4}$ ลิตร มีน้ำดื่มทั้งหมดกี่ลิตร

ครูตั้งคำถามเพื่อฝึกให้นักเรียน วิเคราะห์และหาคำตอบ ดังนี้

- 1) โจทย์ถามอะไร (มีน้ำดื่มทั้งหมดกี่ลิตร)
- 2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง (มีน้ำดื่ม 6 ขวด แต่ละขวดมีน้ำ $\frac{3}{4}$ ลิตร)
- 3) ทาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด (หาผลคูณของ 6 กับ $\frac{3}{4}$ เพราะน้ำ 1 ขวด

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แบบฝึกหัด 1.10
2. แบบฝึกหัด 2.11
3. แบบฝึกหัด 3.9

การประเมิน

1. วิธีการ
  - 1.1 สังเกตการตอบคำถาม
  - 1.2 สังเกตการทำกิจกรรม
  - 1.3 ตรวจแบบฝึกหัด
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบฝึกหัด 2.11
  - 2.2 แบบฝึกหัด 3.9
  - 2.3 แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ระดับความรู้
เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ โจทย์ปัญหา หาคำตอบและแสดงวิธีทำ โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับ การคูณ การหาร เศษส่วนและ โจทย์ปัญหาการคูณ การหารจำนวนคละ พร้อมทั้ง ตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของ คำตอบที่ได้

ด้านทักษะและกระบวนการทาง คณิตศาสตร์
เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. แก้ปัญหา
2. ให้เหตุผล
3. สื่อสาร สื่อความหมายทาง คณิตศาสตร์และนำเสนอได้

วิธีทำ

มีปริมาณ $\frac{3}{4}$ ลิตร น้ำ 6 ขวด จึงมีปริมาณน้ำเป็น 6 เท่า

4) มีน้ำดื่มทั้งหมดกี่ลิตร (มีน้ำดื่มทั้งหมด $\frac{9}{2}$ ลิตร หรือ $4\frac{1}{2}$ ลิตร)

5) คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่ ($4\frac{1}{2}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผลเพราะ $\frac{3}{4}$ มากกว่า $\frac{1}{2}$ แต่น้อยกว่า 1 ซึ่ง $6 \times \frac{1}{2} = 3$ และ $6 \times 1 = 6$ ดังนั้น $6 \times \frac{3}{4}$ จึงมากกว่า 3 และน้อยกว่า 6)

ครูให้นักเรียนช่วยกันเขียนแสดงวิธีทำได้ ดังนี้

น้ำดื่ม 6 ขวด

แต่ละขวดมีน้ำ $\frac{3}{4}$ ลิตร

มีน้ำดื่มทั้งหมด $6 \times \frac{3}{4} = \frac{6 \times 3}{4} = \frac{18}{4} = \frac{9}{2} = 4\frac{1}{2}$ ลิตร

ตอบ มีน้ำดื่มทั้งหมด $4\frac{1}{2}$ ลิตร

3. ครูยกตัวอย่างที่ 2 บนกระดาน ใช้การถามตอบและอธิบายแนะนำ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 2 ชาวสวนมีสายยางยาว 20 เมตร ตัดเป็นเส้นยาวเส้นละ $\frac{1}{4}$ เมตร จะตัดได้กี่เส้น

ครูตั้งคำถามเพื่อฝึกการวิเคราะห์ ดังนี้

3. เกณฑ์

3.1 ผลงานมีความถูกต้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3.2 คะแนนรวมด้าน ทักษะและกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

1) โจทย์ถามอะไร (จะตัดสายยางได้กี่เส้น)

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง (ชาวสวนมีสายยางยาว 20 เมตร ตัดเป็นเส้นยาวเส้นละ $\frac{1}{4}$ เมตร)

3) หากคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด (20 หารด้วย $\frac{1}{4}$ เพราะสายยางยาว 20 เมตร

ตัดเป็นเส้นยาวเส้นละเท่า ๆ กัน ยาวเส้นละ $\frac{1}{4}$ เมตร)

4) จะตัดสายยางได้กี่เส้น (จะตัดสายยางได้ 80 เส้น)

5) คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่

(80 เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะตัดสายยางเป็นเส้น เส้นละ $\frac{1}{4}$ เมตร แสดงว่า

สายยาง 1 เมตร ตัดได้ 4 เส้น ดังนั้น สายยางยาว 20 เมตร

จะตัดได้ $20 \times 4 = 80$ เส้น)

ให้นักเรียนเขียนแสดงวิธีทำได้ ดังนี้

วิธีทำ ชาวสวนมีสายยางยาว 20 เมตร

ตัดเป็นเส้นยาวเส้นละ $\frac{1}{4}$ เมตร

จะตัดได้ $20 \div \frac{1}{4} = 20 \times \frac{4}{1}$ เส้น

$= \frac{20 \times 4}{1}$ เส้น

$= 80$ เส้น

ตอบ จะตัดได้ 80 เส้น

จากนั้น ให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.11

4. ครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาตัวอย่างที่ 3 บนกระดาน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

$$= 13 \text{ วัน}$$

ตอบ ป้าแดงจะนั่งข้ามหมอนหมดในเวลา ๑๓ วัน

5. ครูยกตัวอย่างที่ 4 บนกระดาน และให้นักเรียนออกมาเขียนแสดงวิธีทำได้ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4 วันแรกอ่านวงอังก้าได้ $6\frac{2}{3}$ กิโลเมตร วันที่สองจึงได้ $1\frac{1}{5}$ ของระยะทางที่วิ่ง

ได้ในวันแรก วันที่สองอ่านวงอังก้าได้ระยะทางกี่กิโลเมตร

วิธีทำ วันแรกอ่านวงอังก้าได้ $6\frac{2}{3} = \frac{20}{3}$ กิโลเมตร

วันที่สองจึงได้ $1\frac{1}{5}$ หรือ $\frac{6}{5}$ ของระยะทางที่วิ่งได้ในวันแรก

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น วันที่สองอ่านวงอังก้าได้} & \quad \frac{6}{5} \times \frac{20}{3} = \frac{\overset{2}{\cancel{6}} \times 20}{\underset{1}{\cancel{3}} \times \underset{1}{\cancel{5}}} \text{ กิโลเมตร} \\ & = 8 \text{ กิโลเมตร} \end{aligned}$$

ตอบ วันที่สองอ่านวงอังก้าได้ 8 กิโลเมตร

ครูให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบโดยใช้ความสัมพันธ์ของการคูณและการหาร

จากนั้นให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.9

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน	ชั้น ป.๔ - ๖ เวลา ๒ ชั่วโมง
ขั้นสรุป 6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารเศษส่วน การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนใช้หลักการเดียวกันกับการแก้โจทย์ปัญหาจำนวนนับ โดยเริ่มจากทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผนเพื่อหาคำตอบ แล้วตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ระดับ	ระดับพื้นฐาน	ระดับพัฒนา	ระดับก้าวหน้า
ขั้นต้น			
ขั้นนำ	ทบทวนการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วนและจำนวนคละ	กิจกรรมรวมชั้น	
ขั้นสอน		กิจกรรมรวมชั้น การบวก ลบ คูณ หารคนของเศษส่วน	
	แบบฝึกหัด 1.11	การบวก ลบ คูณ หารระคนเศษส่วนและจำนวนคละ และทำแบบฝึกหัดจากโจทย์บนกระดาน โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารคนของเศษส่วน	
		แบบฝึกหัด 2.12	โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนของ เศษส่วนและจำนวนคละ แบบฝึกหัด 3.10
ขั้นสรุป		กิจกรรมรวมชั้น ใช้การถามตอบเพื่อร่วมกันสรุป	
		ขั้นตอนการทบทวนโจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วนและจำนวนคละ และขั้นตอนการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วนและจำนวนคละ	
การวัดและประเมินผล	-	ประเมินจากแบบฝึกหัด 2.12	ประเมินจากแบบฝึกหัด 3.10
		- ประเมินจากการตอบคำถาม	- ประเมินจากทางเทคนิคศาสตร์ และนำเสนอ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

1. บวก ลบ คูณระคนของเศษส่วน และแสดงวิธีทำพร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

2. วิเคราะห์โจทย์ปัญหา หาคำตอบ และแสดงวิธีทำโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับกรบวก ลบ คูณระคนของเศษส่วน พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้

2) $\frac{9}{11} - \left(\frac{4}{11} + \frac{3}{11} \right) = \square$

ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงวิธีทำ จนนักเรียนบอกได้ว่า ถ้าโจทย์มีวงเล็บ จะต้องทำผลลัพธ์ในวงเล็บก่อน จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันเขียนแสดงวิธีทำ

1) $\left(\frac{3}{7} + \frac{5}{7} \right) - \frac{2}{7} = \square$

วิธีทำ $\left(\frac{3}{7} + \frac{5}{7} \right) - \frac{2}{7} = \frac{8}{7} - \frac{2}{7}$

$= \frac{6}{7}$

ตอบ $\frac{๖}{๗}$

2) $\frac{9}{11} - \left(\frac{4}{11} + \frac{3}{11} \right) = \square$

วิธีทำ $\frac{9}{11} - \left(\frac{4}{11} + \frac{3}{11} \right) = \frac{9}{11} - \frac{7}{11}$

$= \frac{2}{11}$

ตอบ $\frac{๒}{๑๑}$

จากนั้นให้นักเรียนระดับพื้นฐานทำแบบฝึกหัด 1.11

3.2 คะแนนรวมด้าน

ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ ชั้น ป.๔ - ๖ เวลา ๒ ชั่วโมง

ด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนสามารถ 1. แก้ปัญหา 2. ให้เหตุผล 3. สื่อสาร และสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และนำเสนอ	

3. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาโจทย์ปัญญานี้ บนกระดาน โดยใช้การถามตอบและร่วมกันอภิปรายเขียนแสดงวิธีทำ ดังนี้ $3) \left(\frac{3}{4} + \frac{7}{12}\right) \times \frac{3}{8} = \square$ วิธีทำ $\left(\frac{3}{4} + \frac{7}{12}\right) \times \frac{3}{8} = \left(\frac{3 \times 3}{4 \times 3} + \frac{7}{12}\right) \times \frac{3}{8}$ $= \left(\frac{9}{4} + \frac{7}{12}\right) \times \frac{3}{8}$ $= \frac{16}{12} \times \frac{3}{8}$ $= \frac{\cancel{16} \times \cancel{3}^1}{\cancel{12} \times \cancel{8}_1}$ $= \frac{1}{2}$	ตอบ $\frac{๑}{๒}$ ครูใช้การถามตอบเพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ ดังนี้ $\frac{1}{2}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ $\frac{3}{4}$ มีค่าประมาณ 1 และ $\frac{7}{12}$ มากกว่าครึ่งหนึ่ง ดังนั้น $\frac{3}{4} + \frac{7}{12}$ มีค่ามากกว่า 1 เล็กน้อย ซึ่ง $\frac{16}{12}$ มีค่ามากกว่า 1 จริง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

ชั้น ป.๔ - ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน

และ $\frac{3}{8}$ น้อยกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย ซึ่ง $1 \times \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$

ดังนั้น $(\frac{3}{4} + \frac{7}{12}) \times \frac{3}{8}$ มีค่าใกล้เคียง $\frac{1}{2}$

4. ครูเขียนโจทย์ให้นักเรียนระดับพัฒนาเขียนแสดงวิธีทำและหาคำตอบ ดังนี้

1) $\frac{6}{11} \times (\frac{8}{9} - \frac{2}{3}) = \square$

2) $(\frac{4}{15} \times \frac{5}{12}) + \frac{7}{18} = \square$

ครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าหาพิพจน์มาตัวอย่างบนกระดาน แล้วร่วมกันอภิปรายและเขียนแสดงวิธีทำ ดังนี้

ตัวอย่าง $(2\frac{1}{3} + 1\frac{3}{4}) \div 1\frac{1}{6} = \square$

วิธีทำ $(2\frac{1}{3} + 1\frac{3}{4}) \div 1\frac{1}{6} = (\frac{7}{3} + \frac{7}{4}) \div \frac{7}{6}$
 $= (\frac{7 \times 4}{3 \times 4} + \frac{7 \times 3}{4 \times 3}) \div \frac{7}{6}$
 $= (\frac{28}{12} + \frac{21}{12}) \div \frac{7}{6}$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน เวลา ๒ ชั่วโมง

$$= \frac{49}{12} \div \frac{7}{6}$$

$$= \frac{49}{12} \times \frac{6}{7}$$

$$= \frac{\cancel{49}^7 \times \cancel{6}^1}{\cancel{12}_2 \times \cancel{7}_1}$$

$$= \frac{7}{2}$$

$$= 3\frac{1}{2}$$

ตอบ $3\frac{1}{2}$

ครูใช้การถามตอบเพื่อพิจารณาความ समเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

$3\frac{1}{2}$ เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ $2\frac{1}{3}$ มีค่าประมาณ 2

และ $1\frac{3}{4}$ มีค่าประมาณ 2 ดังนั้น $2\frac{1}{3} + 1\frac{3}{4}$ มีค่าประมาณ 4

$1\frac{1}{6}$ มีค่ามากกว่า 1 เล็กน้อย และ $4 \div 1 = 4$

ดังนั้น $4 \div 1\frac{1}{6}$ น้อยกว่า $4 \div 1 = 4$ นั่นคือ $(2\frac{1}{3} + 1\frac{3}{4})$ น้อยกว่า 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การคูณ การหารเศษส่วน

หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูเขียนโจทย์ $1\frac{2}{3} - (\frac{4}{5} \div \frac{1}{2})$ ให้ให้นักเรียนระดับก้าวหน้ำร่วมกันเขียนแสดงวิธีทำ แล้วให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

5. ครูให้นักเรียนระดับพัฒนาและนักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาโจทย์ปัญหาบนกระดาน โดยใช้การถามตอบเพื่อวิเคราะห์และหาคำตอบจากนั้นเขียนแสดงวิธีทำได้ ดังนี้

ตัวอย่าง ป้าชูลิมี่ที่นา $\frac{51}{2}$ ไร่ แบ่งให้ลูก $\frac{21}{4}$ ไร่ ขายที่นาที่เหลือราคาไร่ละ 60,000 บาท

ป้าชูลิขายที่นาได้เงินเท่าใด

วิธีทำ ป้าชูลิมี่ที่นา $\frac{51}{2}$ ไร่

แบ่งให้ลูก $\frac{21}{4}$ ไร่

$$\text{ป้าชูลิเหลือที่นา} \quad \frac{51}{2} - \frac{21}{4} = \frac{51 \times 2}{2 \times 2} - \frac{21}{4}$$

$$= \frac{102}{4} - \frac{21}{4} \text{ ไร่}$$

$$= \frac{81}{4}$$

ขายที่นาที่เหลือไร่ละ 60,000 บาท

$$\text{ป้าชูลิขายที่นาได้เงิน} \quad \frac{81}{4} \times 60,000 = \frac{81 \times 60000}{4} \text{ บาท}$$

$$\underline{\text{ตอบ}} \quad \text{ป้าชูลิขายที่นาได้เงิน} \quad ๑,๒๑๕,๐๐๐ \text{ บาท}$$

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ครูใช้การถามตอบเพื่อพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ ดังนี้

1. 215,000 เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ

มีที่นา $\frac{51}{2}$ ไร่ โกลเดียง $\frac{50}{2}$ หรือ 25 ไร่

ให้ลูก $\frac{21}{4}$ ไร่ โกลเดียง $\frac{20}{4}$ หรือ 5 ไร่

ดังนั้น เหลือที่นาประมาณ $25 - 5 = 20$ ไร่

ขายไปไร่ละ 60,000 บาท

นั่นคือ ขายที่นาได้เงินประมาณ $20 \times 60,000 = 1,200,000$ บาท

จากนั้นให้นักเรียนระดับพัฒนาทำแบบฝึกหัด 2.12

6. ครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าพิจารณาโจทย์ปัญหาบนกระดาน โดยใช้การถามตอบและแนะนำการเขียนแสดงวิธีทำ ดังนี้

ตัวอย่าง เจ้าของฟาร์มแห่งหนึ่งเลี้ยงสัตว์ไว้ 3 ชนิด คือ เป็ด ห่าน และไก่ มีเป็ด $\frac{2}{9}$ ของ

จำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด มีไก่ $\frac{1}{3}$ ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด มีไก่และเป็ดรวมกัน 800 ตัว

มีห่านทั้งหมดกี่ตัว

วิธีทำ มีเป็ด $\frac{2}{9}$ ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด

มีไก่ $\frac{1}{3}$ ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด

ดังนั้น มีเป็ดและไก่ $\frac{2}{9} + \frac{1}{3} = \frac{2}{9} + \frac{3}{9}$ ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด

$= \frac{5}{9}$ ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

มีไก่และเป็ดรวมกัน 800 ตัว
 ครูใช้การถามตอบให้นักเรียนเข้าใจความหมายของเศษส่วนและร่วมกันอภิปรายจนสรุปได้ว่า

5 ส่วน คิดเป็นสัตว์เลี้ยง 800 ตัว

1 ส่วน คิดเป็นสัตว์เลี้ยง $\frac{800}{5} = 160$ ตัว

9 ส่วน คิดเป็นสัตว์เลี้ยง $9 \times 160 = 1,440$ ตัว

เลี้ยงสัตว์ทั้งหมด 1,440 ตัว

ดังนั้น มีหนานทั้งหมด $1,440 - 800 = 640$ ตัว

ตอบ มีหนานทั้งหมด ๖๔๐ ตัว

ครูใช้การถามตอบเพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ ดังนี้

640 เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพราะ

มีเป็ดและไก่ $\frac{2}{9} + \frac{1}{3} = \frac{5}{9}$ ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด

แสดงว่า มีหนาน $\frac{4}{9}$ ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด

มีหนานน้อยกว่าเป็ดและไกรวมกัน

แต่มีไก่และเป็ดรวมกัน 800 ตัว

ดังนั้น ต้องมีหนานน้อยกว่า 800 ตัว

แล้วครูให้นักเรียนระดับก้าวหน้าทำแบบฝึกหัด 3.10

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้น ป.๔ - ๖

หน่วยที่ ๒ เรื่อง เศษส่วนและการบวก การลบ การคูณ การหารเศษส่วน หน่วยย่อยที่ ๒.๓ เรื่อง การคูณ และการหารเศษส่วน

เวลา ๒ ชั่วโมง

ขั้นสรุป

7. ครูใช้คำถามตอบจนนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่า

- การบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วน ใช้วิธีการเช่นเดียวกับการบวก ลบ คูณ หารระคนของจำนวนนับ คือ ต้องหาค่าตอบในวงเล็บก่อน
- การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วน ใช้วิธีการ เช่นเดียวกับ การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนของจำนวนนับ คือ ต้องหาค่าตอบในวงเล็บก่อน

ภาคผนวก

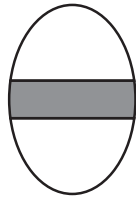
ภาคผนวก ก

เฉลยแบบฝึกหัดระดับพื้นฐาน

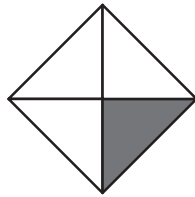

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.1

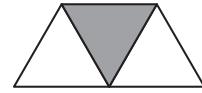
ก.

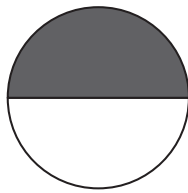
ข.

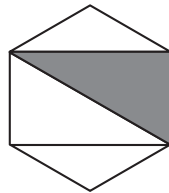
ค.

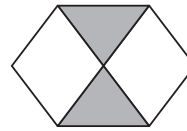
ง.

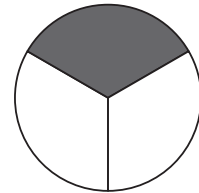
จ.

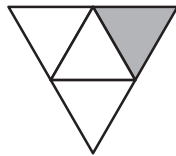
ฉ.

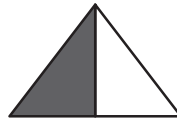
ช.

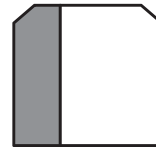
ซ.

ณ.

ญ.

ด.

ต.

๑ จากรูปด้านบนบน ตอบคำถามต่อไปนี้

1) ส่วนที่ระบายสีในข้อใดเป็น $\frac{1}{2}$ ของรูป

..... ค จ ญ .....

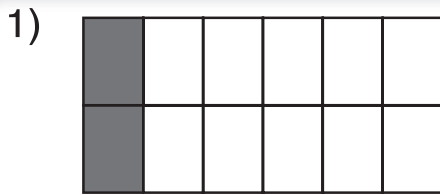
2) ส่วนที่ระบายสีในข้อใดเป็น $\frac{1}{3}$ ของรูป

..... ง ช .....

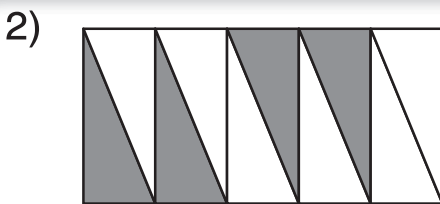
3) ส่วนที่ระบายสีในข้อใดเป็น $\frac{1}{4}$ ของรูป

..... ข ณ .....

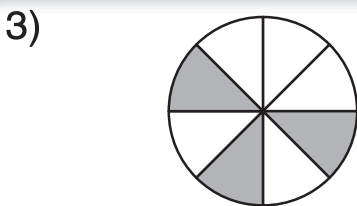
๒ เขียนเศษส่วนแสดงส่วนที่ระบายสี พร้อมทั้งเขียนคำอ่าน

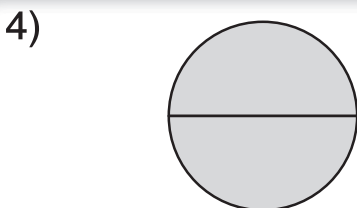
$\frac{2}{12}$ อ่านว่า เศษสองส่วนสิบสอง

$\frac{4}{10}$ อ่านว่า เศษสี่ส่วนสิบ

$\frac{3}{8}$ อ่านว่า เศษสามส่วนแปด

$\frac{2}{2}$ อ่านว่า เศษสองส่วนสอง

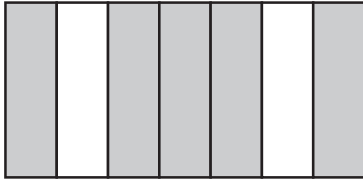

$\frac{7}{12}$ อ่านว่า เศษเจ็ดส่วนสิบสอง

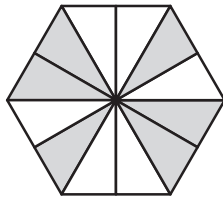
$\frac{2}{6}$ อ่านว่า เศษสองส่วนหก

7)

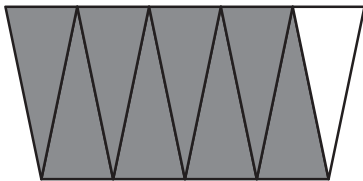
$\frac{5}{7}$ อ่านว่า เศษห้าส่วนเจ็ด

8)

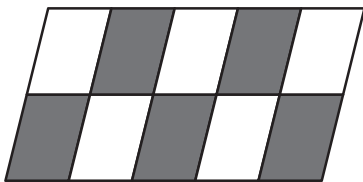
$\frac{6}{12}$ อ่านว่า เศษหกส่วนสิบสอง

9)

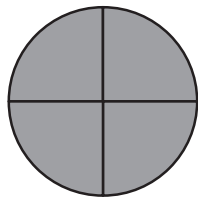
$\frac{8}{9}$ อ่านว่า เศษแปดส่วนเก้า

10)

$\frac{5}{10}$ อ่านว่า เศษห้าส่วนสิบ

11)

$\frac{4}{4}$ อ่านว่า เศษสี่ส่วนสี่

12)

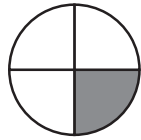
$\frac{7}{8}$ อ่านว่า เศษเจ็ดส่วนแปด

เฉลย

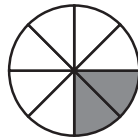
แบบฝึกหัด 1.2

๑ เขียนเศษส่วนแสดงจำนวนส่วนที่ระบายสี

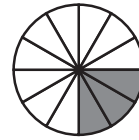
1)

$$\frac{1}{4}$$

$$\frac{2}{8}$$

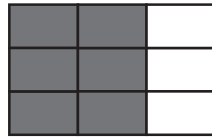
$$\frac{3}{12}$$

ดังนั้น $\frac{1}{4} = \frac{2}{8} = \frac{3}{12}$

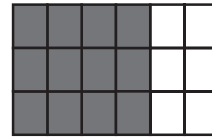
2)

$$\frac{2}{3}$$

$$\frac{6}{9}$$

$$\frac{12}{18}$$

ดังนั้น $\frac{2}{3} = \frac{6}{9} = \frac{12}{18}$

3)

$$\frac{3}{4}$$

$$\frac{6}{8}$$

$$\frac{9}{12}$$

ดังนั้น $\frac{3}{4} = \frac{6}{8} = \frac{9}{12}$

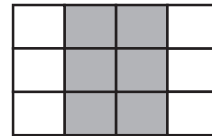
4)

$$\frac{2}{4}$$

$$\frac{4}{8}$$

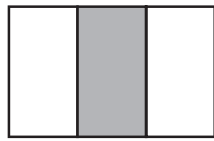

$$\frac{6}{12}$$

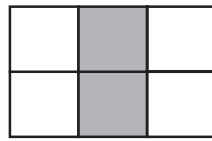
ดังนั้น $\frac{2}{4} = \frac{4}{8} = \frac{6}{12}$

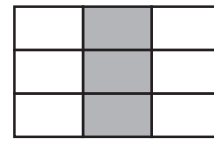
5)

$$\frac{1}{3}$$

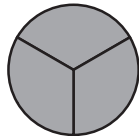
$$\frac{2}{6}$$

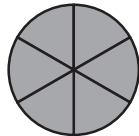
$$\frac{3}{9}$$

ดังนั้น $\frac{1}{3} = \frac{2}{6} = \frac{3}{9}$

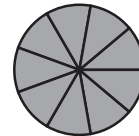
6)

$$\frac{3}{3}$$

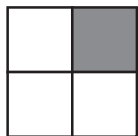
$$\frac{6}{6}$$

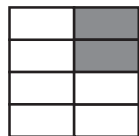
$$\frac{9}{9}$$

ดังนั้น $\frac{3}{3} = \frac{6}{6} = \frac{9}{9}$

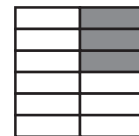
7)

$$\frac{1}{4}$$

$$\frac{2}{8}$$

$$\frac{3}{12}$$

ดังนั้น $\frac{1}{4} = \frac{2}{8} = \frac{3}{12}$

8)

$$\frac{2}{5}$$

$$\frac{4}{10}$$

$$\frac{8}{20}$$

ดังนั้น $\frac{2}{5} = \frac{4}{10} = \frac{8}{20}$

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.3

① ทำให้เป็นเศษส่วนอย่างต่ำ

$$\begin{aligned} 1) \quad \frac{3}{15} &= \frac{3 \div 3}{15 \div 3} \\ &= \frac{1}{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2) \quad \frac{6}{9} &= \frac{6 \div 3}{9 \div 3} \\ &= \frac{2}{3} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 3) \quad \frac{4}{20} &= \frac{4 \div 4}{20 \div 4} \\ &= \frac{1}{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4) \quad \frac{14}{49} &= \frac{14 \div 7}{49 \div 7} \\ &= \frac{2}{7} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 5) \quad \frac{20}{30} &= \frac{20 \div 10}{30 \div 10} \\ &= \frac{2}{3} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 6) \quad \frac{18}{24} &= \frac{18 \div 6}{24 \div 6} \\ &= \frac{3}{4} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7) \quad \frac{10}{40} &= \frac{10 \div 10}{40 \div 10} \\ &= \frac{1}{4} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8) \quad \frac{12}{12} &= \frac{12 \div 12}{12 \div 12} \\ &= \frac{1}{1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 9) \quad \frac{48}{54} &= \frac{48 \div 6}{54 \div 6} \\ &= \frac{8}{9} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 10) \quad \frac{30}{20} &= \frac{30 \div 10}{20 \div 10} \\ &= \frac{3}{2} \end{aligned}$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.4

① เขียนเครื่องหมาย $>$ หรือ $<$ ใน ให้ถูกต้อง

1) $\frac{6}{7} > \frac{2}{7}$

2) $\frac{2}{5} < \frac{3}{5}$

3) $\frac{5}{12} < \frac{6}{12}$

4) $\frac{3}{8} < \frac{4}{8}$

5) $\frac{6}{7} < \frac{7}{7}$

6) $\frac{7}{11} > \frac{5}{11}$

② เขียนเศษส่วน 2 จำนวน ตามเงื่อนไขที่กำหนด

1) จำนวนที่มากกว่า $\frac{6}{9}$
อยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

2) จำนวนที่น้อยกว่า $\frac{3}{5}$
อยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

3) จำนวนที่น้อยกว่า $\frac{7}{8}$ และมากกว่า $\frac{1}{8}$
อยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

③ เรียงลำดับเศษส่วนตามเงื่อนไขที่กำหนดให้

1) จากน้อยไปมาก $\frac{3}{7}, \frac{6}{7}, \frac{1}{7}, \frac{5}{7}$
 $\frac{1}{7}, \frac{3}{7}, \frac{5}{7}, \frac{6}{7}$

2) จากมากไปน้อย $\frac{4}{12}, \frac{11}{12}, \frac{9}{12}$
 $\frac{11}{12}, \frac{9}{12}, \frac{4}{12}$

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.5

① เติมเศษส่วนใน ให้ถูกต้อง

$$1) \quad \frac{2}{5} + \frac{2}{5} = \frac{4}{5}$$

$$2) \quad \frac{3}{8} + \frac{4}{8} = \frac{7}{8}$$

$$3) \quad \frac{8}{20} + \frac{7}{20} = \frac{15}{20}$$

$$4) \quad \frac{11}{19} + \frac{8}{19} = \frac{19}{19}$$

$$5) \quad \frac{2}{15} + \frac{7}{15} + \frac{5}{15} = \frac{14}{15}$$

$$6) \quad \frac{7}{12} + \frac{4}{12} = \frac{11}{12}$$

$$7) \quad \frac{5}{12} - \frac{1}{12} = \frac{4}{12}$$

$$8) \quad \frac{27}{29} - \frac{18}{29} = \frac{9}{29}$$

$$9) \quad \frac{25}{25} - \frac{11}{25} = \frac{14}{25}$$

$$10) \quad \frac{15}{16} - \frac{5}{16} = \frac{10}{16}$$

๒ แสดงวิธีทำ

$$1) \frac{5}{16} + \frac{8}{16} + \frac{3}{16} = \square$$

วิธีทำ

$$\begin{aligned} \frac{5}{16} + \frac{8}{16} + \frac{3}{16} &= \frac{5 + 8 + 3}{16} \\ &= \frac{16}{16} \\ &= 1 \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๑๖}{๑๖}$ หรือ ๑

$$2) \frac{18}{25} - \frac{9}{25} - \frac{5}{25} = \square$$

วิธีทำ

$$\begin{aligned} \left(\frac{18}{25} - \frac{9}{25}\right) - \frac{5}{25} &= \frac{(18 - 9) - 5}{25} \\ &= \frac{4}{25} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๔}{๒๕}$

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.6

วิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ

- ๑) ท่อน้ำประปาที่หนึ่งยาว $\frac{3}{10}$ เมตร ท่อน้ำที่สองยาว $\frac{4}{10}$ เมตร นำมาวางต่อกันจะได้ท่อน้ำยาวกี่เมตร

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

๒) ส้มถุงแรกหนัก $\frac{6}{10}$ กิโลกรัม ส้มถุงที่สองหนัก $\frac{3}{10}$ กิโลกรัม ส้มสองถุงหนักกี่กิโลกรัม

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

๓) วันเสาร์มาลีใช้เวลาทำการบ้าน $\frac{5}{8}$ ชั่วโมง วันอาทิตย์ $\frac{3}{8}$ ชั่วโมง มาลีใช้เวลาทำการบ้านวันเสาร์มากกว่า วันอาทิตย์เท่าใด

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

.....

.....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

4) ได้คำตอบเท่าใด

.....

.....

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

.....

.....

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

- ๔) เมล็ดข้าวโพดถุงแรกหนัก $\frac{9}{10}$ กิโลกรัม เมล็ดข้าวโพด
ถุงที่สองหนักน้อยกว่าถุงแรก $\frac{2}{10}$ กิโลกรัม เมล็ดข้าวโพด
ถุงที่สองหนักกี่กิโลกรัม

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.7

แสดงวิธีทำ

- ① พ่อผสมสีชมพูเพื่อทาสีห้องนอนโดยใช้สีขาว $\frac{3}{4}$ ถัง และสีแดง $\frac{1}{4}$ ถัง พ่อผสมสีชมพูได้เท่าใด

วิธีทำ พ่อผสมสีชมพูเพื่อทาสีห้องนอนใช้สีขาว $\frac{3}{4}$ ถัง
 สีแดง $\frac{1}{4}$ ถัง

$$\begin{array}{r} \text{พ่อผสมสีชมพูได้} \\ \hline \frac{3}{4} + \frac{1}{4} = \frac{3+1}{4} \text{ ถัง} \\ \hline = \frac{4}{4} \text{ ถัง หรือ } 1 \text{ ถัง} \end{array}$$

ตอบ พ่อผสมสีชมพูได้ $\frac{4}{4}$ หรือ ๑ ถัง

- ② ต่อมเดินจากบ้านไปตลาดใช้เวลา $\frac{1}{6}$ ชั่วโมง และเดินจากตลาดไปโรงเรียนอีก $\frac{2}{6}$ ชั่วโมง ต่อมใช้เวลาเดินทางจากบ้านไปโรงเรียนกี่ชั่วโมง

วิธีทำ ต่อมเดินจากบ้านไปตลาดใช้เวลา $\frac{1}{6}$ ชั่วโมง
 เดินจากตลาดไปโรงเรียนอีกใช้เวลา $\frac{2}{6}$ ชั่วโมง

$$\begin{array}{r} \text{ต่อมใช้เวลาทั้งหมด} \\ \hline \frac{1}{6} + \frac{2}{6} = \frac{1+2}{6} \text{ ชั่วโมง} \\ \hline = \frac{3}{6} \text{ ชั่วโมง} \end{array}$$

ตอบ ต่อมใช้เวลาทั้งหมด $\frac{3}{6}$ ชั่วโมง

- ③ ชาวนาแบ่งที่ดินเพื่อปลูกบ้าน $\frac{3}{10}$ ของที่ดินทั้งหมด ปลูกข้าว $\frac{7}{10}$ ของที่ดินทั้งหมด ชาวนาใช้ที่ดินเพื่อปลูกบ้านมากกว่าหรือน้อยกว่าปลูกข้าวเท่าไร

วิธีทำ ชาวนาแบ่งที่ดินเพื่อปลูกบ้าน $\frac{3}{10}$ ของที่ดินทั้งหมด

ปลูกข้าว $\frac{7}{10}$ ของที่ดินทั้งหมด

ชาวนาใช้ที่ดินเพื่อสร้างบ้านน้อยกว่าปลูกข้าว

$$\frac{7}{10} - \frac{3}{10} = \frac{7 - 3}{10} \text{ ของที่ดินทั้งหมด}$$

$$= \frac{4}{10} \text{ ของที่ดินทั้งหมด}$$

ตอบ ชาวนาใช้ที่ดินเพื่อปลูกบ้านน้อยกว่าปลูกข้าว $\frac{4}{10}$ ของที่ดินทั้งหมด

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.8

แสดงวิธีทำผลคูณ

$$\begin{aligned} ① \quad 5 \times \frac{3}{7} &= \frac{5 \times 3}{7} \\ &= \frac{15}{7} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ② \quad \frac{4}{9} \times 5 &= \frac{5 \times 4}{9} \\ &= \frac{20}{9} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ③ \quad 4 \times \frac{12}{13} &= \frac{4 \times 12}{13} \\ &= \frac{48}{13} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ④ \quad \frac{8}{9} \times 6 &= \frac{6 \times 8}{9} \\ &= \frac{48}{9} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ⑤ \quad 7 \times \frac{9}{11} &= \frac{7 \times 9}{11} \\ &= \frac{63}{11} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ⑥ \quad \frac{5}{12} \times 8 &= \frac{8 \times 5}{12} \\ &= \frac{40}{12} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ⑦ \quad 5 \times \frac{7}{40} &= \frac{5 \times 7}{40} \\ &= \frac{35}{40} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ⑧ \quad 6 \times \frac{2}{17} &= \frac{6 \times 2}{17} \\ &= \frac{12}{17} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ⑨ \quad 7 \times \frac{4}{50} &= \frac{7 \times 4}{50} \\ &= \frac{28}{50} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ⑩ \quad 9 \times \frac{1}{10} &= \frac{9 \times 1}{10} \\ &= \frac{9}{10} \end{aligned}$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.9

ระบายสีใน ตามเงื่อนไขที่กำหนด

- ถ้ามีคำตอบเท่ากับ $\frac{3}{4}$ ให้ระบายสีเหลือง
- ถ้ามีคำตอบเท่ากับ $\frac{5}{10}$ ให้ระบายสีชมพู
- ถ้ามีคำตอบเท่ากับ $\frac{7}{12}$ ให้ระบายสีฟ้า

$\frac{1}{4} + \frac{1}{4}$	$\frac{6}{12} + \frac{1}{12}$	$\frac{3}{4} - \frac{1}{4}$	$\frac{1}{4} + \frac{1}{4} + \frac{1}{4}$	$\frac{21}{36}$	$\frac{3}{12} + \frac{3}{12}$	$\frac{2}{12} + \frac{2}{12} + \frac{3}{12}$		
$\frac{14}{24}$	$\frac{6}{8}$	$\frac{3}{8} + \frac{1}{8}$	$\frac{7}{4} - \frac{4}{4}$	$\frac{12}{16}$	$\frac{8}{8} - \frac{2}{8}$	$\frac{8}{12} - \frac{1}{12}$	$\frac{3}{8} + \frac{3}{8}$	
	$\frac{1}{4} + \frac{2}{4}$	$\frac{5}{12} + \frac{2}{12}$	$\frac{2}{8} + \frac{4}{8}$	$\frac{6}{10} - \frac{1}{10}$	$\frac{30}{40}$	$\frac{18}{24}$	$\frac{10}{12} - \frac{1}{12}$	$\frac{1}{2}$
	$\frac{5}{4} - \frac{2}{4}$	$\frac{7}{10} - \frac{2}{10}$	$\frac{9}{12}$	$\frac{1}{12} + \frac{2}{12} + \frac{4}{12}$	$\frac{7}{8} - \frac{1}{8}$	$\frac{12}{24}$	$\frac{11}{16} + \frac{1}{16}$	$\frac{10}{4} - \frac{7}{4}$
$\frac{6}{6} - \frac{3}{6}$	$\frac{3}{12} + \frac{4}{12}$	$\frac{3}{10} + \frac{2}{10}$	$\frac{12}{12} - \frac{5}{12}$	$\frac{7}{8} - \frac{3}{8}$				

ภาพที่ได้เป็นรูป ..... คำว่า เก่ง .....

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.10

แสดงวิธีทำ

- 1 ป้าซื้อผักคะน้า $\frac{6}{10}$ กิโลกรัม ซื้อผักชี $\frac{2}{10}$ กิโลกรัม
ป้าซื้อผักคะน้ามากกว่าผักชีกี่กิโลกรัม

วิธีทำ ป้าซื้อผักคะน้า $\frac{6}{10}$ กิโลกรัม
ซื้อผักชี $\frac{2}{10}$ กิโลกรัม
ป้าซื้อผักคะน้ามากกว่าผักชี

$$\frac{6}{10} - \frac{2}{10} = \frac{6 - 2}{10} \text{ กิโลกรัม}$$

$$= \frac{4}{10} \text{ กิโลกรัม}$$

ตอบ ป้าซื้อผักคะน้ามากกว่าผักชี $\frac{4}{10}$ กิโลกรัม

- 2 น้องตีมนมครั้งแรก $\frac{7}{10}$ ลิตร ตีมนมครั้งที่สอง $\frac{3}{10}$ ลิตร
น้องตีมนมทั้งหมดเท่าไร

วิธีทำ น้องตีมนมครั้งแรก $\frac{7}{10}$ ลิตร
ตีมนมครั้งที่สอง $\frac{3}{10}$ ลิตร
น้องตีมนมทั้งหมด $\frac{7}{10} + \frac{3}{10} = \frac{7 + 3}{10}$ ลิตร

$$= \frac{10}{10} \text{ หรือ } 1 \text{ ลิตร}$$

ตอบ น้องตีมนมทั้งหมด ๑ ลิตร

- ๓ แม่แบ่งขนมให้ก๊ีบไป $\frac{3}{8}$ ของชิ้น แบ่งให้ฟ้ามากกว่าก๊ีบ $\frac{2}{8}$ ของชิ้น แม่แบ่งขนมให้ฟ้าไปเท่าไร

วิธีทำ แม่แบ่งขนมให้ก๊ีบไป $\frac{3}{8}$ ของชิ้น
 แบ่งให้ฟ้ามากกว่าก๊ีบ $\frac{2}{8}$ ของชิ้น
 แม่แบ่งขนมให้ฟ้าไป $\frac{3}{8} + \frac{2}{8} = \frac{3+2}{8}$ ของชิ้น
 $= \frac{5}{8}$ ของชิ้น

ตอบ แม่แบ่งขนมให้ฟ้าไป $\frac{5}{8}$ ของชิ้น

- ๔ จากการสอบถามนักเรียนในห้องพบว่ามึนักเรียนชอบเล่นฟุตบอล
 อย่างเดียว $\frac{17}{30}$ ของนักเรียนทั้งหมด และชอบเล่นวอลเลย์บอล
 อย่างเดียว $\frac{11}{30}$ ของนักเรียนทั้งหมด มีนักเรียนชอบเล่นฟุตบอล
 มากกว่าวอลเลย์บอลคิดเป็นเศษส่วนเท่าไรของนักเรียนทั้งหมด

วิธีทำ มีนักเรียนชอบเล่นฟุตบอล $\frac{17}{30}$ ของนักเรียนทั้งหมด
 มีนักเรียนชอบเล่นวอลเลย์บอล $\frac{11}{30}$ ของนักเรียนทั้งหมด
 มีนักเรียนชอบเล่นฟุตบอลมากกว่าชอบเล่นวอลเลย์บอล
 $\frac{17}{30} - \frac{11}{30} = \frac{17-11}{30}$ ของนักเรียนทั้งหมด
 $= \frac{6}{30}$ ของนักเรียนทั้งหมด

ตอบ มีนักเรียนชอบเล่นฟุตบอลมากกว่าชอบเล่นวอลเลย์บอล
 $\frac{6}{30}$ ของนักเรียนทั้งหมด

เฉลย

แบบฝึกหัด 1.11

แสดงวิธีทำ

$$① \left(\frac{8}{9} + \frac{7}{9}\right) - \frac{6}{9} = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ } \left(\frac{8}{9} + \frac{7}{9}\right) - \frac{6}{9} &= \left(\frac{8+7}{9}\right) - \frac{6}{9} \text{-----} \\ &= \frac{15}{9} - \frac{6}{9} \text{-----} \\ &= \frac{15-6}{9} \text{-----} \\ &= \text{-----} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ } \frac{๙}{๙} \text{ หรือ } ๑ \text{-----}$$

$$② \left(\frac{12}{16} - \frac{7}{16}\right) + \frac{4}{16} = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ } \left(\frac{12}{16} - \frac{7}{16}\right) + \frac{4}{16} &= \left(\frac{12-7}{16}\right) + \frac{4}{16} \text{-----} \\ &= \frac{5}{16} + \frac{4}{16} \text{-----} \\ &= \frac{5+4}{16} \text{-----} \\ &= \frac{9}{16} \text{-----} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ } \frac{๙}{๑๖} \text{-----}$$

$$\textcircled{3} \quad \frac{19}{19} - \left(\frac{12}{19} - \frac{2}{19} \right) = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ} \quad \frac{19}{19} - \left(\frac{12}{19} - \frac{2}{19} \right) &= \frac{19}{19} - \left(\frac{12 - 2}{19} \right) \\ &= \frac{19}{19} - \frac{10}{19} \\ &= \frac{19 - 10}{19} \\ &= \frac{9}{19} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{๙}{๑๙}$$

$$\textcircled{4} \quad \frac{18}{27} + \left(\frac{8}{27} - \frac{4}{27} \right) = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ} \quad \frac{18}{27} + \left(\frac{8}{27} - \frac{4}{27} \right) &= \frac{18}{27} + \left(\frac{8 - 4}{27} \right) \\ &= \frac{18}{27} + \frac{4}{27} \\ &= \frac{18 + 4}{27} \\ &= \frac{22}{27} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{๒๒}{๒๗}$$

$$\textcircled{5} \left(\frac{57}{91} - \frac{19}{91}\right) + \frac{53}{91} = \square$$

$$\begin{aligned}\text{วิธีทำ } \left(\frac{57}{91} - \frac{19}{91}\right) + \frac{53}{91} &= \left(\frac{57 - 19}{91}\right) + \frac{53}{91} \\ &= \frac{38}{91} + \frac{53}{91} \\ &= \frac{38 + 53}{91} \\ &= \frac{91}{91} \text{ หรือ } 1\end{aligned}$$

ตอบ ๑

ภาคผนวก ข

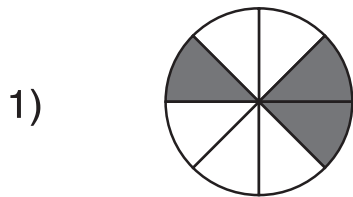
เฉลยแบบฝึกหัดระดับพัฒนา

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.1

๑) เขียนเศษส่วนแสดงส่วนที่ระบายสี พร้อมทั้งเขียนคำอ่าน

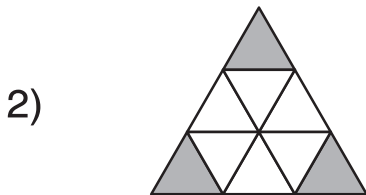

เศษส่วน

คำอ่าน

$\frac{3}{8}$

เศษสามส่วนแปด

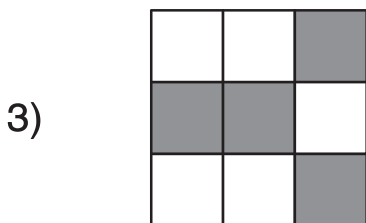

เศษส่วน

คำอ่าน

$\frac{3}{9}$

เศษสามส่วนเก้า

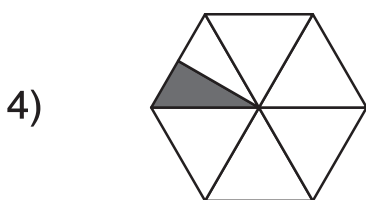

เศษส่วน

คำอ่าน

$\frac{4}{9}$

เศษสี่ส่วนเก้า

เศษส่วน

คำอ่าน

$\frac{1}{6}$

เศษหนึ่งส่วนหก

เศษส่วน

คำอ่าน

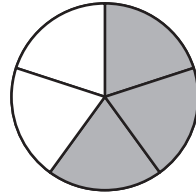
$\frac{1}{4}$

เศษหนึ่งส่วนสี่

๒) ระบายสีภาพตามเศษส่วนที่กำหนดให้

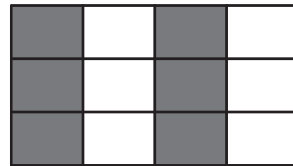
1)

$$\frac{3}{5}$$

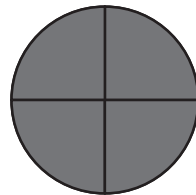
2)

$$\frac{6}{12}$$

3)

$$\frac{4}{4}$$

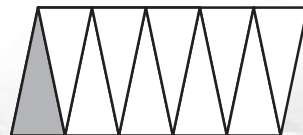
4)

$$1$$

5)

$$\frac{1}{10}$$

๓ เติมตัวเลขใน ให้ถูกต้อง

1)
$$\frac{15}{3} = \boxed{5}$$

2)
$$\frac{18}{9} = \boxed{2}$$

3)
$$\frac{40}{5} = \boxed{8}$$

4)
$$\frac{49}{\boxed{7}} = 7$$

5)
$$\frac{10}{\boxed{2}} = 5$$

6)
$$\frac{20}{\boxed{4}} = 5$$

7)
$$\frac{\boxed{48}}{12} = 4$$

8)
$$\frac{\boxed{32}}{8} = 4$$

9)
$$\frac{\boxed{55}}{11} = 5$$

10)
$$\frac{108}{\boxed{12}} = 9$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.2

- ๑ เขียนเครื่องหมาย ✓ ใน เพื่อแสดงว่าจำนวนที่กำหนดให้เป็นเศษส่วนแท้ เศษเกิน หรือจำนวนคละ

เศษส่วนแท้

เศษเกิน

จำนวนคละ

1)	$\frac{12}{13}$	☒	☐	☐
2)	$\frac{37}{37}$	☐	☒	☐
3)	$5\frac{4}{22}$	☐	☐	☒
4)	$\frac{121}{11}$	☐	☒	☐
5)	$\frac{7}{22}$	☒	☐	☐
6)	$\frac{45}{80}$	☒	☐	☐
7)	$67\frac{12}{13}$	☐	☐	☒
8)	$\frac{86}{72}$	☐	☒	☐
9)	$\frac{101}{110}$	☒	☐	☐
10)	$23\frac{7}{9}$	☐	☐	☒

๒ เขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละ

1)	$\frac{12}{5}$	=	$2\frac{2}{5}$
2)	$\frac{11}{2}$	=	$5\frac{1}{2}$
3)	$\frac{35}{4}$	=	$8\frac{3}{4}$
4)	$\frac{17}{3}$	=	$5\frac{2}{3}$
5)	$\frac{41}{7}$	=	$5\frac{6}{7}$
6)	$\frac{53}{6}$	=	$8\frac{5}{6}$
7)	$\frac{79}{8}$	=	$9\frac{7}{8}$
8)	$\frac{93}{7}$	=	$13\frac{2}{7}$
9)	$\frac{58}{9}$	=	$6\frac{4}{9}$
10)	$\frac{115}{3}$	=	$38\frac{1}{3}$

③ เขียนจำนวนคละในรูปเศษเกิน

1)	$2\frac{2}{5}$	=	$\frac{12}{5}$
2)	$5\frac{3}{7}$	=	$\frac{38}{7}$
3)	$4\frac{3}{8}$	=	$\frac{35}{8}$
4)	$10\frac{1}{2}$	=	$\frac{21}{2}$
5)	$8\frac{1}{6}$	=	$\frac{49}{6}$
6)	$4\frac{1}{7}$	=	$\frac{29}{7}$
7)	$3\frac{7}{10}$	=	$\frac{37}{10}$
8)	$11\frac{1}{4}$	=	$\frac{45}{4}$
9)	$9\frac{7}{9}$	=	$\frac{88}{9}$
10)	$2\frac{3}{11}$	=	$\frac{25}{11}$

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.3

① เติมตัวเลขใน ให้ถูกต้อง

$$1) \quad \frac{1}{2} = \frac{1 \times 7}{2 \times 7} = \frac{\boxed{7}}{14}$$

$$2) \quad \frac{3}{4} = \frac{3 \times 2}{4 \times 2} = \frac{\boxed{6}}{8}$$

$$3) \quad \frac{2}{3} = \frac{2 \times 5}{3 \times 5} = \frac{\boxed{10}}{15}$$

$$4) \quad \frac{3}{7} = \frac{3 \times 4}{7 \times 4} = \frac{\boxed{12}}{28}$$

$$5) \quad \frac{4}{5} = \frac{\boxed{8}}{10}$$

$$6) \quad \frac{2}{5} = \frac{\boxed{6}}{15}$$

$$7) \quad \frac{5}{8} = \frac{\boxed{25}}{40}$$

$$8) \quad \frac{6}{11} = \frac{\boxed{60}}{110}$$

$$9) \quad \frac{7}{10} = \frac{\boxed{63}}{90}$$

$$10) \quad \frac{1}{2} = \frac{\boxed{5}}{10}$$

$$11) \quad \frac{4}{12} = \frac{\boxed{20}}{60}$$

$$12) \quad \frac{5}{20} = \frac{\boxed{25}}{100}$$

$$13) \quad \frac{5}{6} = \frac{\boxed{30}}{36}$$

$$14) \quad \frac{3}{4} = \frac{\boxed{75}}{100}$$

$$15) \quad \frac{3}{2} = \frac{\boxed{30}}{20}$$

$$16) \quad \frac{4}{7} = \frac{\boxed{28}}{49}$$

$$17) \quad \frac{5}{20} = \frac{\boxed{50}}{200}$$

$$18) \quad \frac{7}{9} = \frac{\boxed{56}}{72}$$

$$19) \quad \frac{2}{3} = \frac{\boxed{10}}{15} = \frac{20}{\boxed{30}}$$

$$20) \quad \frac{3}{10} = \frac{\boxed{6}}{20} = \frac{30}{\boxed{100}}$$

๒ เขียนเศษส่วนที่เท่ากับเศษส่วนที่กำหนดให้อีก 3 จำนวนใน

$$1) \quad \frac{2}{5} = \frac{4}{10} = \frac{6}{15} = \frac{8}{20}$$

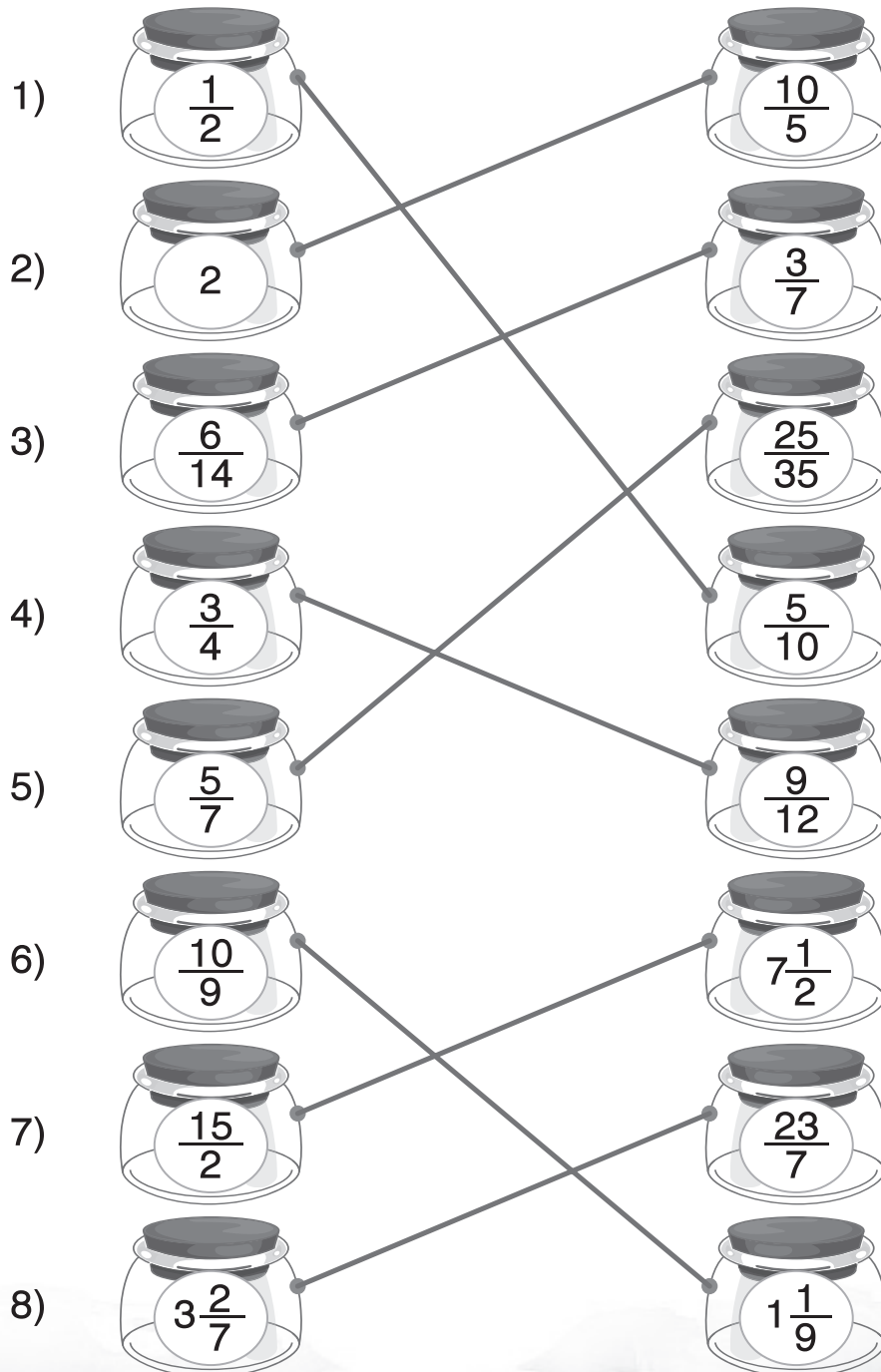
$$2) \quad \frac{2}{3} = \frac{4}{6} = \frac{6}{9} = \frac{8}{12}$$

$$3) \quad \frac{3}{4} = \frac{6}{8} = \frac{9}{12} = \frac{12}{16}$$

คำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

๓ โยงเส้นจับคู่จำนวนที่เท่ากัน

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.4

ทำให้เป็นเศษส่วนอย่างต่ำ

$$\begin{aligned} \textcircled{1} \quad \frac{3}{12} &= \frac{3 \div 3}{12 \div 3} \\ &= \frac{1}{4} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{2} \quad \frac{9}{15} &= \frac{9 \div 3}{15 \div 3} \\ &= \frac{3}{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{3} \quad \frac{6}{20} &= \frac{6 \div 2}{20 \div 2} \\ &= \frac{3}{10} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{4} \quad \frac{8}{10} &= \frac{8 \div 2}{10 \div 2} \\ &= \frac{4}{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{5} \quad \frac{21}{30} &= \frac{21 \div 3}{30 \div 3} \\ &= \frac{7}{10} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{6} \quad \frac{18}{27} &= \frac{18 \div 9}{27 \div 9} \\ &= \frac{2}{3} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{7} \quad \frac{35}{40} &= \frac{35 \div 5}{40 \div 5} \\ &= \frac{7}{8} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{8} \quad \frac{4}{30} &= \frac{4 \div 2}{30 \div 2} \\ &= \frac{2}{15} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{9} \quad \frac{10}{80} &= \frac{10 \div 10}{80 \div 10} \\ &= \frac{1}{8} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \textcircled{10} \quad \frac{21}{35} &= \frac{21 \div 7}{35 \div 7} \\ &= \frac{3}{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 11 \quad \frac{48}{54} &= \frac{48 \div 6}{54 \div 6} \\ &= \frac{8}{9} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 12 \quad \frac{81}{90} &= \frac{81 \div 9}{90 \div 9} \\ &= \frac{9}{10} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 13 \quad \frac{40}{48} &= \frac{40 \div 8}{48 \div 8} \\ &= \frac{5}{6} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 14 \quad \frac{25}{50} &= \frac{25 \div 25}{50 \div 25} \\ &= \frac{1}{2} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 15 \quad \frac{7}{105} &= \frac{7 \div 7}{105 \div 7} \\ &= \frac{1}{15} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 16 \quad \frac{30}{50} &= \frac{30 \div 10}{50 \div 10} \\ &= \frac{3}{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 17 \quad \frac{36}{96} &= \frac{36 \div 12}{96 \div 12} \\ &= \frac{3}{8} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 18 \quad \frac{12}{90} &= \frac{12 \div 6}{90 \div 6} \\ &= \frac{2}{15} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 19 \quad \frac{117}{108} &= \frac{117 \div 9}{108 \div 9} \\ &= \frac{13}{12} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 20 \quad \frac{35}{65} &= \frac{35 \div 5}{65 \div 5} \\ &= \frac{7}{13} \end{aligned}$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.5

๑) เติมเครื่องหมาย > หรือ < ใน ให้ถูกต้อง

1) $\frac{1}{9} < \frac{1}{3}$

2) $\frac{2}{5} > \frac{3}{10}$

3) $\frac{7}{9} < \frac{3}{3}$

4) $\frac{12}{30} < \frac{9}{15}$

5) $\frac{30}{50} > \frac{10}{25}$

6) $\frac{42}{35} > \frac{4}{7}$

7) $\frac{12}{90} < \frac{12}{9}$

8) $\frac{92}{100} > \frac{49}{200}$

๒) เรียงลำดับเศษส่วนต่อไปนี้จากน้อยไปมาก

1) $\frac{2}{3} \quad \frac{5}{12} \quad \frac{3}{6}$

ตอบ $\frac{5}{12} \quad \frac{3}{6} \quad \frac{2}{3}$

2) $\frac{9}{20} \quad \frac{3}{5} \quad \frac{4}{10}$

ตอบ $\frac{4}{10} \quad \frac{9}{20} \quad \frac{3}{5}$

3) $\frac{1}{4} \quad \frac{3}{8} \quad \frac{5}{16} \quad \frac{1}{2}$

ตอบ $\frac{1}{4} \quad \frac{5}{16} \quad \frac{3}{8} \quad \frac{1}{2}$

๓) เรียงลำดับเศษส่วนต่อไปนี้จากมากไปน้อย

$$1) \quad \frac{5}{8} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{3}{4}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{5}{8} \quad \frac{1}{2}$$

$$2) \quad \frac{2}{3} \quad \frac{5}{6} \quad \frac{11}{12}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{11}{12} \quad \frac{5}{6} \quad \frac{2}{3}$$

$$3) \quad \frac{4}{5} \quad \frac{5}{10} \quad \frac{9}{20} \quad \frac{7}{30}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{4}{5} \quad \frac{5}{10} \quad \frac{9}{20} \quad \frac{7}{30}$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.6

๑) เติมเศษส่วนใน ให้ถูกต้อง

$$1) \quad \frac{1}{2} + \frac{2}{8} = \frac{6}{8}$$

$$2) \quad \frac{7}{10} + \frac{3}{5} = \frac{13}{10} \text{ หรือ } 1\frac{3}{10}$$

$$3) \quad \frac{1}{3} + \frac{5}{9} = \frac{8}{9}$$

$$4) \quad \frac{3}{4} + \frac{3}{8} = \frac{9}{8} \text{ หรือ } 1\frac{1}{8}$$

$$5) \quad \frac{1}{12} + \frac{1}{3} = \frac{5}{12}$$

$$6) \quad \frac{1}{5} - \frac{1}{15} = \frac{2}{15}$$

$$7) \quad \frac{13}{15} - \frac{1}{3} = \frac{8}{15}$$

$$8) \quad \frac{7}{8} - \frac{3}{4} = \frac{1}{8}$$

$$9) \quad 1 - \frac{5}{6} = \frac{1}{6}$$

$$10) \quad \frac{7}{9} - \frac{2}{3} = \frac{1}{9}$$

๒ แสดงวิธีทำ

$$1) \quad \frac{1}{3} + \frac{2}{15} = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ} \quad \frac{1}{3} + \frac{2}{15} &= \frac{(1 \times 5)}{(3 \times 5)} + \frac{2}{15} \\ &= \frac{5}{15} + \frac{2}{15} \\ &= \frac{5 + 2}{15} \\ &= \frac{7}{15} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{๗}{๑๕}$$

$$2) \quad \frac{5}{8} - \frac{1}{2} = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ} \quad \frac{5}{8} - \frac{1}{2} &= \frac{5}{8} - \frac{(1 \times 4)}{(2 \times 4)} \\ &= \frac{5}{8} - \frac{4}{8} \\ &= \frac{5 - 4}{8} \\ &= \frac{1}{8} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{๑}{๘}$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.7

วิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ

- ๑) มาลีซื้อผ้ามา 2 ชั้น ชั้นที่หนึ่งยาว $\frac{8}{25}$ เมตร ชั้นที่สองยาว $\frac{7}{5}$ เมตร มาลีซื้อผ้ามาทั้งหมดกี่เมตร

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

๒) ถังใบหนึ่งบรรจุน้ำมันอยู่ $\frac{6}{24}$ ลิตร เติมน้ำมันลงไปอีก $\frac{5}{8}$ ลิตร ทำให้น้ำมันเต็มถึงพอดี ถังใบนี้จุน้ำมันเท่าใด

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด .....

4) ได้คำตอบเท่าใด .....

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร .....

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

๓) ซื้อส้มเขียวหวานมา $\frac{4}{5}$ กิโลกรัม หลังจากคั้นน้ำส้มแล้ว เหลือส้มอยู่ $\frac{3}{10}$ กิโลกรัม ใช้ส้มไปกี่กิโลกรัม

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.8

แสดงวิธีทำ

- ๑ สมชายมีที่ดินอยู่ $\frac{1}{4}$ ไร่ ซื้อที่ดินที่อยู่ติดกันมาเพิ่มอีก $\frac{3}{8}$ ไร่ สมชายมีที่ดินทั้งหมดกี่ไร่

วิธีทำ สมชายมีที่ดินอยู่ $\frac{1}{4}$ ไร่

ซื้อที่ดินที่อยู่ติดกันมาเพิ่มอีก $\frac{3}{8}$ ไร่

สมชายมีที่ดินทั้งหมด $\frac{1}{4} + \frac{3}{8} = \left(\frac{1 \times 2}{4 \times 2}\right) + \frac{3}{8}$ ไร่

$= \frac{2}{8} + \frac{3}{8} = \frac{2+3}{8}$ ไร่

$= \frac{5}{8}$ ไร่

ตอบ สมชายมีที่ดินทั้งหมด $\frac{5}{8}$ ไร่

- ๒ ถังใบหนึ่งจุน้ำเต็มถัง ตักน้ำออกไปรดน้ำต้นไม้ $\frac{3}{5}$ ของถัง นำไปซักผ้าอีก $\frac{7}{20}$ ของถัง ต้องเติมน้ำอีกเท่าไรจึงจะเต็มถัง

วิธีทำ ถังใบหนึ่งจุน้ำเต็มถัง ตักน้ำออกไปรดน้ำต้นไม้ $\frac{3}{5}$ ของถัง

นำไปซักผ้าอีก $\frac{7}{20}$ ของถัง

ต้องเติมน้ำอีก $\frac{3}{5} + \frac{7}{20} = \left(\frac{3 \times 4}{5 \times 4}\right) + \frac{7}{20}$ ของถัง

$= \frac{12}{20} + \frac{7}{20} = \frac{12+7}{20}$ ของถัง

$= \frac{19}{20}$ ของถัง

ตอบ ต้องเติมน้ำอีก $\frac{19}{20}$ ของถัง

- ③ สมใจใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพ $\frac{7}{8}$ ลิตร ผสมกับน้ำจนได้ $\frac{11}{4}$ ลิตร
สมใจเติมน้ำลงไปกี่ลิตร

$$\begin{array}{r} \text{วิธีทำ} \text{ สมใจใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพ} \quad \frac{7}{8} \quad \text{ลิตร} \\ \text{ผสมกับน้ำจนได้} \quad \frac{11}{4} \quad \text{ลิตร} \\ \text{สมใจเติมน้ำลงไป} \quad \frac{11}{4} - \frac{7}{8} = \left(\frac{11 \times 2}{4 \times 2} \right) - \frac{7}{8} \quad \text{ลิตร} \\ = \frac{22}{8} - \frac{7}{8} = \frac{22 - 7}{8} \quad \text{ลิตร} \\ = \frac{15}{8} = 1\frac{7}{8} \quad \text{ลิตร} \end{array}$$

ตอบ สมใจเติมน้ำลงไป $1\frac{7}{8}$ ลิตร

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.9

แสดงวิธีทำและตอบเป็นรูปอย่างง่าย

①

$$7 \times \frac{5}{12} = \frac{7 \times 5}{12}$$

$$= \frac{35}{12}$$

$$= 2\frac{11}{12}$$

ตอบ $2\frac{๑๑}{๑๒}$

②

$$\frac{11}{15} \times 3 = \frac{11 \times 3}{15}$$

$$= \frac{33}{15} = \frac{11}{5}$$

$$= 2\frac{1}{5}$$

ตอบ $2\frac{๑}{๕}$

③

$$\frac{6}{7} \times \frac{8}{9} = \frac{6 \times 8}{7 \times 9}$$

$$= \frac{2 \times 8}{7 \times 3}$$

$$= \frac{16}{21}$$

ตอบ $\frac{๑๖}{๒๑}$

④

$$\frac{2}{9} \times \frac{3}{4} = \frac{2 \times 3}{9 \times 4}$$

$$= \frac{1 \times 1}{3 \times 2}$$

$$= \frac{1}{6}$$

ตอบ $\frac{๑}{๖}$

5

$$\begin{aligned} \frac{4}{15} \times \frac{5}{12} &= \frac{4 \times 5}{15 \times 12} \\ &= \frac{1 \times 1}{3 \times 3} \\ &= \frac{1}{9} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{1}{9}$

6

$$\begin{aligned} \frac{6}{7} \times \frac{7}{8} &= \frac{6 \times 7}{7 \times 8} \\ &= \frac{3 \times 1}{1 \times 4} \\ &= \frac{3}{4} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{3}{4}$

7

$$\begin{aligned} \frac{1}{2} \times \frac{3}{5} \times \frac{2}{3} &= \frac{1 \times 3 \times 2}{2 \times 5 \times 3} \\ &= \frac{1 \times 1 \times 1}{1 \times 5 \times 1} \\ &= \frac{1}{5} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{1}{5}$

8

$$\begin{aligned} \frac{3}{7} \times \frac{13}{15} \times \frac{7}{13} &= \frac{3 \times 13 \times 7}{7 \times 15 \times 13} \\ &= \frac{1 \times 1 \times 1}{1 \times 5 \times 1} \\ &= \frac{1}{5} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{1}{5}$

9

$$\begin{aligned} \frac{1}{3} \times \frac{2}{5} \times \frac{9}{10} &= \frac{1 \times 2 \times 9}{3 \times 5 \times 10} \\ &= \frac{1 \times 1 \times 3}{1 \times 5 \times 5} \\ &= \frac{3}{25} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๓}{๒๕}$

10

$$\begin{aligned} \frac{3}{10} \times \frac{5}{18} \times 2 &= \frac{3 \times 5 \times 2}{10 \times 18} \\ &= \frac{1 \times 1 \times 1}{2 \times 3} \\ &= \frac{1}{6} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๑}{๖}$

การแสดงวิธีทำอาจมีความแตกต่าง ครูผู้สอนตรวจตามความถูกต้อง

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.10

๑) เติมคำตอบใน ให้ถูกต้อง

1) ส่วนกลับของ $\frac{3}{16}$ คือ $\frac{16}{3}$

2) ส่วนกลับของ $\frac{27}{12}$ คือ $\frac{12}{27}$

3) ส่วนกลับของ $\frac{2}{15}$ คือ $\frac{15}{2}$

4) ส่วนกลับของ $5\frac{7}{4}$ คือ $\frac{4}{27}$

5) ส่วนกลับของ 7 คือ $\frac{1}{7}$

6) ส่วนกลับของ $\frac{1}{19}$ คือ 19

๒) แสดงวิธีทำและตอบเป็นรูปอย่างง่าย

$$\begin{aligned} 1) \quad 16 \div \frac{4}{9} &= \frac{16 \times 9}{4} \\ &= \frac{16 \times 9}{4} \\ &= \frac{4 \times 9}{1} \\ &= 36 \end{aligned}$$

ตอบ ๓๖

$$\begin{aligned} 2) \quad \frac{1}{19} \div \frac{1}{8} &= \frac{1}{19} \times 8 \\ &= \frac{1 \times 8}{19} \\ &= \frac{8}{19} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๘}{๑๙}$

$$\begin{aligned}
 3) \quad \frac{3}{4} \div 3 &= \frac{3}{4} \times \frac{1}{3} \\
 &= \frac{3 \times 1}{4 \times 3} \\
 &= \frac{1 \times 1}{4 \times 1} \\
 &= \frac{1}{4}
 \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{1}{4}$

$$\begin{aligned}
 4) \quad 12 \div \frac{4}{5} &= 12 \times \frac{5}{4} \\
 &= \frac{12 \times 5}{4} \\
 &= 3 \times 5 \\
 &= 15
 \end{aligned}$$

ตอบ ๑๕

$$\begin{aligned}
 5) \quad \frac{2}{10} \div \frac{4}{5} &= \frac{2}{10} \times \frac{5}{4} \\
 &= \frac{2 \times 5}{10 \times 4} \\
 &= \frac{1 \times 1}{2 \times 2} \\
 &= \frac{1}{4}
 \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{1}{4}$

$$\begin{aligned}
 6) \quad \frac{3}{2} \div \frac{1}{8} &= \frac{3}{2} \times \frac{8}{1} \\
 &= \frac{3 \times 8}{2 \times 1} \\
 &= 3 \times 4 \\
 &= 12
 \end{aligned}$$

ตอบ ๑๒

$$\begin{aligned}
 7) \quad \frac{3}{10} \div \frac{4}{5} &= \frac{3}{10} \times \frac{5}{4} \\
 &= \frac{3 \times 5}{10 \times 4} \\
 &= \frac{3 \times 1}{2 \times 4} \\
 &= \frac{3}{8}
 \end{aligned}$$

ตอบ

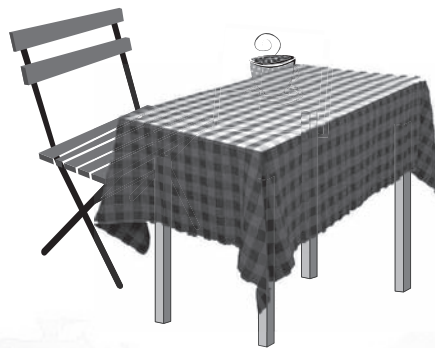
 $\frac{3}{8}$

$$\begin{aligned}
 8) \quad \frac{4}{5} \div \frac{1}{4} &= \frac{4}{5} \times \frac{4}{1} \\
 &= \frac{4 \times 4}{5 \times 1} \\
 &= \frac{16}{5} \\
 &= 3\frac{1}{5}
 \end{aligned}$$

ตอบ

 $3\frac{1}{5}$

การแสดงวิธีทำอาจมีความแตกต่าง ครูผู้สอนตรวจตามความถูกต้อง

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.11

แสดงวิธีทำ

- ① สวนผลไม้แห่งหนึ่งมีพื้นที่ 152 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกมะม่วง $\frac{3}{8}$ ของพื้นที่ทั้งหมด คิดเป็นพื้นที่ปลูกมะม่วงกี่ไร่

วิธีทำ สวนผลไม้แห่งหนึ่งมีพื้นที่ 152 ไร่
 เป็นพื้นที่ปลูกมะม่วง $\frac{3}{8}$ ของพื้นที่ทั้งหมด
 คิดเป็นพื้นที่ปลูกมะม่วง $\frac{3}{8} \times 152 = \frac{3 \times 152}{8}$ ไร่
 $= \frac{3 \times 19}{1}$ ไร่
 $= 57$ ไร่

ตอบ คิดเป็นพื้นที่ปลูกมะม่วง ๕๗ ไร่

- ② แม่ค้าแบ่งน้ำตาลทรายบรรจุถุงขนาด $1\frac{1}{2}$ กิโลกรัม ได้จำนวน 36 ถุง แม่ค้ามีน้ำตาลทรายทั้งหมดกี่กิโลกรัม

วิธีทำ แม่ค้าแบ่งน้ำตาลทรายบรรจุถุงขนาด $1\frac{1}{2} = \frac{3}{2}$ กก.
 ได้จำนวน 36 ถุง
 แม่ค้ามีน้ำตาลทรายทั้งหมด $36 \times \frac{3}{2} = \frac{36 \times 3}{2}$ กก.
 $= \frac{18 \times 3}{1}$ กก.
 $= 54$ กก.

ตอบ แม่ค้ามีน้ำตาลทรายทั้งหมด ๕๔ กิโลกรัม

- ๓ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 42 คน เป็นนักเรียนที่สวมแว่นสายตา $\frac{2}{7}$ ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด มีนักเรียนที่สวมแว่นสายตาก็คน

วิธีทำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 42 คน
 เป็นนักเรียนที่สวมแว่นสายตา $\frac{2}{7}$ ของนักเรียนทั้งหมด
 มีนักเรียนที่สวมแว่นสายตา $\frac{2}{7} \times 42 = \frac{2 \times 42}{7}$ คน
 $= \frac{2 \times 6}{1}$ คน
 $= 12$ คน

ตอบ มีนักเรียนที่สวมแว่นสายตา ๑๒ คน

- ๔ พ่อค้ามีแป้งสาลีอยู่ 49 กิโลกรัม แบ่งใช้ครั้งละ $1\frac{3}{4}$ กิโลกรัม จะใช้ได้กี่ครั้งจึงจะหมด

วิธีทำ พ่อค้ามีแป้งสาลีอยู่ 49 กิโลกรัม
 แบ่งใช้ครั้งละ $1\frac{3}{4} = \frac{7}{4}$ กิโลกรัม
 จะใช้ได้ $49 \div \frac{7}{4} = 49 \times \frac{4}{7}$ ครั้ง
 $= \frac{49 \times 4}{7}$ ครั้ง
 $= \frac{7 \times 4}{1} = 28$ ครั้ง

ตอบ จะใช้ได้ ๒๘ ครั้ง

- ๕ ไม้ยาว $1\frac{4}{5}$ เมตร ตัดเป็นท่อนเท่าๆกัน ได้ 12 ท่อน
ไม้แต่ละท่อนยาวกี่เมตร

วิธีทำ	ไม้ยาว	$1\frac{4}{5}$	=	$\frac{9}{5}$	เมตร
	ตัดเป็นท่อนเท่าๆกัน ได้			$\frac{5}{12}$	ท่อน
	ไม้แต่ละท่อนยาว	$\frac{9}{5} \div 12$	=	$\frac{9}{5} \times \frac{1}{12}$	เมตร
			=	$\frac{9 \times 1}{5 \times 12}$	เมตร
			=	$\frac{3 \times 1}{5 \times 4}$	เมตร
			=	$\frac{3}{20}$	

ตอบ ไม้แต่ละท่อนยาว $\frac{3}{20}$ เมตร

เฉลย

แบบฝึกหัด 2.12

แสดงวิธีทำ

$$① \left(\frac{2}{3} + \frac{5}{9}\right) \times \frac{3}{11} = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ } \left(\frac{2}{3} + \frac{5}{9}\right) \times \frac{3}{11} &= \left(\frac{2 \times 3}{3 \times 3} + \frac{5}{9}\right) \times \frac{3}{11} \\ &= \left(\frac{6}{9} + \frac{5}{9}\right) \times \frac{3}{11} \\ &= \frac{11}{9} \times \frac{3}{11} \\ &= \frac{1 \times 1}{3 \times 1} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ } \frac{๑}{๓}$$

$$② \frac{15}{17} \times \left(\frac{38}{39} - \frac{4}{13}\right) = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ } \frac{15}{17} \times \left(\frac{38}{39} - \frac{4}{13}\right) &= \frac{15}{17} \times \left(\frac{38}{39} - \frac{4 \times 3}{13 \times 3}\right) \\ &= \frac{15}{17} \times \left(\frac{38}{39} - \frac{12}{39}\right) \\ &= \frac{15}{17} \times \frac{26}{39} \\ &= \frac{5 \times 2}{17 \times 1} \\ &= \frac{10}{17} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ } \frac{๑๐}{๑๗}$$

๓ $(\frac{4}{7} - \frac{11}{28}) \times \frac{28}{35} = \square$

วิธีทำ $(\frac{4}{7} - \frac{11}{28}) \times \frac{28}{35} = (\frac{4 \times 4}{7 \times 4} - \frac{11}{28}) \times \frac{28}{35}$
 $= (\frac{16}{28} - \frac{11}{28}) \times \frac{28}{35}$
 $= \frac{5}{28} \times \frac{28}{35}$
 $= \frac{1 \times 1}{1 \times 7}$
 $= \frac{1}{7}$

ตอบ $\frac{๑}{๗}$

การแสดงวิธีทำอาจมีความแตกต่าง ครูผู้สอนตรวจตามความถูกต้อง

- ๔ ถนนสายหนึ่งยาว 275 กิโลเมตร ซ่อมเสร็จแล้ว $\frac{2}{5}$ ของระยะทางทั้งหมด เหลือถนนส่วนที่ยังไม่ได้ซ่อมอีก กี่กิโลเมตร

วิธีทำ ถนนสายหนึ่งยาว 275 กิโลเมตร
 ซ่อมเสร็จแล้ว $\frac{2}{5}$ ของระยะทั้งหมด
 ซ่อมเสร็จแล้ว $\frac{2}{5} \times 275 = 110$ กิโลเมตร
 เหลือถนนส่วนที่ยังไม่ได้ซ่อมอีก = $275 - 110$ กิโลเมตร
 $= 165$ กิโลเมตร

ตอบ เหลือถนนส่วนที่ยังไม่ได้ซ่อมอีก ๑๖๕ กิโลเมตร

- ๕ นักเรียนชั้น ป.๕ ห้องหนึ่งมีนักเรียนสวมแว่นตา $\frac{3}{8}$ ของนักเรียนทั้งห้อง และมีนักเรียนที่ไม่ได้ใส่แว่นตา 25 คน นักเรียนชั้น ป.๕ ห้องนี้มีกี่คน

วิธีทำ ชั้น ป.๕ ห้องหนึ่งมีนักเรียนสวมแว่นตา $\frac{3}{8}$ ของนักเรียนทั้งห้อง
 นักเรียนที่ไม่ได้ใส่แว่นตา $1 - \frac{3}{8}$ ของนักเรียนทั้งห้อง
 $= \frac{8}{8} - \frac{3}{8} = \frac{5}{8}$ ของนักเรียนทั้งห้อง

5 ส่วนคิดเป็นนักเรียนที่ไม่ได้ใส่แว่นตา 25 คน

1 ส่วนคิดเป็นนักเรียนที่ไม่ได้ใส่แว่นตา $\frac{25}{5} = 5$ คน

8 ส่วนคิดเป็นนักเรียนทั้งหมด $8 \times 5 = 40$ คน

ดังนั้นนักเรียนชั้น ป.๕ ห้องนี้มี 40 คน

ตอบ นักเรียนชั้น ป.๕ ห้องนี้มี ๔๐ คน

ภาคผนวก ค

เฉลยแบบฝึกหัดระดับก้าวหน้า

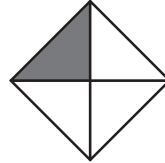
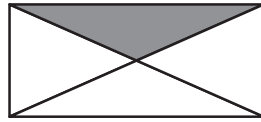

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.1

1

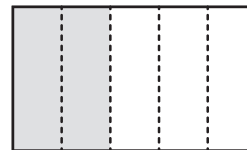
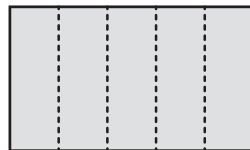
จากรูป 1) ส่วนที่แรเงาเขียนแทนด้วย $\frac{2}{8}$ ใช่หรือไม่

จากรูป 2) ส่วนที่แรเงาเขียนแทนด้วย $\frac{1}{4}$ ใช่หรือไม่

ใช่ เพราะ (เหตุผลอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน)

2) กำหนดรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก 2 รูป ที่มีขนาดเท่ากัน ระบายสีภาพตามจำนวนที่กำหนดให้

1) $\frac{7}{5}$

2) $1\frac{2}{5}$

3) $\frac{7}{5}$ เท่ากับ $1\frac{2}{5}$ หรือไม่เพราะเหตุใด

เท่ากัน เพราะ (เหตุผลอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน)

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.2

- ① เขียนเศษส่วนแท้ที่มากกว่า $\frac{1}{2}$ มา 5 จำนวน

ตอบ $\frac{3}{5}$ $\frac{4}{5}$ $\frac{4}{6}$ $\frac{5}{6}$ $\frac{5}{7}$ (คำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน)

- ② เขียนเศษส่วนแท้ที่น้อยกว่า $\frac{1}{3}$ มา 5 จำนวน

ตอบ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{2}{9}$ $\frac{3}{10}$ (คำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน)

- ③ เขียนจำนวนคละในรูปเศษเกิน

1)	$2\frac{3}{5}$	=	$\frac{13}{5}$
2)	$4\frac{1}{7}$	=	$\frac{29}{7}$
3)	$3\frac{5}{9}$	=	$\frac{32}{9}$
4)	$5\frac{2}{11}$	=	$\frac{57}{11}$
5)	$10\frac{3}{10}$	=	$\frac{103}{10}$
6)	$11\frac{7}{12}$	=	$\frac{139}{12}$
7)	$3\frac{7}{8}$	=	$\frac{31}{8}$
8)	$7\frac{1}{11}$	=	$\frac{78}{11}$
9)	$5\frac{6}{11}$	=	$\frac{61}{11}$
10)	$9\frac{5}{12}$	=	$\frac{113}{12}$

๔ เขียนเศษเกินในรูปจำนวนคละ

1)	$\frac{15}{4}$	=	$3\frac{3}{4}$
2)	$\frac{20}{7}$	=	$2\frac{6}{7}$
3)	$\frac{62}{5}$	=	$12\frac{2}{5}$
4)	$\frac{30}{8}$	=	$3\frac{6}{8}$
5)	$\frac{45}{7}$	=	$6\frac{3}{7}$
6)	$\frac{125}{12}$	=	$10\frac{5}{12}$
7)	$\frac{53}{9}$	=	$5\frac{8}{9}$
8)	$\frac{67}{5}$	=	$13\frac{2}{5}$
9)	$\frac{113}{11}$	=	$10\frac{3}{11}$
10)	$\frac{151}{15}$	=	$10\frac{1}{15}$

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.3

๑) เติมเครื่องหมาย $>$ หรือ $<$ ใน $\square$ ให้ถูกต้อง

$$1) \quad \frac{3}{4} \quad \square \quad \frac{4}{3}$$

$$2) \quad \frac{6}{18} \quad \square \quad \frac{7}{19}$$

$$3) \quad \frac{32}{35} \quad \square \quad \frac{8}{49}$$

$$4) \quad \frac{13}{15} \quad \square \quad \frac{40}{45}$$

$$5) \quad \frac{9}{90} \quad \square \quad \frac{10}{160}$$

$$6) \quad \frac{44}{120} \quad \square \quad \frac{5}{24}$$

$$7) \quad \frac{18}{34} \quad \square \quad \frac{13}{51}$$

$$8) \quad \frac{101}{100} \quad \square \quad \frac{111}{110}$$

๒) เรียงลำดับเศษส่วนต่อไปนี้จากน้อยไปมาก

$$1) \quad \frac{5}{6} \quad \frac{3}{8} \quad \frac{7}{12}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{3}{8} \quad \frac{7}{12} \quad \frac{5}{6}$$

$$2) \quad \frac{7}{10} \quad \frac{3}{5} \quad \frac{11}{15} \quad \frac{5}{6}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{3}{5} \quad \frac{7}{10} \quad \frac{11}{15} \quad \frac{5}{6}$$

$$3) \quad \frac{5}{9} \quad \frac{8}{12} \quad \frac{10}{18} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{1}{3}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{1}{3} \quad \frac{5}{9} \quad \frac{10}{18} \quad \frac{8}{12} \quad \frac{3}{4} \quad \text{หรือ}$$

$$\frac{1}{3} \quad \frac{10}{18} \quad \frac{5}{9} \quad \frac{8}{12} \quad \frac{3}{4}$$

๓) เรียงลำดับเศษส่วนต่อไปนี้จากมากไปน้อย

$$1) \quad \frac{3}{5} \quad \frac{7}{10} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{4}{15}$$

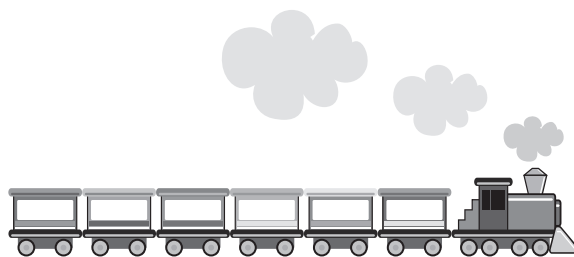
$$\text{ตอบ} \quad \frac{7}{10} \quad \frac{3}{5} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{4}{15}$$

$$2) \quad \frac{11}{12} \quad \frac{5}{8} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{5}{6}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{11}{12} \quad \frac{5}{6} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{5}{8}$$

$$3) \quad \frac{7}{8} \quad \frac{3}{5} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{3}{4}$$

$$\text{ตอบ} \quad \frac{7}{8} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{3}{5} \quad \frac{1}{2}$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.4

1 แสดงวิธีทำ

$$1) \quad \frac{2}{3} + \frac{5}{27} = \square$$

วิธีทำ

$$\begin{aligned} \frac{2}{3} + \frac{5}{27} &= \frac{2 \times 9}{3 \times 9} + \frac{5}{27} \\ &= \frac{18}{27} + \frac{5}{27} \\ &= \frac{18 + 5}{27} \\ &= \frac{23}{27} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๒๓}{๒๗}$

$$2) \quad \frac{4}{7} + \frac{8}{9} = \square$$

วิธีทำ หาค.ร.น.ของ 7 และ 9 ได้ 63

$$\begin{aligned} \frac{4}{7} + \frac{8}{9} &= \frac{(4 \times 9) + (8 \times 7)}{63} \\ &= \frac{36 + 56}{63} \\ &= \frac{92}{63} \\ &= 1\frac{29}{63} \end{aligned}$$

ตอบ $๑\frac{๒๙}{๖๓}$

$$3) \quad \frac{8}{9} - \frac{2}{15} = \square$$

วิธีทำ หาค.ร.น.ของ 9 และ 15 ได้ 45

$$\frac{8}{9} - \frac{2}{15} = \frac{(8 \times 5) - (2 \times 3)}{45}$$

$$= \frac{40 - 6}{45}$$

$$= \frac{34}{45}$$

ตอบ $\frac{๓๔}{๔๕}$

$$4) \quad \frac{7}{10} + \frac{5}{9} = \square$$

วิธีทำ หาค.ร.น.ของ 10 และ 9 ได้ 90

$$\frac{7}{10} + \frac{5}{9} = \frac{(7 \times 9) + (5 \times 10)}{90}$$

$$= \frac{63 + 50}{90}$$

$$= \frac{113}{90}$$

$$= 1 \frac{23}{90}$$

ตอบ $๑ \frac{๒๓}{๙๐}$

$$5) \quad \frac{9}{10} - \frac{8}{15} = \square$$

วิธีทำ หาค.ร.น.ของ 10 และ 15 ได้ 30

$$\begin{aligned} \frac{9}{10} - \frac{8}{15} &= \frac{(9 \times 3) - (8 \times 2)}{30} \\ &= \frac{27 - 16}{30} \\ &= \frac{11}{30} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{11}{30}$

$$6) \quad \frac{7}{8} + \frac{5}{6} = \square$$

วิธีทำ หาค.ร.น.ของ 8 และ 6 ได้ 24

$$\begin{aligned} \frac{7}{8} + \frac{5}{6} &= \frac{(7 \times 3) + (5 \times 4)}{24} \\ &= \frac{21 + 20}{24} \\ &= \frac{41}{24} \\ &= 1 \frac{17}{24} \end{aligned}$$

ตอบ $1 \frac{17}{24}$

$$7) \quad \left(\frac{5}{6} + \frac{2}{7}\right) - \frac{5}{21} = \square$$

วิธีทำ ..... หาค.ร.น.ของ 6, 7 และ 21 ได้ 42

$$\begin{aligned} \left(\frac{5}{6} + \frac{2}{7}\right) - \frac{5}{21} &= \frac{[(5 \times 7) + (2 \times 6)] - (5 \times 2)}{42} \\ &= \frac{(35 + 12) - 10}{42} \\ &= \frac{47 - 10}{42} \\ &= \frac{37}{42} \end{aligned}$$

ตอบ ..... $\frac{๓๗}{๔๒}$

$$8) \quad \left(\frac{13}{15} - \frac{3}{10}\right) + \frac{11}{25} = \square$$

วิธีทำ ..... หาค.ร.น.ของ 15, 10 และ 25 ได้ 150

$$\begin{aligned} \left(\frac{13}{15} - \frac{3}{10}\right) + \frac{11}{25} &= \frac{[(13 \times 10) - (3 \times 15)] + (11 \times 10)}{150} \\ &= \frac{(130 - 45) + 110}{150} \\ &= \frac{85 + 110}{150} \\ &= \frac{195}{150} \\ &= 1 \frac{45}{150} \\ &= 1 \frac{3}{10} \end{aligned}$$

ตอบ ..... $๑ \frac{๓}{๑๐}$

$$9) \quad 1\frac{5}{7} + 4\frac{2}{3} = \square$$

วิธีทำ ..... หาค.ร.น.ของ 7 และ 3 ได้ 21

$$\begin{aligned} 1\frac{5}{7} + 4\frac{2}{3} &= \frac{12}{7} + \frac{14}{3} \\ &= \frac{(12 \times 3) + (14 \times 7)}{21} \\ &= \frac{36 + 98}{21} \\ &= \frac{134}{21} = 6\frac{8}{21} \end{aligned}$$

ตอบ ..... $๖\frac{๘}{๒๑}$

$$10) \quad 8\frac{4}{5} - 5\frac{1}{3} = \square$$

วิธีทำ ..... หาค.ร.น.ของ 5 และ 3 ได้ 15

$$\begin{aligned} 8\frac{4}{5} - 5\frac{1}{3} &= \frac{44}{5} - \frac{16}{3} \\ &= \frac{(44 \times 3) - (16 \times 5)}{15} \\ &= \frac{132 - 80}{15} \\ &= \frac{52}{15} = 3\frac{7}{15} \end{aligned}$$

ตอบ ..... $๓\frac{๗}{๑๕}$

$$11) \quad \frac{1}{2} + (3\frac{1}{4} - 2\frac{1}{3}) = \square$$

วิธีทำ ..... หาค.ร.น.ของ 2, 4 และ 3 ได้ 12

$$\begin{aligned} \frac{1}{2} + (3\frac{1}{4} - 2\frac{1}{3}) &= \frac{1}{2} + (\frac{13}{4} - \frac{7}{3}) \\ &= \frac{(1 \times 6) + [(13 \times 3) - (7 \times 4)]}{12} \\ &= \frac{6 + (39 - 28)}{12} \\ &= \frac{6 + 11}{12} \\ &= \frac{17}{12} = 1\frac{5}{12} \end{aligned}$$

ตอบ ..... $\frac{๑๕}{๑๒}$

$$12) \quad 3\frac{1}{6} - (1\frac{1}{2} + 1\frac{3}{5}) = \square$$

วิธีทำ ..... หาค.ร.น.ของ 6, 2 และ 5 ได้ 30

$$\begin{aligned} 3\frac{1}{6} - (1\frac{1}{2} + 1\frac{3}{5}) &= \frac{19}{6} - (\frac{3}{2} + \frac{8}{5}) \\ &= \frac{(19 \times 5) - [(3 \times 15) + (8 \times 6)]}{30} \\ &= \frac{95 - (45 + 48)}{30} \\ &= \frac{95 - 93}{30} \\ &= \frac{2}{30} = \frac{1}{15} \end{aligned}$$

ตอบ ..... $\frac{๑}{๑๕}$

๒) เต็มจำนวนใน

$$1) \quad 1\frac{4}{7} - \frac{8}{9} = \text{jar with } \frac{43}{63}$$

$$2) \quad 2\frac{15}{20} - \frac{4}{6} = \text{jar with } 2\frac{1}{12}$$

$$3) \quad \left(\frac{4}{5} + \frac{9}{10}\right) - 1\frac{1}{15} = \text{jar with } \frac{19}{30}$$

$$4) \quad \frac{13}{16} + \text{jar with } \frac{5}{48} = \frac{11}{12}$$

$$5) \quad \text{jar with } \frac{2}{8} - \frac{3}{8} = 1\frac{3}{4}$$

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.5

วิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ

- ๑) ในแต่ละมือแม่หุงข้าวโดยใช้ข้าวหอมมะลิ $1\frac{2}{3}$ ถ้วยตวง ข้าวซ้อมมือ $\frac{4}{5}$ ถ้วยตวง ในหนึ่งมือแม่ใช้ข้าวทั้งหมดกี่ถ้วยตวง

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

- ๒) แม่ซื้อผักกาดขาว $1\frac{2}{5}$ กิโลกรัม กะหล่ำปลี $2\frac{7}{10}$ กิโลกรัม
แม่ซื้อผักทั้งหมดกี่กิโลกรัม

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

- ๓) จีบอ่านหนังสือจบเล่ม ใช้เวลา 3 วันรวมทั้งหมด $10\frac{4}{15}$ ชั่วโมง สองวันแรกใช้เวลาอ่าน $6\frac{1}{3}$ ชั่วโมง วันสุดท้ายใช้เวลาอ่านเท่าไร

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

.....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

.....

.....

4) ได้คำตอบเท่าใด

.....

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

.....

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.6

แสดงวิธีทำ

- ① วันแรกฉันอ่านหนังสือได้ $\frac{1}{6}$ ของเล่ม วันที่สองอ่านได้ $\frac{4}{9}$ ของเล่ม รวมสองวันฉันอ่านหนังสือคิดเป็นเศษส่วนเท่าใดของเล่ม

<u>วิธีทำ</u> วันแรกฉันอ่านหนังสือได้	$\frac{1}{6}$	ของเล่ม
วันที่สองอ่านได้	$\frac{4}{9}$	ของเล่ม
รวมสองวันฉันอ่านหนังสือได้	$\frac{1}{6} + \frac{4}{9}$	ของเล่ม
	$= \frac{(1 \times 3) + (4 \times 2)}{(6 \times 3) \quad (9 \times 2)}$	ของเล่ม
	$= \frac{3}{18} + \frac{8}{18}$	ของเล่ม
	$\frac{3+8}{18} = \frac{11}{18}$	ของเล่ม
<u>ตอบ</u> รวมสองวันฉันอ่านหนังสือได้	$\frac{๑๑}{๑๘}$	ของเล่ม

- ๒ ก๋องพัสดุก๋องที่สองหนักน้อยกว่าก๋องแรก $\frac{3}{5}$ กิโลกรัม
ถ้าก๋องพัสดุก๋องแรกหนัก $4\frac{1}{2}$ กิโลกรัม ก๋องพัสดุก๋องที่สองหนักกี่กิโลกรัม

วิธีทำ ก๋องพัสดุก๋องที่สองหนักน้อยกว่าก๋องแรก $\frac{3}{5}$ กก.

ถ้าก๋องพัสดุก๋องแรกหนัก $4\frac{1}{2} = \frac{9}{2}$ กก.

ก๋องพัสดุ ก๋องที่สองหนัก $\frac{9}{2} - \frac{3}{5}$ กก.

$= \frac{(9 \times 5)}{(2 \times 5)} - \frac{(3 \times 2)}{(5 \times 2)}$ กก.

$= \frac{45}{10} - \frac{6}{10}$ กก.

$= \frac{45 - 6}{10}$ กก.

$= \frac{39}{10} = 3\frac{9}{10}$ กก.

ตอบ ก๋องพัสดุก๋องที่สองหนัก $3\frac{9}{10}$ กิโลกรัม

- ③ ร้านค้าแห่งหนึ่งมีแป้งสาลีอยู่จำนวนหนึ่ง วันอังคารขายแป้งได้มากกว่าวันจันทร์ $\frac{5}{6}$ กิโลกรัม วันพุธขายแป้งได้มากกว่าวันอังคาร $1\frac{1}{3}$ กิโลกรัม วันพุธขายได้มากกว่าวันจันทร์กี่กิโลกรัม

วิธีทำ วันอังคารขายแป้งได้มากกว่าวันจันทร์ $\frac{5}{6}$ กก.

วันพุธขายแป้งได้มากกว่าวันอังคาร $1\frac{1}{3} = \frac{4}{3}$ กก.

วันพุธขายได้มากกว่าวันจันทร์ $\frac{5}{6} + \frac{4}{3}$ กก.

$= \frac{5}{6} + \frac{(4 \times 2)}{(3 \times 2)}$ กก.

$= \frac{5}{6} + \frac{8}{6}$ กก.

$= \frac{13}{6} = 2\frac{1}{6}$ กก.

ตอบ วันพุธขายได้มากกว่าวันจันทร์ $2\frac{1}{6}$ กิโลกรัม

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.7

๑ แสดงวิธีทำและตอบเป็นรูปอย่างง่าย

1)

$$\begin{aligned} 8\frac{1}{4} \times 120 &= \frac{33}{4} \times 120 \\ &= \frac{33 \times 120}{4} \\ &= 33 \times 30 = 990 \end{aligned}$$

ตอบ ๙๙๐

2)

$$\begin{aligned} \frac{14}{27} \times 1\frac{2}{7} &= \frac{14 \times 9}{27 \times 7} \\ &= \frac{2 \times 1}{3 \times 1} \\ &= \frac{2}{3} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๒}{๓}$

3)

$$\begin{aligned} 1\frac{7}{25} \times 1\frac{45}{72} &= \frac{32 \times 117}{25 \times 72} \\ &= \frac{4 \times 13}{25 \times 1} \\ &= \frac{52}{25} = 2\frac{2}{25} \end{aligned}$$

ตอบ $๒\frac{๒}{๒๕}$

4)

$$\begin{aligned} \frac{21}{65} \times \frac{15}{63} \times \frac{13}{4} &= \frac{21 \times 15 \times 13}{65 \times 63 \times 4} \\ &= \frac{1 \times 1 \times 1}{1 \times 1 \times 4} \\ &= \frac{1}{4} \end{aligned}$$

ตอบ $\frac{๑}{๔}$

5)

$$\begin{aligned}
 2\frac{13}{25} \times \frac{45}{63} \times \frac{10}{18} &= \frac{63 \times 45 \times 10}{25 \times 63 \times 18} \\
 &= \frac{1 \times 1 \times 1}{1 \times 1 \times 1} \\
 &= 1
 \end{aligned}$$

ตอบ ๑

การแสดงวิธีทำอาจมีความแตกต่าง ครูผู้สอนตรวจตามความถูกต้อง

๒) เติมเครื่องหมาย >, < หรือ = ใน

1) $\frac{8}{15} \times 2\frac{1}{4}$ $\frac{8}{15} \times \frac{5}{4}$

2) $1\frac{1}{5} \times 1\frac{1}{5}$ $\frac{5}{6} \times \frac{10}{9}$

3) $6\frac{2}{9} \times \frac{6}{7}$ $2\frac{6}{9} \times \frac{6}{7}$

4) $10 \times \frac{3}{5}$ $\frac{5}{3} \times 10$

5) $1\frac{2}{7} \times \frac{14}{27}$ $\frac{12}{7} \times \frac{14}{7}$

6) $\frac{3}{4} \times 1\frac{7}{25} \times 1\frac{10}{18}$ $\frac{2}{4} \times 1\frac{8}{25} \times \frac{11}{9}$

7) $\frac{21}{25} \times \frac{15}{63} \times \frac{25}{8}$ $\frac{2}{13} \times \frac{5}{21} \times \frac{13}{18}$

8) $1\frac{26}{28} \times \frac{17}{27} \times \frac{56}{19}$ $\frac{17}{27} \times \frac{112}{38} \times 1\frac{13}{14}$

โจทย์นี้
หาคำตอบได้โดยไม่ต้อง
คิดคำนวณ

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.8

๑) เติมคำตอบใน ให้ถูกต้อง

1) ส่วนกลับของ $\frac{1}{13}$ คือ

2) ส่วนกลับของ $\frac{5}{44}$ คือ

3) ส่วนกลับของ $\frac{82}{79}$ คือ

4) ส่วนกลับของ $10\frac{7}{28}$ คือ

5) ส่วนกลับของ 326 คือ

๒) หาคำตอบในรูปอย่างง่าย

1) $10\frac{6}{11} \div 1\frac{3}{11} = \frac{116}{11} \div \frac{14}{11}$
 $= \frac{116}{11} \times \frac{11}{14}$
 $= \frac{58}{7} = 8\frac{2}{7}$
 ตอบ $8\frac{2}{7}$

2) $8\frac{4}{6} \div 3\frac{1}{7} = \frac{52}{6} \div \frac{22}{7}$
 $= \frac{52}{6} \times \frac{7}{22}$
 $= \frac{91}{33} = 2\frac{25}{33}$
 ตอบ $2\frac{25}{33}$

3) $13\frac{1}{2} \div 3\frac{2}{3} = \frac{27}{2} \div \frac{11}{3}$
 $= \frac{27}{2} \times \frac{3}{11}$
 $= \frac{81}{22} = 3\frac{15}{22}$
 ตอบ $3\frac{๑๕}{๒๒}$

4) $6\frac{8}{12} \div 8\frac{6}{11} = \frac{80}{12} \div \frac{94}{11}$
 $= \frac{80}{12} \times \frac{11}{94}$
 $= \frac{10 \times 11}{3 \times 47} = \frac{110}{141}$
 ตอบ $\frac{๑๑๐}{๑๔๑}$

5) $2\frac{3}{7} \div 2\frac{6}{12} = \frac{17}{7} \div \frac{30}{12}$
 $= \frac{17}{7} \times \frac{12}{30}$
 $= \frac{17 \times 2}{7 \times 5} = \frac{34}{35}$
 ตอบ $\frac{๓๔}{๓๕}$

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.9

แสดงวิธีทำ

- ① สุดามีผ้าผืนหนึ่งยาว $3\frac{3}{5}$ เมตร นำไปตัดเสื้อเด็กขนาดเท่าๆกันได้ 4 ตัวพอดี เลือแต่ละตัวใช้ผ้ายาวเท่าใด

วิธีทำ สุดามีผ้าผืนหนึ่งยาว $3\frac{3}{5} = \frac{18}{5}$ เมตร
 นำไปตัดเสื้อเด็กขนาดเท่าๆกันได้ 4 ตัว
 เลือแต่ละตัวใช้ผ้ายาว $\frac{18}{5} \div 4$ เมตร
 $= \frac{18}{5} \times \frac{1}{4}$ เมตร
 $= \frac{9}{10}$ เมตร

ตอบ เลือแต่ละตัวใช้ผ้ายาว $\frac{๙}{๑๐}$ เมตร

- ② ถังใบหนึ่งจุได้ $3\frac{3}{5}$ ลิตร ถ้ามึนมสดอยู่ $\frac{5}{9}$ ของถังมึนมสดอยู่กี่ลิตร

วิธีทำ ถังใบหนึ่งจุ $3\frac{3}{5} = \frac{18}{5}$ ลิตร
 ถ้ามึนมสดอยู่ $\frac{5}{9}$ ของถัง
 จะมึนมสดอยู่ $\frac{5}{9} \times \frac{18}{5}$ ลิตร
 $= \frac{5 \times 18}{9 \times 5}$ ลิตร
 $= 2$ ลิตร

ตอบ มึนมสดอยู่ ๒ ลิตร

- ๓ แม่ค้าแบ่งน้ำตาลทรายขายถุงละ $1\frac{1}{4}$ กิโลกรัม ถ้ามีน้ำตาลทรายอยู่ $101\frac{1}{4}$ กิโลกรัม แม่ค้าแบ่งน้ำตาลทรายได้กี่ถุง

วิธีทำ แม่ค้าแบ่งน้ำตาลทรายขายถุงละ $1\frac{1}{4} = \frac{5}{4}$ กก.
 ถ้ามีน้ำตาลทรายอยู่ $101\frac{1}{4} = \frac{405}{4}$ กก.
 แม่ค้าแบ่งน้ำตาลทรายได้ $\frac{405}{4} \div \frac{5}{4}$ ถุง
 $= \frac{405}{4} \times \frac{4}{5}$ ถุง
 $= 81$ ถุง

ตอบ แม่ค้าแบ่งน้ำตาลทรายได้ ๘๑ ถุง

- ๔ มีน้ำมันอยู่ $12\frac{1}{4}$ ลิตร แบ่งใส่ขวดขนาด $1\frac{3}{4}$ ลิตร จะได้น้ำมันกี่ขวด

วิธีทำ มีน้ำมัน $12\frac{1}{4} = \frac{49}{4}$ ลิตร
 แบ่งใส่ขวดขนาด $1\frac{3}{4} = \frac{7}{4}$ ขวด
 จะแบ่งน้ำมันได้ $\frac{49}{4} \div \frac{7}{4}$ ขวด
 $= \frac{49}{4} \times \frac{4}{7}$ ขวด
 $= 7$ ขวด

ตอบ แบ่งน้ำมันได้ ๗ ขวด

เฉลย

แบบฝึกหัด 3.10

แสดงวิธีทำ

$$1 \quad \left(5\frac{2}{8} \div 2\frac{5}{8}\right) + 3\frac{2}{10} = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ} \quad \left(5\frac{2}{8} \div 2\frac{5}{8}\right) + 3\frac{2}{10} &= \left(\frac{42}{8} \div \frac{21}{8}\right) + \frac{32}{10} \\ &= \left(\frac{42}{8} \times \frac{8}{21}\right) + \frac{32}{10} \\ &= 2 + \frac{32}{10} \\ &= \left(\frac{2 \times 10}{1 \times 10}\right) + \frac{32}{10} \\ &= \frac{20}{10} + \frac{32}{10} \\ &= \frac{52}{10} = 5\frac{1}{5} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ} \quad 5\frac{1}{5}$$

$$2 \quad \left(1\frac{1}{5} \times 1\frac{1}{9}\right) \times \left(7\frac{1}{3} \div 2\frac{1}{5}\right) = \square$$

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ} \quad \left(1\frac{1}{5} \times 1\frac{1}{9}\right) \times \left(7\frac{1}{3} \div 2\frac{1}{5}\right) &= \left(\frac{6}{5} \times \frac{10}{9}\right) \times \left(\frac{22}{3} \div \frac{11}{5}\right) \\ &= \frac{4}{3} \times \left(\frac{22}{3} \times \frac{5}{11}\right) \\ &= \frac{4}{3} \times \frac{10}{3} \\ &= \frac{40}{9} \\ &= 4\frac{4}{9} \end{aligned}$$

$$\text{ตอบ} \quad 4\frac{4}{9}$$

การแสดงวิธีทำอาจแตกต่างกัน ครูผู้สอนตรวจความถูกต้อง

๒ วิเคราะห์โจทย์ปัญหา

ชาวสวนต้องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ 25 กิโลกรัม มีส่วนผสมต่าง ๆ คือ มูลสัตว์ $8\frac{1}{7}$ กิโลกรัม เศษใบไม้ $12\frac{7}{10}$ กิโลกรัม แกลบดินและรำละเอียด $\frac{1}{7}$ กิโลกรัม ที่เหลือเป็นกากน้ำตาล จะต้องเตรียมกากน้ำตาลทั้งหมดกี่กิโลกรัม

1) โจทย์ถามอะไร .....

2) โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง .....

3) หาคำตอบได้อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ได้คำตอบเท่าใด

5) สรุปคำตอบได้อย่างไร

การวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และหาคำตอบอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน

- ๓ ปรีดาใช้จ่ายเงินเป็นค่าอาหาร $\frac{2}{5}$ ของเงินเดือน และเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง $\frac{2}{10}$ ของเงินเดือน ที่เหลือฝากธนาคาร 2,800 บาท ปรีดาได้รับเงินเดือนเท่าไร

วิธีทำ ปรีดาใช้จ่ายเงินเป็นค่าอาหาร $\frac{2}{5}$ ของเงินเดือน
 เป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง $\frac{2}{10}$ ของเงินเดือน

$$\text{ปรีดาใช้จ่ายทั้งหมด } \frac{2}{5} + \frac{2}{10} = \frac{4}{10} + \frac{2}{10} = \frac{6}{10} \text{ ของเงินเดือน}$$

$$\text{ที่เหลือฝากธนาคาร } 1 - \frac{6}{10} = \frac{10}{10} - \frac{6}{10} = \frac{4}{10} \text{ ของเงินเดือน}$$

4 ส่วนคิดเป็นฝากธนาคาร 2,800 บาท

1 ส่วนคิดเป็นฝากธนาคาร $2,800 \div 4 = 700$ บาท

10 ส่วนคิดเป็นเงินที่ได้รับ $10 \times 700 = 7,000$ บาท

ดังนั้น ปรีดาได้รับเงินเดือน 7,000 บาท

ตอบ ปรีดาได้รับเงินเดือน ๗,๐๐๐ บาท

- ๔ ฟาร์มแห่งหนึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 2,800 ไร่ เป็นพื้นที่เพาะปลูก $\frac{1}{7}$ ของพื้นที่ทั้งหมด และเป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ $\frac{5}{6}$ ของพื้นที่ที่เหลือจากการเพาะปลูก เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์กี่ไร่

<u>วิธีทำ</u>	ฟาร์มแห่งหนึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด	2,800	ไร่
	เป็นพื้นที่เพาะปลูก	$\frac{1}{7}$	ของพื้นที่ทั้งหมด
	เป็นพื้นที่เพาะปลูก	$\frac{1}{7} \times 2,800 = 400$	ไร่
	เหลือพื้นที่	$2,800 - 400 = 2,400$	ไร่
	เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์	$\frac{5}{6}$	ของพื้นที่ที่เหลือ
	เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์	$\frac{5}{6} \times 2,400 = 2,000$	ไร่
	ดังนั้น เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์	2,000	ไร่

ตอบ เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ๒,๐๐๐ ไร่

ภาคผนวก ง

เฉลยใบกิจกรรม

♡ ใบกิจกรรมที่ 3.1 ♡

1. เกมทายใจ (เศษส่วนที่เท่ากัน)

2. เกมเศษส่วนอย่างต่ำ

1. เกมทายใจ (เศษส่วนที่เท่ากัน)

อุปกรณ์ (1) บัตรโจทย์ (สี่ชมพู) ขนาดกว้าง 5 เซนติเมตร ยาว 10 เซนติเมตร จำนวน 4 แผ่น ดังนี้

$\frac{6}{7}$	$1\frac{1}{4}$	$\frac{13}{8}$	$\frac{48}{60}$

(2) บัตรทาย (สีฟ้า) ขนาดกว้าง 5 เซนติเมตร ยาว 10 เซนติเมตร จำนวน 26 ใบ ประกอบด้วย

$\frac{12}{14}$	$\frac{18}{21}$	$\frac{24}{28}$	$\frac{30}{35}$	$\frac{60}{70}$				
$1\frac{2}{8}$	$1\frac{3}{12}$	$1\frac{4}{16}$	$1\frac{5}{20}$	$\frac{10}{8}$	$\frac{15}{12}$	$\frac{20}{16}$	$\frac{25}{20}$	
$\frac{26}{16}$	$\frac{39}{24}$	$\frac{52}{32}$	$\frac{65}{40}$	$1\frac{10}{16}$	$1\frac{15}{24}$	$1\frac{20}{32}$	$1\frac{25}{40}$	
$\frac{24}{30}$	$\frac{16}{20}$	$\frac{12}{15}$	$\frac{8}{10}$	$\frac{4}{5}$				

วิธีเล่น

- (1) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 ถึง 3 คน
- (2) บัตรโจทย์ทั้ง 4 ใบมาเรียงสลับไปมา แล้วคว่ำไว้
- (3) สลับบัตรทายทั้งหมด แล้วคว่ำไว้
- (4) หางยบัตรโจทย์วางไว้ตรงกลาง หลังจากนั้นผู้เล่นแต่ละคนในกลุ่มหยิบบัตรทายมา 1 ใบ แล้วดูว่า “เป็นเศษส่วนที่เท่ากับเศษส่วนในบัตรโจทย์ที่หางยไว้หรือไม่”
  - ถ้าเป็นเศษส่วนที่เท่ากันให้หางยแล้วเรียงต่อกับบัตรโจทย์
  - ถ้าเป็นเศษส่วนที่ไม่เท่ากันให้เก็บบัตรทายนั้นไว้
  - แต่ถ้าผู้เล่นไปหางยวางบัตรทายต่อกับบัตรโจทย์ แล้วผู้เล่นคนอื่นทักท้วงว่าผิด เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าผิดจริง ผู้เล่นที่ไปวางบัตรทายจะแพ้ทันที และผู้เล่นที่ทักท้วงจะเป็นผู้ชนะในเกมนี้ให้เริ่มทำกิจกรรมเช่นนี้ไปเรื่อยๆ
- (5) ให้ดำเนินการเช่นนี้เรื่อยไป จนวางบัตรทายเรียงต่อไปได้ 3 ใบ ให้หยุดทำกิจกรรม แล้วนับบัตรทายที่ผู้เล่นแต่ละคนถือไว้ ผู้เล่นคนใดเหลือบัตรทายน้อยที่สุดจะเป็นผู้ชนะในเกมนี้ แต่ถ้า 3 คนแรกทายถูกต้อง การแข่งขันครั้งนี้จะเสมอกัน
- (6) เริ่มเกมใหม่ให้ดำเนินการตามข้อ 2 – 5

หมายเหตุ ถ้าสงสัยการตรวจสอบความถูกต้องให้ถามคุณครูที่สอน

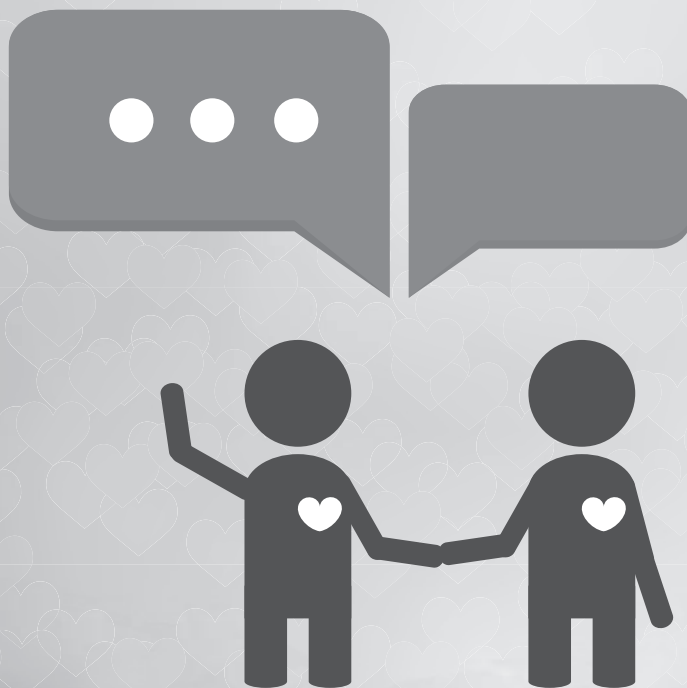

2. เกมเศษส่วนอย่างต่ำ

อุปกรณ์ ตารางให้คะแนน

- วิธีเล่น**
- (1) แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม
  - (2) ให้แต่ละกลุ่มผลัดกันเป็น “กลุ่มผู้ตั้งโจทย์” และ “กลุ่มผู้เล่น” สลับกันไปเช่นนี้
  - (3) โดยกลุ่มผู้ตั้งโจทย์ กำหนดเศษส่วนที่ไม่ใช่เศษส่วนอย่างต่ำขึ้นมา 1 จำนวน มีเงื่อนไขว่า ตัวเศษและตัวส่วนต้องเป็นจำนวนนับที่น้อยกว่า 100 แล้วให้กลุ่มผู้เล่นทำเศษส่วนที่กำหนดมาเป็นเศษส่วนอย่างต่ำโดย
    - ถ้าผู้ตั้งโจทย์กำหนดเศษส่วนมาให้ถูกต้อง และผู้เล่นทำได้ถูกต้อง ให้ผู้เล่นได้ 1 คะแนน
    - ถ้าผู้ตั้งโจทย์กำหนดเศษส่วนมาให้ถูกต้อง ผู้เล่นทำผิดให้ผู้ตั้งโจทย์ได้ 1 คะแนน
    - ถ้าผู้ตั้งโจทย์กำหนดเศษส่วนไม่ถูกต้องตามเงื่อนไข เช่น 5 , 101 0 ให้ผู้เล่นได้ 1 คะแนน
  - (4) ผลัดกันทำกิจกรรมเช่นนี้เรื่อยไปกลุ่มละ 5 ครั้ง แล้วนับคะแนนรวม กลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุด กลุ่มนั้นจะเป็นผู้ชนะ

หมายเหตุ ถ้าสงสัยการตรวจสอบความถูกต้องให้ถามคุณครูที่สอน

ภาคผนวก จ

แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

นายการุณ	สกุลประดิษฐ์	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายพะโยม	ชินวงศ์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายบุญรักษ์	ยอดเพชร	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางวัฒนาพร	ระจับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายพีระ	รัตนวิจิตร	ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา
นายอำนาจ	วิชยานูวัติ	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายสมเกียรติ	ชอบผล	สำนักพระราชวัง
นายสุชาติ	วงศ์สุวรรณ	ข้าราชการบำนาญ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
นางพรพรรณ	ไวทยางกูร	ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นายเพชรรัตน์	นิมพันธ์ุ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๑

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางนิรมล	ตุ๋จินดา	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้

คณะทำงานวิชาภาษาไทย

นางนิรมล	ตุ๋จินดา	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้
นางจรรยา	เรืองมาลัย	ข้าราชการบำนาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๑
นางวาสรินทร์	รัตนมาลี	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
นางจารุณี	ปานแดง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

คณะทำงานวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

นางยุวดี	อยู่สบาย	ผู้อำนวยการสถาบันภาษาอังกฤษ
นายสมยศ	ฝูงชมเชย	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาวกัญญิกา	วังเปรม	ครูโรงเรียนบ้านสระเตย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

คณะทำงานวิชาบูรณาการ

นายปรีชา	เดือนนิล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓
นางประภัสสร	โกศลวัฒน์	ข้าราชการบำนาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
นางวิไลวรรณ	เหมือนชาติ	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๓

คณะทำงานวิชาคณิตศาสตร์

นายสมเกียรติ	เพ็ญทอง	ผู้อำนวยการสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประถมศึกษา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
นางสาวภัทรวดี	หาดแก้ว	ผู้อำนวยการ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สสวท.
นางณัตตยา	มังคลาสิริ	นักวิชาการ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สสวท.

คณะทำงานวิชาวิทยาศาสตร์

นางสาวกุศลิน	มุสิกุล	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
นางสาวพจนา	ดอกตาลยงค์	นักวิชาการ สาขาวิทยาศาสตร์ สสวท.
นางสาวเบญจวรรณ	หาญพิพัฒน์	นักวิชาการ สาขาวิทยาศาสตร์ สสวท.